

Bulletin slovenskej advokácie

DO POZORNOSTI

**Pripoistenie činnosti
oprávnenej osoby**

s. 9

**Zaobstaranie
dôkazu obhajcom**

**Úrok z nadmerného
odpočtu DPH –**

nová právna úprava
účinná od 1. 1. 2017

**Prostriedky
nahradenia väzby**

a možnosti ich
efektívnejšieho
uplatňovania v praxi

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Želám si, aby advokácie, česká i slovenská, boli slobodné, nezávislé a samosprávne
JUDr. Martin Vychopenš
- 3 **DISKUSIA**
Prípustnosť dovolania podľa aktuálnej judikatúry NS SR
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 5 Zaobstaranie dôkazu obhajcom
JUDr. Milan Valašik
- 9 DO POZORNOSTI – Pripoistenie činnosti oprávnenej osoby
- 9 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Úrok z nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty – nová právna úprava účinná od 1. januára 2017
JUDr. Matúš Filo, PhD.
- 21 Prostriedky nahradenia väzby a možnosti ich efektívnejšieho uplatňovania v praxi
JUDr. Eva Szabová, PhD.

JUDIKATÚRA

- 32 Nezaplatenie DPH a súbeh správnej a trestnej sankcie
- 34 Hranice slobody prejavu pri výrokoch dotýkajúcich sa zosnulých osôb

ADVOKÁCIA

SAK

- 40 Deň advokácie 2017
- 49 Nepodanie odvolania advokátom na základe pokynu klienta

ZAHRANIČIE

- 51 Vyúčtovanie odmeny advokáta s odkazom na neexistujúcu dohodu o zmluvnej odmene
- 53 Spracovanie sťažnosti podľa sudcovskej formácie
- 54 Ohliadnutie za jarnou konferenciou Európskej komory obhajcov
- 55 POZVÁNKA
AIJA SEMINÁR v Bratislave, 12. – 14. október 2017
- 55 Chcete aj vy zažiť tzv. „AIJA spirit“?
- 56 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
- 58 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

- 60 **LITERATÚRA**
Zákon o rozhodcovskom konaní
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 61 Trest pre obhajcov
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

**Vážené kolegyně,
vážení kolegovia,**

Ostatné funkčné obdobie predsedníctva SAK bolo vyplnené úsilím o splnenie všetkých úloh, ktoré sú definované jeho kompetenciami podľa zákona o advokácii, Organizačného poriadku SAK, jeho vlastnými uzneseniami a tiež programovými cieľmi prijatými po jeho zvolení na ostatnej Konferencii advokátov v roku 2013.

S plnou vážnosťou a úprimnosťou môžem vyhlásiť, že bez pričinenia každého člena predsedníctva by nebolo možné zvládnuť všetky úlohy a povinnosti, ktoré predsedníctvo realizovalo. Bez ohľadu na to, či išlo o riadneho alebo náhradného člena predsedníctva, každý významne a výrazne priložil ruku k dielu, najmä v oblasti, ktorá mu bola pri kreovaní predsedníctva zverená. K tomu všetkému prispel aj duch spolupráce, kolegiality a konštruktívneho dialógu. Som veľmi rád, že som mal príležitosť spolupracovať s kolegami, ktorí bez ohľadu na vek, regionálne pôsobenie, odborné zameranie dokázali v predsedníctve prekonať rozdiely a aj na úkor svojho voľného času, či každodenných advokátskych povinností pristupovali ku svojej funkcii s plnou vážnosťou a nasadením. Vyslovujem im za to úprimné a srdečné poďakovanie.

Nemenej dôležitou súčasťou našej práce boli aj vzťahy s ostatnými orgánmi – Revíznou komisiou SAK, Disciplinárnou komisiou SAK a Odvolacou disciplinárnou komisiou SAK. Bez zasahovania do našich vzájomných kompetencií sme dokázali vždy nájsť rozumné riešenia so snahou prispieť k dobrému menu advokácie.

Naše rozhodnutia realizovali a uvádzali do života pracovníci kancelárie SAK. Bez ich pracovného nasadenia by sme nepochybne nemohli plniť, či už vitálne alebo nadväbové funkcie komory advokátov. Kolegyniam a kolegom zo všetkých odborov kancelárie SAK patrí veľké uznanie za ich každodennú činnosť a ja sám, ako prvý predseda komory pôsobiaci mimo Bratislavu, by som bez spolupráce s nimi nemohol ani pomyslieť na zvládnutie svojich povinností.

Najvyšší orgán komory advokátov – konferencia zvolila nové orgány. Prajem im do ďalšieho volebného obdobia veľa dobrých rozhodnutí prijatých na základe starostlivého a uvážlivého prístupu a verím, že majú na čo nadviazať, možno uskutočniť nové výzvy a očakávania, či už zo strany našich členov, ale aj zo strany spoločnosti.

JUDr. Ľubomír Hreždovič

K fotografii na obálke

Ocenení advokáti za celoživotný prínos advokácii:
JUDr. Milan Valašik, JUDr. Helena Knopová – dcéra
JUDr. Alexandra Ferčáka oceneného im memoriam,
JUDr. Ľubomír Hreždovič, JUDr. Vladimír Zvara

ROZHOVOR

Želám si, aby advokácie, česká i slovenská, boli slobodné, nezávislé a samosprávne

V májovom vydaní bulletinu sa zhovárame s predsedom Českej advokátskej komory JUDr. Martinom Vychopňom predovšetkým o spolupráci ČAK a SAK.

■ Ako sa ovplyvnili ČAK a SAK navzájom počas posledného funkčného obdobia?

Česká a slovenská advokácie se neovplyvnily pouze v posledním funkčním období. S výjimkou několika prvních let po rozdělení státu, kdy se obě advokácie soustředily především na nutnou konsolidaci svých vnitřních poměrů, obě advokácie velmi úzce spolupracují, a to nejen bilaterálně, ale také v rámci Evropské rady advokátních komor (CCBE). Na každoročně pořádaných společných setkáních představenstev se pravidelně vzájemně informujeme o nových zákonných i stavovských právních úpravách, o nových vývojových trendech, kárné problematice, judikatuře a dalších. V rámci naší evropské činnosti je pravidlem, že průběžně projednáváme zejména možnosti společného postupu. Na tomto místě mu-

sím také poděkovat SAK za podporu při volbě JUDr. Antonína Mokrého do vedení CCBE. To vše je provázáno mimořádně dobrými osobními vazbami. Odpověď na tuto Vaši otázku mohu tedy uzavřít tím, že naše vzájemné vztahy mohou sloužit jako příklad jiným advokacím.

■ V akom štádiu je novela zákona o advokácii v Čechách, čo sa zmení?

Novela zákona o advokácii byla úspěšně schválena ve Sněmovně Parlamentu ČR a míří nyní do Senátu P ČR. Pokud se její přijetí podaří, očekáváme především změnu v systému a organizaci advokátních zkoušek, která byla inspirována právě úpravou slovenskou, a kromě dalších, převážně technických záležitostí, také zcela novou úpravu správního řízení a možnosti správního trestání neoprávněného poskytování právních služeb – u nás obvykle označovaného jako vinklářství. V průběhu legislativního procesu byl načten i pozměňovací návrh upravující poskytování bezplatné právní pomoci advokáty. Tam spíše očekáváme, co tato nová právní úprava pro ČAK a české advokáty přinese.

■ Ako vnímate ocenenie od SAK?

Jak jsem se dozvěděl, jsem prvním zahraničním advokátem, jemuž se této cti dostalo. S ohledem na svůj ročník narození jsem nikdy nepovažoval a nepovažuji Slovensko za cizí stát. Na Slovensku jsem se vždy cítil doma. Pro mě je spolupráce a můj osobní přínos pro spolupráci ČAK a SAK naprostou samozřejmostí. O to víc mě Vaše ocenění překvapilo a potěšilo a moc za něj děkuji. Zmíněná spolupráce však nebyla jen mým dílem, a proto v tom spatřuji také uznání práce všech mých kolegů v orgánech ČAK.

■ V čom je iná advokácia v Čechách a na Slovensku?

Nemyslím si, že naše advokácie jsou zásadně jiné. Právní úprava našeho postavení je zásadně shodná, problémy podobné, přijímaná řešení analogická. Rozdílem je určitě počet advokátů a advokátních koncipientů, kdy v ČAK je k dnešnímu dni zapsáno cca 12 800 advokátů a 3 500 advokátních koncipientů.

■ Aké máte skúsenosti s elektronizáciou justície a prinieslo to pôvodne očakávaný pozitívny efekt?

Elektronizácia justice postupuje v Českej republike relatívne pomalu a podľa môjho názoru bez jednotnej dlhodobé konceptce. Není výjimečné, že elektronicky prenesená zpráva sa jednoduše vytiskne a založí do súdneho papírového spisu. Dálkové nahliženie do spisů (vyjma spisů v insolvenčnóm řízení) dosud nebylo vůbec realizováno. Oproti tomu kladně lze hodnotit náš katastr nemovitostí – až na výjimky tam elektronizace (zejména dálkový přístup), očekávaný pozitivní efekt dle mého soudu přinesla.

■ Ritterove knihy (napr. Vina soudce Brennera, Wirth v. stát) zaujali aj u nás, autor je advokát, je advokácia a súdy taká, ako ju zobrazuje?

Mám tu výhodu, že autor knih mi laskavě svá díla posílá. Všechna jsem přečetl – jsou to knihy mimořádně zdařilé, poučné i čtivé a je evidentní, že autor vychází z detailních profesních znalostí i osobních zkušeností. Protože mediálně se česká advokacie stále potýká se populistickým zjednodušováním, jsou podobná díla pro českou advokacii i laickou veřejnost nesmírně důležitá. Knihy mají potenciál stát se podkladem i pro filmové zpracování – doufám, že se toho někdy dočkám.

■ Čo priniesla rekonštrukcia budovy ČAK?

Stav před provedením zásadní opravy Kaňkova paláce byl neudržitelný. Nejen, že místo kolem pomníku vypadalo značně nevábně, ale průchod samotný představoval nebezpečí pro zdraví lidí i budovu samotnou. V dobách oslav vznikaly situace vpravdě životu nebezpečné, několikrát vznikl v místě dokonce požár. Oprava, provedená v součinnosti s orgány památkové péče i autory památníku, přinesla nové, podstatně vhodnější a viditelné umístění památníku 17. listopadu, odstranila závadný stav a vrátila budově, která je historickou památkou, její důstojnost. Jsem přesvědčen, že oprava byla zdařilá.

■ Aká bude advokácia v Čechách o desať rokov?

To kdybych věděl... Asi bude více specializovaná, ten trend je dnes již patrný, asi bude více „elektronická“, ale troufám si odhadnout, že na základních parametrech vztahu advokát – klient se toho moc nezmění. Advokacie je ale také širší součástí justice. Jak bude za deset let vypadat naše justice, si odhadovat netroufám. V každém případě bych si přál, aby advokacie, česká i slovenská, byly svobodné, nezávislé a samosprávné. Bez toho by nebylo právního státu.

DISKUSIA

Prípustnosť dovolania podľa aktuálnej judikatúry Najvyššieho súdu SR

Svoje námety na nové témy, krátke glosy alebo stručné poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Blížiac sa prvé výročie účinnosti Civilného sporového poriadku pozvoľna nabáda k určitým hodnoteniam a predbežnej klasifikácii. Procesný kódex zásadného významu možno z hľadiska jeho kvality a aplikácie v bežnej praxi podrobiť dôslednej kritike až s podstatne väčším časovým odstupom. Na druhej strane, medzičasom pomerne plodná judikatúra Najvyššieho súdu SR umožňuje prekročiť hranice adekvátnej zdržanlivosti a poukázať na niektoré zásadné (a záväzné) závery dovolacieho súdu, ktoré si svojou aktuálnosťou a významom doslova vyžadujú bezprostrednú pozornosť.

Nadpis príspevku predznamenáva zameranie na judikatúru k otázke prípustnosti dovolania, a to jednak z dôvodu zmätočnosti podľa § 420 CSP a jednak z dôvodu riešenia právnej otázky podľa § 421 CSP (krátkotrvajúca prax používa

aj označenie „dovolanie pre rozpor s judikatúrou“). Dovolaniu podľa Civilného sporového poriadku už bol v rámci tejto rubriky venovaný priestor v *Bulletine slovenskej advokácie* č. 5/2016. Opakovane je pritom potrebné zdôrazniť, že zmeny v podmienkach prípustnosti dovolania a nová koncepcia dovolacieho konania patria medzi najzásadnejšie prejavy rekonštrukcie civilného sporového konania.

O to väčší význam má skutočnosť, že historicky prvé rozhodnutie veľkého senátu Najvyššieho súdu SR (§ 48 CSP) je z hľadiska *ratio decidendi* zamerané práve na prípustnosť dovolania a kumuláciu jednotlivých zákonných dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 420 a § 421 CSP. Ide o uznesenie NS SR zo dňa 19. 4. 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017, v ktorom dovolací súd konštatoval, že „Kumulácia dôvodov prípustnosti

dovolania v zmysle § 420 CSP a § 421 CSP je neprípustná. Ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP.“ (odseky 46.1 a 46.2).

Prezentovaný právny názor je v zmysle § 48 ods. 3 CSP pre jednotlivé senáty najvyššieho súdu záväzný. Pokiaľ sa niektorý zo senátov najvyššieho súdu chce od tohto právneho názoru odchýliť, musí vec postúpiť na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu NS SR. To samozrejme nevyklučuje alternatívu prípadného zrušenia rozhodnutia veľkého senátu Najvyššieho súdu SR v rámci ústavnoprávneho prieskumu v konaní o individuálnej sťažnosti.

Napriek skutočnosti, že citované rozhodnutie bolo veľkým senátom prijaté jednoznačne (pomer hlasov 7:0), vyvolalo v odborných kruhoch pomerne intenzívnu diskusiu. Pred samotným rozhodnutím veľkého senátu boli totiž prijaté aj senátne rozhodnutia na základe opozitných záverov (napr. 8Cdo/213/2016 a 3Obdo/70/2016). Nateraz je však nevyhnutné rešpektovať záväzné závery veľkého senátu Najvyššieho súdu SR a výkon advokátskej praxe prispôbiť výkladu CSP, ktorý bol v tomto rozhodnutí formulovaný.

Ďalší významný právny názor, ktorý vyplýva z tohto záväzného dovolacieho rozhodnutia, sa týka kumulácie dovolaní namietaných väd zmätočnosti a ich vzájomnej priority. V danej súvislosti najvyšší súd uviedol: „Ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a) až f) CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.“ (odsek 46.3).

Najvyšší súd SR súčasne zdôraznil, že v zmysle Civilného sporového poriadku už nemá možnosť ani povinnosť skúmať vady zmätočnosti *ex offio* (odsek 35). Na rozdiel od pôvodného § 242 ods. 1 OSP sa dovolací súd, pokiaľ ide o zmätočnosť konania, obmedzí výlučne na dovolateľom vymedzený dôvod podľa § 431 CSP; a to iba za predpokladu, že samotné dovolanie je v zmysle § 420 CSP prípustné. Dovolacím dôvodom je najvyšší súd v zmysle § 440 CSP viazaný.

Citované rozhodnutie veľkého senátu sa osobitne zameriava aj na prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, teda z dôvodu, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Popri výklade pojmu „procesný postup“ (odseky 41.2 až 41.4) sa Najvyšší súd SR v odseku 45 jednoznačne vyjadril, že nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav, ani nesprávne právne posúdenie veci nezakladajú vadu zmätočnosti konania podľa § 420 písm. f) CSP.

Najmä pokiaľ ide o vadu spočívajúcu v nesprávnom alebo nedostatočnom odôvodnení ide o zásadné rozhodnutie v súvislosti s témou, ktorej bol za účinnosti pôvodného § 237 ods. 1 písm. f) OSP venovaný značný priestor aj v rámci tejto rubriky [„Kvalita odôvodnenia vs. odňatie možnosti konať pred súdom (aktuálna judikatúra)“ – BSA 6/2014;

„Ešte raz k odňatiu možnosti konať pred súdom – v súvislosti s kvalitou odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu“ – BSA 7 – 8/2014; porovnaj aj stanovisko NS SR publikované pod R 2/2016]. Interpretáčny záver veľkého senátu najvyššieho súdu potvrdzuje aj ďalšie rozhodnutie za účinnosti Civilného sporového poriadku, a to uznesenie NS SR zo dňa 6. 3. 2017 sp. zn. 3Cdo/26/2017.

Pozitívne možno hodnotiť, že Najvyšší súd SR – v krátkej nadväznosti na prijatie prvých dvoch rozhodnutí veľkého senátu – uverejnil na svojej internetovej stránke ich znenie a zriadil za týmto účelom ľahko dostupný odkaz (internetové prepojenie). Odborná verejnosť má teda, v podstate ihneď po prijatí rozhodnutí veľkého senátu, k týmto rozhodnutiam prístup. Uverejňovaný je celý text rozhodnutia po štandardnej anonymizácii.

Odhliadnuc od témy tohto príspevku možno rozhodne odporučiť, aby sa advokáti a advokátski koncipienti dôkladne oboznámili aj s druhým rozhodnutím veľkého senátu NS SR (sp. zn. 1 VCdo 1/2017), ktoré je zamerané na právne následky úkonov uskutočnených v rozpore s predbežným/ neodkladným opatrením (odseky 28 a 29). Najvyšší súd SR súčasne v odseku 18 tohto rozhodnutia predkladá všeobecný výklad pojmu „naliehavý právny záujem“ a vyjadruje sa aj k otázke vylúčenia resp. zaujatosti sudcu z dôvodu, že je bývalým spolužiakom advokáta jednej zo sporových strán (odsek 14.5).

V súvislosti s prípustnosťou dovolania je povšimnutiahodné aj uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 6. 3. 2017 sp. zn. 3 Cdo 6/2017, v ktorom sa dovolací súd zaoberal otázkou prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, teda pre rozpor napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho (najvyššieho) súdu. Pokiaľ ide o interpretáciu pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“, najvyšší súd konštatoval že, táto je „vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali.“ (odsek 26).

Záverom je potrebné opakovane zdôrazniť, že dovolacie konanie má od účinnosti CSP povahu typického advokátskeho procesu, a to nielen vzhľadom na znenie § 429 ods. 1 CSP. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť, čo vyplýva aj z citovaných záverov najvyššieho súdu. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší; doslova až nekompromisný. Primárnou úlohou advokácie je reagovať na novú právnu úpravu a vyvíjajúcu sa súdnu prax adekvátnym a profesionálnym výkonom povolania, v záujme procesného úspechu klienta. ■

DISKUSIA

Zaobstaranie dôkazu obhajcom

Oprávnenie, rozsah a možnosti zaobstarávania dôkazu obhajcom sú od účinnosti rekodifikovaného Trestného poriadku v roku 2005 jednými z permanentne diskutovaných otázok. Najviac v diskusiách obhajcov, menej v odbornej literatúre a občas aj na vedeckej úrovni, napríklad na Celoštátnej vedeckej konferencii s medzinárodnou účasťou konanej 21. apríla 2016 v Bratislave. Opakovane sa táto otázka prerokúva na zasadnutiach pracovnej skupiny pre trestné právo Slovenskej advokátskej komory.

Zaobstaranie dôkazu obhajcom má byť jedným z najdôležitejších prejavov uplatnenia princípu kontradiktórnosti v trestnom konaní, ktorého účelom je zabezpečiť obvinenému v konaní rovnakú možnosť uplatnenia procesných práv, ako má druhá strana. Je pozoruhodné, že problematike kontradiktórnosti sa venuje pomerne veľa pozornosti v odbornej literatúre aj judikatúre, prevažne sa to však týka aplikácie v súdnom konaní. Prípravné konanie je z tohto hľadiska na periférii záujmu. Ak však má mať pojem kontradiktórnosti reálnu náplň nie je možné jeho uplatnenie v prípravnom konaní ignorovať. Prípravné konanie je stále fundamentom trestného konania a na súde sa v absolútnej väčšine vykonávajú dôkazy zistené a zaobstarané v jeho priebehu.

Aká je reálna prax, ako sa uplatňujú kontradiktórne prvky v prípravnom a súdnom konaní, využívajú obhajcovia svoje práva a je vôbec právna úprava dostatočná? Existuje nejaká metodika postupu obhajcov pri zaobstarávaní dôkazu, sú pojmy jednoznačné? To je iba niekoľko otázok, na ktoré neexistujú jednoznačné odpovede. A ešte je tu kardinálne otázka. Ako reagujú vyšetrovatelia, prokurátori a sudy na situácie, keď dôkaz zaobstará obhajca.

Právna úprava sa na prvý pohľad zdá dostatočná.

V § 2 ods. 10 TP je uvedené, že „právo obstarávať dôkazy majú aj strany“.

V § 2 ods. 11 TP je uvedené, že „strany majú právo nimi navrhnutý dôkaz zabezpečiť“.

V § 44 ods. 6 TP je uvedené, že „obhajca je oprávnený na náklady obhajoby zaobstarávať a predkladať dôkazy“.

V § 119 ods. 3 TP je uvedené, že „dôkazy môžu obstarávať aj strany na vlastné náklady a v prípade oslobodenia spod obžaloby (§ 285 písm.a/b/c/TP) nahradí účelne vynaložené náklady obvinenému štát“.

V § 144 ods. 2 TP je uvedené, že „ak znalecký posudok obstará niektorá zo strán, poučí príslušný orgán činný v trestnom konaní alebo súd znalca o jeho zákonných povinnostiach“.

V § 145 ods. 5 TP je uvedené, že „ak posudok obstaral obvinený, doručí ho prokurátorovi a ostatným stranám, ktorých záujmov sa dotýka“.

V § 240 ods. 4 TP je uvedené, „že vykonanie dôkazu zabezpečí ten, kto jeho vykonanie navrhol“.

Trestný poriadok teda v celom rade ustanovení ráta s tým, že strany sú oprávnené „obstarať, zaobstaráť alebo zabezpečiť“ dôkaz. Trestný poriadok definuje pojem „strana“ v § 10 ods. 11 TP tak, že v súdnom aj predsúdnom konaní je stranou subjekt trestného konania, t. j. každý, kto má a vykonáva vplyv na priebeh konania a komu tento zákon na uskutočnenie tohto vplyvu priznáva určité procesné práva alebo ukladá povinnosti. Obvinený je teda stranou trestného konania, pričom jeho práva v jeho mene môže uplatňovať obhajca, ktorý v zmysle uvedeného ustanovenia je tiež stranou trestného konania.

Zákon v § 2 ods. 14 TP definuje, že „strany sú si v konaní pred súdom rovné“. Znamená to snáď, že v prípravnom konaní sú si strany „nerovné“!?

Skúsenosti obhajcov nasvedčujú, že orgány činné v trestnom konaní si uvedené ustanovenie vykladajú skôr restriktívne a rovnosť strán, podľa mnohých z nich platí len pre súdne konanie a na prípravné konanie sa nevzťahuje. Nechťac ich v tom podporuje aj teória a odborná literatúra, pretože problematikou kontradiktórnosti sa spravidla zaoberá iba v súdnom konaní. Zákonodarca chcel v skutočnosti zvýrazniť otázku rovnosti v najdôležitejšej fáze konania a rozhodne nemal na mysli, že by v prípravnom konaní mala existovať nejaká nerovnosť. Pregnantne je to zrejme aj z § 2 ods. 10 TP, z ktorého o. i. vyplýva, že orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy ... nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo **niektorá zo strán!** Zákonodarca priamo počíta s tým, že orgány činné v trestnom konaní, t. j. orgány pôsobiace v prípravnom konaní musia hodnotiť aj dôkazy, ktoré **zaobstarala niektorá zo strán.** Čo je obsahom termínov „zabezpečiť a zaobstaráť“ definujeme v ďalšom odseku.

Priamo zo zákona vyplýva, že určitá akceptovateľná nerovnosť strán v prípravnom konaní existuje. Týka sa predovšetkým vykonávania zaistovacích úkonov, na ktoré nemá obhajca právo a nikto ani nepochybuje, že takáto právna úprava je správna. Zákonodarca však, pokiaľ kodifikoval prvky kontradiktórnosti, mohol niektoré ustanovenia definovať precíznejšie a pokiaľ zakotvil, ktoré dôkazné prostriedky môžu strany vykonávať mohol negatívne vymedziť, ktoré

z nich nemôže vykonať obhajca. To vymedzenie je vcelku jednoduché, pretože ide spravidla o úkony, na ktoré je potrebný predchádzajúci súhlas súdu. Treba však povedať, že aj v prípade, že by boli v celom rozsahu akceptované názory obhajcov, nebude rovnosť obhajcu a policajta v prípravnom konaní nikdy rovnaká, lebo ich možnosti zaobstarávať dôkazy sú diametrálne odlišné. Chceme sa však aspoň priblížiť možnostiam obhajcov v iných krajinách, ktorí spolupracujú s rôznymi špecialistami, znalcami, detektívnymi kancelármi a pod., a nimi zaobstarané dôkazy sú akceptované.

Ďalší problém, na ktorý poukazujú skúsenosti obhajcov je výklad pojmu „obstarávať alebo zaobstarávať dôkazy“. Orgány činné v trestnom konaní si tieto pojmy často vykladajú len ako právo obhajcu navrhnúť dôkaz. Úkony obhajcov, ktorí získali napríklad listinný dôkaz alebo dokonca sami vypočuli svedka, považujú takmer za marenie vyšetrovania alebo podľa nich neprípustné zasahovanie do jeho priebehu alebo dokonca ovplyvňovanie svedkov. V praxi sme sa stretli dokonca s tým, že obhajcovia boli vystavení nátlaku vyšetrovateľa, aby uviedli odkiaľ a ako získali listinný dôkaz. Keď odmietli, vyšetrovateľ pohrozil, že ich vypočuje ako svedkov, čo je v rozpore s § 36 ods. 3 TP, pretože obhajca nemôže byť vypočúvaný k okolnostiam, ktoré sa dozvedel pri výkone obhajoby. Toho si bol určite vedomý aj vyšetrovateľ, takže v skutočnosti išlo o neprípustný nátlak na obhajcov, ktorých by status svedka vyradil zo statusu obhajcu.

Zákon nedefinuje pojmy obstaranie alebo zabezpečenie dôkazu. Čo je obsahom týchto pojmov? Môže teda obhajca použiť zákonné dôkazné prostriedky na zaobstaranie dôkazu alebo nie? Podľa synonymického slovníka pojem zaobstarat' znamená niečo cieľavedome nadobudnúť, dosiahnuť, získať. Z jazykového výkladu tohto pojmu teda vyplýva, že pojem zaobstarat' znamená aktívnu činnosť obhajcu na získanie dôkazu, nielen návrh na jeho vykonanie.

Treba však konštatovať, že nezaznamenávame žiadne masové aktivity obhajcov pri obstarávaní dôkazov a stále sa o tejto problematike viac diskutuje ako koná. Príčin je viacerých. Jednou zo základných príčin je obava obhajcov z toho, že budú podozrievaní z ovplyvňovania svedkov ako aj to, že mnohí právnicki dokonca aj advokáti majú pochybnosť, či obhajca môže dôkazy zaobstarávať a ak áno, ktoré úkony môže obhajca vykonať. Napríklad, autorsky činná advokátka JUDr. Hasíková v článkoch napr. v 8 – 9/2010 Justičnej revue zastáva názor, že obhajca nemôže vykonať výsluch svedka.

Napriek nepochybnej odbornej fundovanosti autorky sa s týmto názorom nestotožňuje celý rad obhajcov a ani členovia pracovnej skupiny pre trestné právo SAK.

Iné relevantné stanovisko môžeme nájsť v § 119 Trestného poriadku a v § 7 Advokátskeho poriadku.

Z jeho odseku 3) vyplýva, že dôkazy môžu obstarávať aj strany. Z jeho odseku 2) vyplýva, že za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť na náležité objasnenie veci a čo sa získalo z dôkazných prostriedkov. Dôkaznými prostriedkami sú najmä výsluch obvineného, svedkov, znalcov, posudky a odborné vyjadrenie, rekognícia, rekonštrukcia, vyšetrovací pokus atď.

Ak má teda obhajca právo predložiť dôkaz, môže to urobiť len tak, že ho získa z dôkazných prostriedkov. A preto výsluch svedka a ďalších úkonov obhajcom je jednoznačne lege artis. A môže mať dokonca zásadný význam pre rozhodnutie súdu.

V trestnej veci M. G. za trestný čin poškodzovania cudzej veci a iné, boli v prípravnom konaní aj v prvostupňovom konaní na súde odmietané návrhy obhajoby na vykonanie vyšetrovacieho pokusu, ktorým sa malo preukázať, že poškodený ako vodič nemohol identifikovať obvineného v spätnom zrkadle svojho auta idúceho po diaľnici. Obhajoba teda vykonala vyšetrovací pokus v prítomnosti dvoch súdnych znalcov a jeho závery spolu so znaleckým posudkom predložila krajskému súdu. Na základe tohto dôkazu krajský súd obžalovaného oslobodil. Je nesporné, že ak by obhajca nemal možnosť využiť v konaní kontradiktórny prvok, bol by obžalovaný neprávom odsúdený. Ak by bol tento posudok zaobstaral vyšetrovateľ, nemuselo prísť ani k podaniu obžaloby. Ak to odmietol, mohol tak urobiť obhajca už v prípravnom konaní a tiež by tak pravdepodobne zabránil podaniu obžaloby.

V inej trestnej veci bolo sporné, či obvinený zobral úplatok alebo regulárny poplatok za službu. Obhajca pozval nadriadeného obvinenému a vypočul ho ako svedka. Vyšetrovateľ záznam o výsluchu odmietol založiť do spisu a odporučil obhajcovi, aby ho predložil súdu. Tento výsluch však mal zásadný význam pre posúdenie trestnej zodpovednosti obvineného aj pre rozhodnutie prokurátora o podaní či nepodaní obžaloby.

Neriešeným problémom je aj otázka, akú formu úkonu resp. záznamu o ňom má obhajca zvoliť, ak napríklad chce zaobstarat' dôkaz výpoveďou svedka, čo je po zaobstaraní písomných dôkazov najčastejším úkonom obhajcov. Trestný poriadok upravuje iba to, ako má pri výsluchu svedka v prípravnom konaní postupovať orgán činný v trestnom konaní. Postup obhajcu, aj keď má, ako sme už povedali, právo tiež taký úkon vykonať expressis verbis, upravený nie je. Zastávame názor, že obhajca má právo vykonať výsluch svedka a vyhotoviť o tom zápisnicu podobne ako orgán činný v trestnom konaní. Svedok nepochybne nemá povinnosť sa k obhajcovi dostaviť, rovnako ho nemožno sankcionovať za krivú výpoveď, ale napr. za trestné činy krivého obvinenia alebo marenia spravodlivosti už áno, pokiaľ ho obhajca poučí, že záznam o jeho výsluchu predloží orgánom činným v trestnom konaní alebo súdu. Tu sme pri fundamentálnej otázke výsluchu svedka obhajcom a tou je procesná „hodnota“ dôkazu, získaného týmto dôkazným prostriedkom. Nemôžeme ignorovať fakt, že v tomto dôkaze absentuje prezumpcia hodnovernosti, ktorá sa dedukuje z poučenia svedka o povinnosti vypovedať pravdu a nič nezamlčať. Nevidíme v tom však prekážku, ktorá by bránila obhajcom výsluch svedka vykonať. Ak bude zápisnica o výsluchu predložená orgánom činným v trestnom konaní, môžu tieto rozhodnúť, či svedka vypočujú sami alebo zápisnicu predloženú obhajcom založia do spisu ako listinný dôkaz. Zápisnicu môže obhajca predložiť až súdu, kde sú kontradiktórne prvky plne rozvinuté a kde môže byť svedok vypočutý v zmysle ustanovení Trestného poriadku.

Stojí za úvahu de lege ferenda, že ak zákon obhajcovi umožní vypočutie svedka, mal by zároveň upraviť aj jeho postup.

Existuje iba jedna právna norma, ktorá sa touto problematikou zaoberá a tou je interný predpis Slovenskej advokátskej komory – Advokátsky poriadok.

Z ustanovení § 7 a § 8 cit. Poriadku vyplýva, že advokát má právo vyhľadávať dôkazy (svedkov, listiny, znalecké posudky atď.), zisťovať skutkové okolnosti prípadu, nesmie však svedkov ovplyvňovať a zistené dôkazy a skutočnosti pozmeňovať alebo skresľovať. O zistených skutkových okolnostiach môže vyhotoviť písomný záznam a môže ho nechať svedkom podpísať. Advokát môže vyhľadávať svedkov a zisťovať dôkazy a skutkové okolnosti prípadu aj prostredníctvom tretích osôb. Advokát môže vyhotoviť aj zvukový alebo obrazový záznam o rozhovore s klientom alebo inou osobou len s ich súhlasom. Písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy, ktoré advokátovi poskytol klient, prípadne iná osoba, sa smú použiť len v súlade so zákonom.

Z citovanej internej normy je zjavné, že upravuje základné otázky postupu obhajcu pri obstarávaní dôkazu. Pamätá aj na precízne dodržiavanie nielen zákona, ale aj advokátskej etiky. Aj keď je to interná norma, je vykonávacím predpisom zákona o advokácii, takže o jej legalite nemôžu byť žiadne pochybnosti. Obhajcovia sú povinní sa ňou riadiť a ostatné orgány sú povinné minimálne ju rešpektovať.

Ustanovenia Trestného poriadku, o cit. norme ani nehovoriac, však zrejme niektorým orgánom činným v trestnom konaní ani niektorým súdom nie sú známe ev. si ich vykladajú spôsobom nekonvenujúcim právu na obhajobu.

Flagrantným prípadom odmietnutia prvku kontradiktórnosti v trestnom konaní je prípad v *trestnej veci obžalovaného V. M. vedenej na Krajskej prokuratúre a súde v Nitre. Vo veci bolo prerušené trestné stíhanie nakoľko, podľa názoru vyšetrovateľa, pre neprítomnosť svedka K. M. nebolo možné vec náležite objasniť. Obhajca obvineného, keďže sťažnosťou proti rozhodnutiu o prerušení konania na krajskej prokuratúre neuspel a slovenské orgány neboli schopné zabezpečiť výsluch svedka dožiadanim, sa preto v súlade s už uvedenými normami rozhodol tento dôkaz zaobstarať sám. Zistil pobyt svedka, vycestoval do zahraničia, kde svedka požiadal, či je ochotný dobrovoľne vypovedať, následne ho poučil podľa ustanovení §§ 127 až 131 TP, navyše ho poučil o trestných následkoch krivého obvinenia a o trestnej zodpovednosti za marenie spravodlivosti. O svedkovej dobrovoľnej výpovedi urobil písomný a obrazový záznam v zmysle ustanovení Trestného a Advokátskeho poriadku. Pri výsluchu bol prítomný notár, ktorý overil pravosť podpisu svedka aj celého záznamu a obhajca získal aj apostille príslušného orgánu. Záznam potom predložil Krajskej prokuratúre v Nitre aj s návrhom na pokračovanie v trestnom stíhaní*

Obhajca odviezol brilantnú prácu, keď učebnicovým spôsobom dokázal využiť všetky možnosti zákona aj interného predpisu. Odpoveď doručená z krajskej prokuratúry nie je zaujímavá len z pohľadu nerešpektovania kontradiktórnos-

ti, ale pozoruhodné, samozrejme v negatívnom zmysle, sú najmä dôvody, ktorými prokurátor dôkaz odmietol.

Citujem: *“V súvislosti s Vami vykonaným dôkazom, výsluchom svedka K. M., ktorého písomný záznam spolu s DVD záznamom ste predložili na Krajskú prokuratúru v Nitre Vám oznamujem, že predmetný výsluch nie je možné v zmysle Trestného poriadku Slovenskej republiky považovať za dôkaz podľa § 119 ods. 2 TP, keďže predmetný výsluch bol vykonaný bez vedomia a účasti orgánov činných v trestnom konaní v Slovenskej republiky a takto vykonaný úkon je absolútne procesne nepoužiteľný a z dôkazného hľadiska nulitný.“*

Podľa citovaného stanoviska prokurátora obhajca môže vykonať výsluch svedka, ale len v prítomnosti orgánov činných v trestnom konaní!?

Pozadu nezostal ani Krajský súd v Nitre, ktorý k tomuto dôkazu uviedol, že *„výsluch svedka obhajcom obžalovaného v zahraničí, predložený v rámci odvolacieho konania nemôže byť ako dôkaz použitý v trestnom konaní, nakoľko nebolo vykonané postupom predpokladaným v Trestnom poriadku“*. Dôvody, pre ktoré vidí rozpor s trestným poriadkom, súd neuviedol.

Slovenská advokátska komora by k takýmto stanoviskám prokuratúry a súdov mala zaujať kritický postoj. Pracovná skupina pre trestné právo na svojom zasadnutí vo februári minulého roka zaujala stanovisko, ktoré prezentuje, že obhajca je oprávnený v rámci aplikácie kontradiktórnosti, už v prípravnom konaní zaobštarávať dôkazy svedčiace v prospech obvineného tak, ako bolo už uvedené a využívať dôkazné prostriedky počnúc výsluchom obvineného, svedka, vyžiadania znaleckých posudkov, previerky výpovede na mieste, vyšetrovacieho posudku a ďalších úkonov predpokladaných v § 119 ods. 2 TP, s výnimkou tých, na ktoré sa vyžaduje súhlas súdu a zabezpečovať tak výraznejšiu rovnováhu uplatňovania procesných práv oproti orgánom činným v trestnom konaní, ktoré v plnom rozsahu zaobštarávajú dôkazy svedčiace v neprospech, ale nie vždy aj v prospech obvineného. V tom zmysle odporučila aj autorovi tohto článku vystúpiť na medzinárodnej konferencii v Bratislave a pripraviť tento článok.

Pracovná skupina pre trestné právo sa zhodla na tom, že orgány činné v trestnom konaní nemôžu a nemali by vychádzať z prezumpcie zlého úmyslu obhajcu a predpokladať, že úkony obhajcu smerujú k mareniu vyšetrovania. Obhajca má právnu povinnosť svojou činnosťou pôsobiť na to, aby bola vo veci zistená objektívna pravda.

To je povinnosťou každého obhajcu, bez ohľadu na to, či ide o obhajcu zvoleného, ustanoveného alebo náhradného. Na tomto mieste si však dovoľujeme malú praktickú odbočku.

Zaobstaranie dôkazu je často finančne náročné a je preto logické, že obhajca sa musí s klientom dohodnúť aj o náhrade účelne a preukázateľne vynaložených výdavkoch v súvislosti so zaobštarávaním dôkazov. To však v praxi de facto vylučuje, aby takto postupoval ustanovený obhajca. Vo väčšine prípadov dochádza k ustanoveniu obhajcu preto, že obvinený nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby. V týchto prípadoch nie je dosť dobre možné od obhajcov

požadovať, aby zaobstarávali dôkazy na svoje vlastné náklady. Nič na tom nemení ani znenie ustanovenia § 119 ods. 3 TP, podľa ktorého, v prípade oslobodenia spod obžaloby, účelne vynaložené vlastné náklady na zaobstaranie dôkazov nahrádza obvinenému štát. Na to sa však obhajca spoliehať nemôže a domnievame sa, že by to mohlo potenciovať aj ďalšie problémy. Ustanovený obhajca musí svoju činnosť sústrediť na podávanie návrhov na vykonanie dôkazov, zúčastňovať sa procesných úkonov et cetera...

Zo strany orgánov činných v trestnom konaní bola vzhľadom na aj otázka, či by v rámci kontradiktórnosti nebolo spravodlivé, aby sa na úkone obhajcu mohol zúčastniť aj prokurátor, ak má obhajca právo zúčastniť sa na úkone prokurátora alebo vyšetrovateľa. Tak možno uvažoval aj prokurátor v uvedenom prípade.

Orgány činné v trestnom konaní však musia brať do úvahy rozdiel v povinnostiach orgánov činných v trestnom konaní a obhajcu. Z § 2 ods. 10 TP o. i. vyplýva, že orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech. Takú povinnosť obhajca nemá.

Dokonca, a to by si mali orgány činné v trestnom konaní a súdy viac uvedomiť, obhajca nesmie vykonať nič, čo by jeho klientovi uškodilo alebo uškodiť mohlo. Je predsa logické, že obhajca musí vedieť, či dôkaz, ktorý predloží orgánom činným v trestnom konaní alebo súdu, jeho klientovi nepoškodí. To by bolo v rozpore so zmyslom obhajoby. To je pozitívum, ktoré kontradiktórnosť prináša, že obhajca, ak sám dôkaz zaobstará a zoznámia sa s jeho hodnotou, môže kvalifikovane rozhodnúť, či taký dôkaz v trestnom konaní predloží alebo nie. Samozrejme, nebránime sa diskusii aj o tom, že by obhajca mohol pozvať aj prokurátora na úkon, ktorý mieni vykonať, ale až potom, keď bude mať spoľahlivo zistené, že tento úkon nepoškodí jeho klienta.

Samozrejme, vyskytli sa prípady, keď obhajcovia prekročili rámec svojich práv, a niesli za to právnu zodpovednosť, ale to nemôže viesť k odmietaniu aplikácie kontradiktórnych prvkov v trestnom konaní. Koniec koncov, trestne stíhaní sa vyskytujú aj medzi policajtmi, prokurátormi alebo sudcami.

V tejto súvislosti si nemôžeme nevšimnúť, že kľúčnym bodom tejto problematiky sa v rôznych diskusiách stal výsluch svedka obhajcom. V zásade nikto nenamieta, ak obhajca zaobstará znalecký posudok alebo príp. nejaký iný dôkaz, ktoré majú často oveľa väčší význam pre rozhodnutie orgánov činných v trestnom konaní. Ale výsluch svedka je akoby „posvätným právom policajta“.

Bez ohľadu, kto má aký názor na „rovnosť strán“ v prípravnom konaní, pripomínáme, že Trestný poriadok neobsahuje žiadne ustanovenie, ktorým by bol výsluch svedka obhajcom v prípravnom konaní zakázaný. Vzhľadom na to, že obhajca nie je orgánom štátu platí ústavný princíp, čo nie je zakázané, je dovolené. Ak by obhajca nesmel v prípravnom konaní zaobstarávať dôkazy – vypočúvať svedka, muselo by to byť kogentnou normou zakázané v Trestnom poriadku.

Záverom možno uviesť, že kontradiktórne prvky v trestnom procese sa v plnej miere rozvinuli v súdnom konaní.

Ich plnej realizácii na súdoch nie je prekážkou právna úprava, ale skôr organizačné problémy, napr.: prokurátori nepojednávajú vždy veci, ktoré dozorovali, nedostatočná býva príprava strán na pojednávania, prejavuje sa aj neskúsenosť, ale aj nedostatočná schopnosť viesť výsluchy et cetera, et cetera ... ktoré v praktickej aj teoretickej rovine kvalifikovane viacerí autori analyzujú (napr. JUDr. Šamko KS Bratislava). Až na výnimky možno konštatovať, že súdy vo všeobecnosti nemajú problémy s akceptovaním dôkazov, ktoré zaobstarali obhajcovia a v procese hodnotenia dôkazov s nimi zaobchádzajú rovnako, ako s dôkazmi ostatných strán.

V prípravnom konaní sa ale manifestujú viaceré nedostatky aplikácie kontradiktórnych prvkov. Medzi najzávažnejšie patrí nedostatočná právna úprava oprávnení obhajcu pri zaobstarávaní dôkazu, čo by malo byť podnetom pre postup de lege ferenda. Nízka je aj aktivita obhajcov pri využívaní svojich oprávnení a v neposlednej miere negativistický prístup niektorých vyšetrovateľov, prokurátorov a sudcov k dôkazom zaobstaranými obhajcami.

Neosobujeme si vykonávať tlak na kategorické akceptovanie názorov v tejto problematike. V každom prípade však predpokladáme, že sa otvorila, podľa niektorých hlasov, kontroverzná téma a bol daný významný podnet na diskusiu k tejto problematike. Diskusiu k tomuto problému je možné viesť tiež prostredníctvom portálu SATO (Slovenská asociácia trestných obhajcov), pôsobiacej t. č. pod vedením advokáta a prodekana Právnickej fakulty UK Bratislava JUDr. Ondreja Laciaka, a to aj so zameraním na právne úpravy a prax obhajcov v zahraničí.

Je nepochybné, že ak dospejeme k názorovému a legislatívnemu konsenzu a dosiahneme masívnejšie a aktívnejšie uplatňovanie týchto postupov už v prípravnom konaní, výrazne to zvýši autoritu a rešpekt k činnosti obhajcov. ■

Literatúra:

Kolektív autorov: Trestný poriadok s rozsiahlym komentárom a judikatúrou, Bratislava : Nová práca s. r. o. 2005

Advokátsky poriadok, Vestník SAK čiastka 33

Jelínek, J. a kol.: Obhajca v trestním řízení, Eurokodex 2012

Ivor, J. a kol.: Trestné právo procesné, Bratislava : IURA EDITION 2006,

Záhora, J.: Aktuálne problémy prípravného konania trestného, Zborník 2014 Leges Praha,

Roháč, I.: Postavenie obhajcu v kontradiktórnom konaní, in: Bulletin advokacie.cz 10/12,

Hasíková, J.: Obhajca v kontradiktórnom procese, in: Justičná revue 8 – 9/2010

BVŠP Fakulta práva: Rekodifikácia trestného práva, Zborník celoštátneho seminára 2008,

Olej, J. a kol.: Trestné právo procesné, Právnická literatúra 2012
Judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

DO POZORNOSTI

Stanovisko KOOPERATIVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group k možnosti uzavretia poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú oprávnenou osobou v zmysle § 2 ods. 1 písm. b) zákona č. 315/2016 Z. z. o registri partnerov verejného sektora a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZoRPVS“)

Slovenská advokátska komora oslovila KOOPERATIVA poisťovňu, a. s. so žiadosťou o usmernenie či je v zmysle dodatku k hromadnej poisťnej zmluve oprávnenou osobou výlučne advokát alebo aj obchodná spoločnosť poskytujúca právne služby zapísaná v zozname obchodných spoločností vedenom komorou. Stanovisko uvádzame v plnom znení:

„V nadväznosti na Vašu požiadavku metodicky usmerniť či je v zmysle dodatku oprávnenou osobou aj obchodná spoločnosť poskytujúca právne služby v zmysle ustanovení zákona o advokácii zapísaná v zozname vedenom komorou alebo iba jej konateľ konajúci v jej mene a na jej účet a ak má teda obchodná spoločnosť viacero konateľov či musí byť obchodná spoločnosť poistená za každého z nich alebo iba za toho ktorý urobí konkrétny právny úkon.

V rámci pripoistenia oprávnenej osoby je pre nás dôležité, kto konkrétne túto činnosť bude vykonávať, resp. na koho sa pripoistenie vzťahuje.

Pokiaľ je v rámci obchodnej spoločnosti poskytujúcej právne služby v zmysle ustanovení zákona o advokácii presne stanovená osoba, ktorá bude túto činnosť vykonávať, tak stačí, aby mala iba táto osoba dané pripoistenie. Na druhej strane pokiaľ nebude v rámci obchodnej spoloč-

nosti poskytujúcej právne služby v zmysle ustanovení zákona o advokácii známe, kto túto činnosť bude vykonávať, je potrebné uzatvoriť dané pripoistenie so všetkými štatutármi, resp. konateľmi.“

Z vyššie uvedeného stanoviska vyplýva, že pripoistenie činnosti oprávnenej osoby v zmysle ZoRPVS uzavrie každý advokát samostatne, bez ohľadu na to, akým spôsobom vykonáva advokáciu (§ 12 ods. 1 zák. o advokácii).

Žiadosti o pripoistenie ZoRPVS

Pripoistenie činnosti oprávnenej osoby je možné uzavrieť podaním elektronickej žiadosti v súkromnej sekcii stránky www.sak.sk v časti Žiadosti a hlásenia/ Podanie žiadosti a hlásenia/ Poistenie výkonu povolania na rok 2017/ Žiadosť o pripoistenie RVPS.

Výška pripoistenia ZoRPVS

Ročné poistné pre advokátov, ktorí uzavreli poistenie výkonu povolania prostredníctvom hromadnej poisťnej zmluvy je 90 eur pre jednu poistenú osobu.

Ročné poistné pre advokátov, ktorí majú uzavreté poistenie výkonu povolania individuálne (nie prostredníctvom hromadnej poisťnej zmluvy) je 300 eur pre jednu poistenú osobu.

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie
vyhlásila aj na rok 2017

**XIV. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie
pre študentov právnických fakúlt,
advokátskych koncipientov
a mladých advokátov do 35 rokov**

Konkrétnu tému si účastníci súťaže zvolia sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier) treba poslať e-mailom na adresu ondrisova@sak.sk alebo darina.stracinova@sak.sk.
Termín uzávierky je 30. november 2017.

Porota zložená z členov redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie príspevky vyhodnotí do konca decembra 2017. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudeliť, resp. zvýšiť odmenu.

Úrok z nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty – nová právna úprava účinná od 1. januára 2017¹

JUDr. Matúš Filo, PhD.

*Autor v nadväznosti na problematiku daňovej kontroly a úroku za zadržávaný nadmerný odpočet, ktorou sa zaoberal v článku **Daňová kontrola nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty a „úrok z omeškania“ za neoprávnené zadržávanie peňažných prostriedkov** vydanom v Bulletin slovenskej advokácie č. 7 – 8/2016 približuje novelizáciu právnej úpravy dane z pridanej hodnoty a zakotvenie úroku z nadmerného odpočtu.² Pritom analyzuje novoprijatú právnu úpravu a poskytuje nielen teoretický, ale aj praktický pohľad na úrok z nadmerného odpočtu. Autor súčasne poukazuje na spojitost tejto právnej úpravy s rozhodnutiami Súdneho dvora Európskej únie. Spracovaná problematika sa týka platiteľov dane z pridanej hodnoty, ktorými sú, za splnenia zákonom stanovených podmienok, aj advokáti a ich klienti.³*

Úvod

S účinnosťou od 1. januára 2017 možno zaradiť medzi oprávnenia platiteľa dane z pridanej hodnoty (ďalej len „platiteľ dane,“ „platiteľ“) aj **nárok na finančnú náhradu za zadržanie nadmerného odpočtu počas daňovej kontroly**.⁴ Zákonodarca pre túto náhradu, resp. kompenzáciu za zadržaný nadmerný odpočet ustanovuje legislatívnu skratku **„úrok z nadmerného odpočtu**.“ Právna úprava uvedeného inštitútu bola do zákona o dani z pridanej hodnoty zakotvená zákonom č. 297/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 331/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 297/2016 Z. z.“). **Úrok z nadmerného odpočtu sa vzťahuje na prípady, keď daňový úrad začal daňovú kontrolu v lehote na vrátenie nadmerného odpočtu podľa § 79 ods. 1, 2 a ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov** (ďalej len „zákon o dani z pridanej hodnoty“, „zákon o DPH“).⁵

Podmienky na priznanie úroku z nadmerného odpočtu

Zákon o dani z pridanej hodnoty v § 79 ods. 1 ustanovuje, že ak platiteľ nemôže odpočítať nadmerný odpočet od vlastnej daňovej povinnosti v nasledujúcom zdaňovacom období, **daňový úrad vráti neodpočítaný nadmerný odpočet alebo jeho neodpočítanú časť** do 30 dní od podania daňového priznania za zdaňovacie obdobie nasledujúce po zdaňovacom období, v ktorom nadmerný odpočet vznikol alebo do 30 dní od uplynutia lehoty na podanie daňového priznania, ak platiteľ nebol povinný podať daňové priznanie za zdaňovacie obdobie nasle-

1 Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-0024-12.

2 Bližšie pozri: Filo, M.: Daňová kontrola nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty a „úrok z omeškania“ za neoprávnené zadržávanie peňažných prostriedkov. In Bulletin slovenskej advokácie. 2016, roč. 22, č. 7 – 8, s. 16 – 25.

3 K podmienkam registrácie pre daň z pridanej hodnoty bližšie pozri: Filo, M.: Registrácia pre daň z pridanej hodnoty a zábezpeka na daň. In Bulletin slovenskej advokácie. 2015, roč. 21, č. 5, s. 17 – 26.

4 Ku genéze právnej úpravy daňovej kontroly bližšie pozri: Filo, M.: Niektoré aspekty právno-aplikačnej

praxe týkajúce sa dĺžky daňovej kontroly v Slovenskej republike. In Papoušková, Z. a kol.: Vybrané institúty správy daní v ČR a na Slovensku po novele. Olomouc : Iuridicum Olomoucense, o. p. s., 2012, s. 57 – 66.

5 K zmenám právnej úpravy dane z pridanej hodnoty a úroku z nadmerného odpočtu bližšie pozri: Oznámenie k zákonu č. 297/2016 Z. z. a k čl. IV zákona č. 298/2016 Z. z., ktorými sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 31. decembra 2016 a 1. januára 2017 https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Profesionalna_zona/Dane/Novinky_z_legislativy/2016/neapolis_dan/2016.11.23_novela_dph.pdf [16. 12. 2016]

6 Súdny dvor Európskej únie sa vo svojich rozhodnutiach zaoberá aj problematikou odpočítania dane z pridanej hodnoty. K tomu bližšie pozri: rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-80/11 Mahagében kft proti Nemzeti Adóés Vámhivatal Dél-dunántúli Regionális Adó Főigazgatósága z 21. júna 2012 a rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-142/11 Péter Dávid proti Nemzeti Adóés Vámhivatal Észak-alföldi Regionális Adó Főigazgatósága z 21. júna 2012. K analýze týchto rozhodnutí bližšie pozri: Šidlová, Z. – Škvarková, J.: Judikatúra Súdneho dvora EÚ za rok 2011 – 2012 vo veciach dane z pridanej hodnoty. Bratislava : Wolters Kluwer, 2013. s. 168 – 174.

júce po zdaňovacom období, v ktorom nadmerný odpočet vznikol.⁶ Ak by nastala situácia, že platiteľovi vznikne nadmerný odpočet v poslednom zdaňovacom období, v ktorom prestal byť platiteľom, nadmerný odpočet daňový úrad vráti do 30 dní od uplynutia lehoty na podanie daňového priznania za toto zdaňovacie obdobie. Právna úprava umožňuje aj vrátenie nadmerného odpočtu do 30 dní od uplynutia lehoty na podanie daňového priznania za zdaňovacie obdobie, za ktoré nadmerný odpočet vznikol, a to v prípade, **ak platiteľ splní podmienky na vrátenie nadmerného odpočtu zakotvené v § 79 ods. 2 zákona o dani z pridanej hodnoty**, pričom je dôležité, aby platiteľ vyznačil splnenie podmienok v daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie, v ktorom nadmerný odpočet vznikol. Medzi uvedené podmienky zaraďujeme zdaňovacie obdobie platiteľa, ktorým je kalendárny mesiac, podmienku, aby platiteľ bol platiteľom najmenej 12 kalendárnych mesiacov pred skončením kalendárneho mesiaca, v ktorom nadmerný odpočet vznikol a aby platiteľ nemal v období 6 kalendárnych mesiacov pred skončením kalendárneho mesiaca, v ktorom nadmerný odpočet vznikol, daňové nedoplatky a colné nedoplatky voči daňovému úradu a colnému úradu a nedoplatky na povinných odvodoch poistného v súhrne viac ako 1 000 eur. Zákonodarcia neopomína ani situáciu, **ak platiteľ uplatňuje nadmerný odpočet alebo zvyšuje nadmerný odpočet dodatočným daňovým priznaním** podaným po podaní daňového priznania za zdaňovacie obdobie nasledujúce po zdaňovacom období, v ktorom tento nadmerný odpočet vznikol. Daňový úrad v tomto prípade vráti nadmerný odpočet alebo sumu, o ktorú sa zvýšil nadmerný odpočet, do 30 dní od podania dodatočného daňového priznania. Podobne daňový úrad vráti do 30 dní od podania dodatočného daňového priznania aj sumu, o ktorú sa zvýšil nadmerný odpočet, ak po vrátení nadmerného odpočtu podľa § 79 ods. 2 platiteľ zvýši nadmerný odpočet dodatočným daňovým priznaním.

Právna úprava ustanovuje, že ak **daňový úrad** v lehote na vrátenie nadmerného odpočtu podľa § 79 ods. 1, 2 alebo ods. 5 zákona o dani z pridanej hodnoty začne daňovú kontrolu, **vráti nadmerný odpočet do desiatich dní od skončenia daňovej kontroly**, a to vo výške zistenej daňovým úradom.⁷ Podľa dôvodovej správy k návrhu zákona č. 297/2016 Z. z. totiž samotné uplatnenie nároku na vrátenie nadmerného odpočtu podaním daňového priznania neznamená, že túto sumu nadmerného odpočtu je štát povinný vrátiť automaticky bez toho, aby mal možnosť uplatnený nárok skontrolovať.⁸ Ak daňový úrad vrátil časť nadmerného odpočtu pred skončením daňovej kontroly vo výške uvedenej v čiastkovom protokole, **vráti rozdiel medzi nadmerným odpočtom zisteným na základe daňovej kontroly a nadmerným odpočtom vráteným na základe čiastkového protokolu do desiatich dní od skončenia daňovej kontroly**.⁹ Ak po vrátení nadmerného odpočtu vznikne **kladný rozdiel medzi nadmerným odpočtom uvedeným v právoplatnom rozhodnutí z vyrubovacieho konania a vráteným nadmerným odpočtom po skončení daňovej kontroly**, vráti daňový úrad tento rozdiel do desiatich dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia. V rovnakej lehote vráti daňový úrad nadmerný odpočet uvedený v právoplatnom rozhodnutí, a to v prípade, **ak daňový úrad daňovou kontrolou, ktorú začal v lehote na vrátenie nadmerného odpočtu podľa § 79 ods. 1, 2 alebo ods. 5 zákona o dani z pridanej hodnoty, nezistí nadmerný odpočet a právoplatným rozhodnutím z vyrubovacieho konania sa prizná nadmerný odpočet**.¹⁰

Ďalšou podmienkou na priznanie nároku na úrok z nadmerného odpočtu je **uplynutie šiestich mesiacov od posledného dňa lehoty na vrátenie nadmerného odpočtu**. Podľa dôvodovej správy k návrhu zákona č. 297/2016 Z. z. sa ustanovením obdobia v rozsahu šiestich mesiacov ponecháva štátu určitý čas na to, aby uplatnil svoju právomoc kontrolovať oprávnenosť nadmerného odpočtu bez toho, aby sa na toto obdobie zadržania vzťahoval nárok na úrok z nadmerného odpočtu.¹¹ V tejto súvislosti **sa však naskytá otázka, či stanovenie obdobia**

JUDr. Matúš Filo, PhD.

je absolventom Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Pôsobí ako odborný asistent na Katedre správneho práva, práva životného prostredia a finančného práva PF Trnavskej univerzity v Trnave a vyučuje predmet Finančné právo.

Vo svojej publikačnej činnosti sa zameriava najmä na daňové právo a na problematiku daňových únikov ako aj prostriedky ich eliminácie. Je členom grantových projektov VEGA a APVV a aktívne vystupuje na vedeckých konferenciách.

šiestich mesiacov bolo primerané a či zákonodarca nemal určiť kratšie obdobie, za ktoré by daňový úrad nebol povinný zaplatiť platiteľovi dane úrok z nadmerného odpočtu, resp. či pri výpočte úrokov nemal zobrať do úvahy ako počiatkový okamih deň, keď by mal byť nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty v súlade so smernicou Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty obvykle vrátený, a to tak ako určil Súdny dvor Európskej únie v uznesení vo veci C-120/15 z 21. októbra 2015. Na počítanie lehôt sa subsidiárne aplikuje § 27 ods. 3 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Daňový poriadok“), t. j. lehoty určené podľa mesiacov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď došlo k skutočnosti určujúcej začiatok lehoty. Ak nie je taký deň v mesiaci, končí lehota posledným dňom mesiaca. V súvislosti s plynutím lehôt je dôležité dať do pozornosti možnosť prerušenia daňovej kontroly. V tomto kontexte § 46 ods. 10 Daňového poriadku odkazuje na § 61 Daňového poriadku upravujúci prerušenie daňového konania. Pri prerušení daňovej kontroly na zistenie oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu je nevyhnutné zdôrazniť, že sa prerušuje iba plynutie lehoty na vykonanie daňovej kontroly, avšak lehota pre priznanie náhrady, resp. úroku za zadržanie nadmerného odpočtu sa neprerušuje. Z uvedeného vyplýva, že **prerušenie lehoty na vykonanie daňovej kontroly nemá vplyv na plynutie lehoty pre priznanie úroku z nadmerného odpočtu**. To znamená, že lehota na vykonanie daňovej kontroly v prípade jej prerušenia síce spočíva, ale lehota na priznanie úroku z nadmerného odpočtu nespočíva a plynie ďalej.

Výška úroku z nadmerného odpočtu a rozhodnutie o jeho priznaní

Podľa § 79a ods. 2 zákona o dani z pridanej hodnoty sa úrok vypočíta zo sumy vráteného nadmerného odpočtu, a to **za každý deň od uplynutia šiestich mesiacov odo dňa nasledujúceho po uplynutí lehoty na vrátenie nadmerného odpočtu** podľa § 79 ods. 1, 2 alebo ods. 5 zákona o dani z pridanej hodnoty do dňa jeho vrátenia vrátane. Z uvedeného vyplýva, že úrok z nadmerného odpočtu sa počíta odo dňa nasledujúceho po uplynutí šiestich mesiacov a teda, ak šesťmesačná lehota na vrátenie nadmerného odpočtu uplynie napríklad 10. augusta, tak úrok sa bude počítať odo dňa nasledujúceho, t. j. od 11. augusta. Zákon o dani z pridanej hodnoty ustanovuje aj výšku úrokovej sadzby. Tá je určená **vo výške dvojnásobku základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky** platnej prvý deň kalendárneho roka, za ktorý sa úrok počíta. Ak by táto úroková sadzba nedosiahla 1,5 %, zákonodarca ustanovil, že pri výpočte úroku z nadmerného odpočtu sa použije ročná úroková sadzba **vo výške 1,5 %**.¹² Garanciou minimálnej úrokovej sadzby sa zabezpečuje pre daňový subjekt aspoň úrok v uvedenej výške. V tejto súvislosti je diskutabilná minimálna výška úroku z nadmerného odpočtu, pretože možno polemizovať, **či výška takto určenej náhrady je dostatočnou kompenzáciou za zadržávanie finančné prostriedky**, a to v porovnaní s výškou finančnej náhrady, ktorú je daňový subjekt povinný zaplatiť v prípade nesplnenia povinností vo vzťahu k správcovi dane. Zároveň je potrebné analyzovať základnú úrokovú sadzbu z hľadiska aplikácie jej výšky, ktorá je platná prvý deň kalendárneho roka, za ktorý sa úrok počíta. Ak by nastala situácia, že daňový úrad je povinný zaplatiť platiteľovi dane úrok z nadmerného odpočtu a počet dní presahuje, resp. prechádza aj do nasledujúceho kalendárneho roka je potrebné použiť základnú úrokovú sadzbu, ktorá je platná prvý deň každého kalendárneho roka. Následne je nevyhnutné aplikovať príslušnú úrokovú sadzbu na prislúchajúci počet dní jednotlivých kalendárnych rokov, za ktoré je daňový úrad povinný zaplatiť platiteľovi dane úrok z nadmerného odpočtu. **Úrok z nadmerného odpočtu sa** pritom vypláca v sume zaokrúhlenej na desiatky eurocentov, pretože pri zaokrúhľovaní sa postupuje v zmysle § 161 Daňového poriadku, podľa ktorého sa daň, preddavok na daň, úrok z omeškania, pokuta a úrok **zaokrúhľuje na desiatky eurocentov nadol**. Daňový poriadok v súvislosti so zaokrúhľovaním síce ustanovuje, že spôsob zaokrúhľovania upravený v § 161 sa použije, ak Daňový poriadok alebo osobitný zákon neustanovuje inak, zákon o dani z pridanej hodnoty však neobsahuje osobitnú úpravu zaokrúhľovania, a preto je prípustné aplikovať uvedené spôsoby zaokrúhľovania.

7 Ak je daňová kontrola začatá v lehote na vrátenie nadmerného odpočtu, tak vrátenie tohto nadmerného odpočtu je odložené až do skončenia kontroly (ak správca dane neaplikuje ustanovenia o čiastkovom protokole), pričom výška nadmerného odpočtu na vrátenie závisí od výsledku kontroly. Bližšie pozri: Dôvodová správa k novele zákona o dani z pridanej hodnoty č. 297/2016 Z. z. <http://webpravo.eu/dovodove-spravy/dovodova-sprava-k-novele-zakona-o-dph-2972016-z-z> [16. 12. 2016]

8 Bližšie pozri: Dôvodová správa k novele zákona o dani z pridanej hodnoty č. 297/2016 Z. z. <http://webpravo.eu/dovodove-spravy/dovodova-sprava-k-novele-zakona-o-dph-2972016-z-z> [16. 12. 2016]

9 K právnej úprave čiastkového protokolu bližšie pozri: Filo, M.: Právo na podnikanie a ochrana práv daňového subjektu pri kontrole oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty. In Dny práva 2015. Část V. Dohľad, dozor, kontrola vo verejné finančné činnosti. Brno : Masarykova univerzita. 2016. s. 128 – 139.

10 K účelu a rozsahu daňovej kontroly bližšie pozri komentované znenie ustanovení Daňového poriadku o daňovej kontrole: Kubincová, S.: Daňový poriadok. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2015. s. 238 – 241.

11 Dôvodová správa k novele zákona o dani z pridanej hodnoty č. 297/2016 Z. z. <http://webpravo.eu/dovodove-spravy/dovodova-sprava-k-novele-zakona-o-dph-2972016-z-z> [16. 12. 2016]

12 Úrok z nadmerného odpočtu sa vypočíta ako podiel

v menovateli súčinu dvojnásobku základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky platnej prvý deň kalendárneho roka, za ktorý sa úrok počíta, sumy vráteného nadmerného odpočtu a počtu dní, za ktoré je daňový úrad povinný zaplatiť platiteľovi dane úrok z nadmerného odpočtu a v čitateli počtu dní v príslušnom kalendárnom roku. Ak by základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná prvý deň kalendárneho roka, za ktorý sa úrok počíta nedosiahla 1,5%, pri výpočte úroku z nadmerného odpočtu sa použije ročná úroková sadzba vo výške 1,5%, a preto úrok z nadmerného odpočtu sa vypočíta ako podiel v menovateli súčinu 1,5%, sumy vráteného nadmerného odpočtu a počtu dní, za ktoré je daňový úrad povinný zaplatiť platiteľovi dane úrok z nadmerného odpočtu a v čitateli počtu dní v príslušnom kalendárnom roku.

13 Daňový poriadok uvádza osobitné predpisy príkladom. V odkaze vymenúva napríklad zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.

Zákonodarcu ustanovil v § 79a ods. 3 zákona o dani z pridanej hodnoty **lehotu na rozhodnutie**, a to **15 dní od vrátenia nadmerného odpočtu**. Predmetné ustanovenie súčasne zakotvuje, že **daňový úrad zaplatí platiteľovi úrok z nadmerného odpočtu do 15 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o priznaní úroku z nadmerného odpočtu**. Z tohto ustanovenia vyplýva, že **daňový úrad rozhoduje o priznaní úroku z nadmerného odpočtu rozhodnutím**. Z právnej úpravy možno ďalej dedukovať, že daňový úrad má **povinnosť rozhodnúť ex offa**, a teda platiteľ dane nie je povinný o priznanie úroku žiadať. Vzhľadom na to, že sa na rozhodovaciu činnosť daňového úradu subsidiárne vzťahujú ustanovenia Daňového poriadku, daňový úrad je povinný rozhodnúť aj v súlade s § 65 ods. 6 Daňového poriadku, podľa ktorého lehota na rozhodnutie je zachovaná, ak v posledný deň lehoty daňový subjekt prevezme rozhodnutie u správcu dane alebo ak správca dane odovzdá rozhodnutie na poštovú prepravu prostredníctvom pošty alebo poskytovateľa poštových služieb alebo ak odošle rozhodnutie elektronickými prostriedkami. Uvedené oprávnenie je teda koncipované ako **nárok platiteľa dane**, pričom je nevyhnutné zdôrazniť, že **platiteľ dane nie je povinný podať žiadosť o priznanie úroku**, ale nárok na úrok z nadmerného odpočtu je platiteľovi dane priznaný priamo zákonom o dani z pridanej hodnoty.

Nepriznanie úroku z nadmerného odpočtu

V § 79a ods. 5 a 7 zákona o dani z pridanej hodnoty sú zakotvené podmienky, za splnenia ktorých daňový úrad úrok z nadmerného odpočtu neprizná. Rozdiel medzi týmito ustanoveniami spočíva v tom, že v ods. 5 sú upravené podmienky, za splnenia ktorých **sa vydáva rozhodnutie o nepriznaní úroku** a v ods. 7 je zakotvená podmienka, za splnenia ktorej **sa rozhodnutie o nepriznaní úroku nevydáva**. Podľa § 79a ods. 5 zákona o dani z pridanej hodnoty **platiteľ dane nemá nárok na úrok z nadmerného odpočtu**, ak počas daňovej kontroly nadmerného odpočtu opakovane neplnil povinnosti pri daňovej kontrole, opakovane nepreberal písomnosti, opakovane sa bez ospravedlnenia nedostavil na predvolanie daňového úradu alebo opakovane nebol zastihnuteľný na adrese sídla, miesta podnikania a ani na adrese prevádzkarne. Naproti tomu podľa § 79a ods. 7 zákona o dani z pridanej hodnoty úrok z nadmerného odpočtu daňový úrad neprizná, ak nie je viac ako 5 eur. To znamená, že ak úrok z nadmerného odpočtu je maximálne do výšky päť eur, vrátane päť eur, daňový úrad rozhodnutie nevydá a tento úrok platiteľovi dane nezaplatí.

Medzi **povinnosť platiteľa dane ako daňového subjektu pri daňovej kontrole** môžeme zaradiť najmä povinnosť umožniť poverenému zamestnancovi správcu dane vykonať daňovú kontrolu a v tej súvislosti zabezpečiť vhodné miesto a podmienky na vykonanie daňovej kontroly, poskytovať požadované informácie, predkladať počas daňovej kontroly záznamy, ktorých vedenie ukladá osobitný predpis,¹³ a iné doklady, ktoré preukazujú hospodárske operácie a účtovné prípady, vo forme požadovanej správcu dane, ak ich v tejto požadovanej forme vedie, vrátane evidencie a záznamov, ktorých vedenie bolo správcu dane uložené, a podávať k nim ústne alebo písomné vysvetlenia, umožňovať vstup do sídla, miesta podnikania kontrolovaného daňového subjektu a do jeho prevádzkových priestorov a umožňovať rokovanie s jeho zamestnancom, zapožičať doklady a iné veci mimo sídla, miesta podnikania alebo prevádzkových priestorov kontrolovaného daňového subjektu, poskytnúť výpisy alebo ich kópie a ako príklad možno uviesť aj povinnosť umožniť prístup k softvéru a informačno-komunikačným prostriedkom, ktoré daňový subjekt používa na prevádzkovanie podnikateľskej činnosti a k výstupným dátam z týchto softvérov.

V tomto kontexte je potrebné poukázať na povinnosť daňového subjektu umožniť poverenému zamestnancovi správcu dane vykonať daňovú kontrolu, a to v nadväznosti na § 79 ods. 6 zákona o dani z pridanej hodnoty, podľa ktorého, **ak platiteľ neumožní vykonanie daňovej kontroly do troch mesiacov odo dňa jej začatia, nárok na vrátenie nadmerného odpočtu zaniká** posledným dňom tretieho mesiaca a to vo výške, v akej jeho vznik bol uplatnený v daňovom priznaní alebo dodatočnom daňovom priznaní. Z uvedeného vyplýva, že ak daňový subjekt neumožní vykonanie daňovej kontroly, v zmysle zákona o dani z pridanej hodnoty sa tomuto platiteľovi dane nevráti uplatnený nadmerný odpočet, a teda **sa nepoužije ani § 79a zákona**

o dani z pridanej hodnoty. Súčasne je nevyhnutné zdôrazniť, že **daňový úrad v tomto prípade nevydáva rozhodnutie o nepriznaní úroku z nadmerného odpočtu** podľa § 79a ods. 5 zákona o dani z pridanej hodnoty. Predpokladom na splnenie zákonom ustanovenej podmienky na **zánik nároku na úrok z nadmerného odpočtu** je opakované neplnenie povinností daňového subjektu počas daňovej kontroly, ktoré spôsobilo, že **nadmerný odpočet bol** na základe vykonanej daňovej kontroly **vrátený po uplynutí šiestich mesiacov od posledného dňa lehoty na vrátenie nadmerného odpočtu** podľa § 79 ods. 1, 2 alebo ods. 5 zákona o dani z pridanej hodnoty.

Opakované nepreberanie písomností môžeme vykladať tak, že platiteľ dane opakovane neprebral písomnosti z daňového úradu, ktoré sa týkajú uplatneného nadmerného odpočtu a pokus o doručenie písomnosti bol vykonaný minimálne dvakrát neúspešne. K **opakovanému nezastihnutiu platiteľa dane na adrese sídla, miesta podnikania a ani na adrese prevádzkarne** je potrebné uviesť, že daňový úrad by mal za účelom následného preukázania splnenia tejto podmienky na zánik nároku na vrátenie nadmerného odpočtu vyhotoviť úradný záznam. Opakované nesplnenie tejto podmienky možno vykladať tak, že platiteľ dane nie je zastihnutý na adrese sídla, miesta podnikania a ani na adrese prevádzkarne minimálne dvakrát. Prípadné pochybnosti o splnení tejto podmienky na zánik nároku na vrátenie nadmerného odpočtu je však nevyhnutné eliminovať zaslaním predvolania platiteľovi dane na daňový úrad. V prípade **opakovaného nedostavenia sa platiteľa dane na predvolanie daňového úradu bez ospravedlnenia**, ktoré by malo za následok uplynutie šiestich mesiacov od posledného dňa lehoty na vrátenie nadmerného odpočtu podľa § 79 ods. 1, 2 alebo ods. 5 zákona o dani z pridanej hodnoty by bola splnená podmienka zániku nároku na vrátenie nadmerného odpočtu.

Ak konanie daňového subjektu počas daňovej kontroly je dôvodom, pre ktorý nie je možné, aby daňový úrad vrátil nadmerný odpočet do šiestich mesiacov od posledného dňa lehoty na vrátenie nadmerného odpočtu podľa § 79 ods. 1, 2 alebo ods. 5 zákona o dani z pridanej hodnoty, daňový úrad v zmysle § 79a ods. 5 zákona o dani z pridanej hodnoty platiteľovi dane neprizná úrok z nadmerného odpočtu o čom vydá rozhodnutie. Podľa dôvodovej správy k návrhu zákona č. 297/2016 Z. z. konanie platiteľa dane počas daňovej kontroly môže zakladať zákonom ustanovené dôvody, ktoré majú za následok nemožnosť skontrolovať oprávnenosť uplatňovaného nadmerného odpočtu a ktoré tvoria racionálny základ pre nepriznanie nároku na úrok z nadmerného odpočtu.¹⁴ Prieťahy, ktoré zapríčinil daňový subjekt počas daňovej kontroly a ktoré sú dôvodom na nepriznanie nároku na úrok z nadmerného odpočtu musia byť v rozhodnutí dostatočne popísané a podložené, a preto všetky tieto skutočnosti je daňový úrad povinný v priebehu daňovej kontroly zdokumentovať. **Zdokumentovanie prieťahov kontrolovaného daňového subjektu počas daňovej kontroly** je nevyhnutné aj pre prípadný spor, v ktorom by platiteľ dane argumentoval nárokom na úrok z nadmerného odpočtu z dôvodu, že z jeho strany nedošlo k prieťahom v konaní, ktoré by mali za následok zánik tohto nároku. To znamená, že daňový úrad by mal postupovať tak, aby prieťahy v konaní bolo možné v prípade potreby preukázať.

Za **problém, ktorý môže nastať v aplikačnej praxi** považujeme **absenciu lehoty, v ktorej je daňový úrad povinný rozhodnúť o nepriznaní úroku z nadmerného odpočtu**. V § 79a ods. 5 zákona o dani z pridanej hodnoty zákonodarca iba ustanovil, že „daňový úrad vydá rozhodnutie.“ Môžeme sa preto domnievať, že daňový úrad by mal rozhodnúť do 15 dní od vrátenia nadmerného odpočtu, t. j. v rovnakej lehote v akej podľa § 79a ods. 3 zákona o dani z pridanej hodnoty rozhoduje o priznaní úroku z nadmerného odpočtu. V záujme odstránenia pochybností o aplikácii § 79a zákona o dani z pridanej hodnoty bude **potrebné v naznačenom smere novelizovať predmetné ustanovenia** a ustanoviť lehotu aj pre vydanie rozhodnutia o nepriznaní úroku z nadmerného odpočtu.

Zníženie alebo zrušenie úroku z nadmerného odpočtu v dôsledku zníženia alebo zrušenia vráteného nadmerného odpočtu

Zákon o dani z pridanej hodnoty upravuje v § 79a ods. 4 aj situáciu, ak by došlo k zníženiu alebo zrušeniu už vráteného nadmerného odpočtu. **Ak nastanú skutočnosti, na základe ktorých sa vrátený nadmerný odpočet zníži alebo zruší, z úradnej moci sa zníži alebo zruší aj úrok**

14 Dôvodová správa k novele zákona o dani z pridanej hodnoty č. 297/2016 Z. z. <http://webpravo.eu/dovodove-spravy/dovodova-sprava-k-novele-zakona-o-dph-2972016-z-z> [16. 12. 2016]

z nadmerného odpočtu. Novým rozhodnutím sa pôvodné rozhodnutie o priznaní úroku z nadmerného odpočtu zrušuje. Platiteľ dane je následne povinný **vrátiť sumu úroku z nadmerného odpočtu alebo jeho časť** do 15 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti nového rozhodnutia o znížení alebo zrušení úroku z nadmerného odpočtu. V tejto súvislosti je dôležité poukázať na spojitosť zákona o dani z pridanej hodnoty s Daňovým poriadkom, a to z toho dôvodu, že na vrátenie sumy úroku z nadmerného odpočtu alebo jeho časti sa vzťahujú ustanovenia o daňovom nedoplatku podľa Daňového poriadku.

Úrok z nadmerného odpočtu v kontexte ustanovení Daňového poriadku o daňovom preplatku

Ako bolo uvedené vyššie, daňový úrad je povinný zaplatiť platiteľovi dane úrok z nadmerného odpočtu do 15 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o priznaní úroku z nadmerného odpočtu. Pred zaplatením úroku z nadmerného odpočtu je daňový úrad povinný aplikovať § 79a ods. 6 zákona o dani z pridanej hodnoty, podľa ktorého **ustanovenia osobitného predpisu o použití daňového preplatku sa vzťahujú aj na použitie úroku z nadmerného odpočtu.**¹⁵ Uvedeným osobitným predpisom je procesný daňový predpis, a to Daňový poriadok, ktorý upravuje použitie daňového preplatku v § 79 v nadväznosti na § 55 ods. 6 a 7. Podľa § 79 ods. 1 Daňového poriadku daňový úrad primerane postupuje pri použití daňového preplatku podľa § 55 ods. 6 a 7 Daňového poriadku, pričom o tomto postupe písomne upovedomí daňový subjekt, t. j. platiteľa dane. Ak daňový úrad nepoužije daňový preplatok, resp. úrok z nadmerného odpočtu v zmysle ustanovení § 79 v spojitosti s § 55 ods. 6 a 7 Daňového poriadku, zaplatí platiteľovi dane úrok z nadmerného odpočtu do 15 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o priznaní úroku z nadmerného odpočtu.

Odvolyvanie proti rozhodnutiu o úroku z nadmerného odpočtu

S rozhodnutím o úroku z nadmerného odpočtu súvisí aj zákonom stanovená možnosť platiteľa dane podať proti tomuto rozhodnutiu **odvolanie**. Platiteľ dane je oprávnený podať odvolanie **do 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia**. Odvolanie je prípustné **proti rozhodnutiu o priznaní nároku na úrok z nadmerného odpočtu** ako aj **proti rozhodnutiu o nepriznaní tohto nároku**. To znamená, že platiteľ dane je oprávnený podať odvolanie nielen v prípade, ak daňový úrad rozhodne, že platiteľ dane nemá nárok na úrok z nadmerného odpočtu ale aj v prípade, ak je platiteľovi dane priznaný úrok z nadmerného odpočtu avšak podľa platiteľa dane je tento úrok priznaný napríklad v nesprávnej výške. Odvolanie je platiteľ dane oprávnený podať podľa § 72 ods. 1 Daňového poriadku iba v prípade, ak sa odvolania nevzdal písomne alebo ústne do zápisnice.

Úrok z nadmerného odpočtu a deň platby

V súvislosti s úrokom z nadmerného odpočtu je potrebné rozlišovať dve situácie, ktoré sa týkajú platieb. V prvom prípade ide o **platbu úroku z nadmerného odpočtu, ktorý platí daňový úrad platiteľovi dane** a v druhom prípade ide o **platbu platiteľa dane daňovému úradu** z dôvodu, že nastali skutočnosti, na základe ktorých sa vrátený nadmerný odpočet zníži alebo zruší. Ako sme uvádzali, daňový úrad je pred vrátením úroku z nadmerného odpočtu povinný aplikovať ustanovenia Daňového poriadku o daňovom preplatku a až následne zaplatiť platiteľovi dane predmetný úrok. V tomto prípade možno považovať **za deň platby úroku z nadmerného odpočtu deň, keď bola suma úroku odpísaná z účtu správcu dane.**¹⁶ Ak by nastala druhá situácia, v dôsledku ktorej je platiteľ dane povinný vrátiť sumu úroku z nadmerného odpočtu alebo jeho

15 Daňový preplatok možno vo všeobecnosti vymedziť ako sumu realizovanej platby, ktorá prevyšuje splatnú daň, teda je dôsledkom skutočnosti, že daňový subjekt si plní svoje daňové povinnosti voči štátnemu rozpočtu nad rámec hmotnoprávneho daňového predpisu alebo Daňového poriadku. K tomu bližšie pozri: Krchlíková, K. – Mrvová, M.: Daňový poriadok s vysvetlivkami. Bratislava: Iura Edition, 2012. s. 167.

16 Vzhľadom na aplikáciu ustanovení Daňového poriadku o daňovom preplatku sa v súvislosti s platbou úroku z nadmerného odpočtu aplikuje § 79 ods. 6 Daňového poriadku, podľa ktorého sa za deň vrátenia preplatku považuje deň, keď bola suma preplatku odpísaná z účtu správcu dane.

časť, za deň platby sa pri bezhotovostných prevodoch z účtu považuje v zmysle § 55 ods. 12 písm. a) Daňového poriadku deň, keď bola platba odpísaná z účtu daňového subjektu.

Prechodné ustanovenie k uplatňovaniu právnej úpravy úroku z nadmerného odpočtu

Prechodné ustanovenie k uplatňovaniu právnej úpravy úroku z nadmerného odpočtu je zakotvené v § 85ke zákona o dani z pridanej hodnoty. Zákonnodarca v predmetnom ustanovení upravuje aplikáciu úroku z nadmerného odpočtu v kontexte daňovej kontroly nadmerného odpočtu. **Ak daňová kontrola nadmerného odpočtu začala** v lehote na vrátenie nadmerného odpočtu podľa § 79 ods. 1, 2 alebo ods. 5 zákona o dani z pridanej hodnoty **pred 1. januárom 2017 a k 1. januáru 2017 nebola skončená, platiteľ dane má po splnení zákonom stanovených podmienok nárok na úrok z nadmerného odpočtu podľa § 79a zákona o dani z pridanej hodnoty.** Nárok na priznanie náhrady za zadržanie nadmerného odpočtu sa však neuplatní, ak daňová kontrola začatá v lehote na vrátenie nadmerného odpočtu podľa § 79 ods. 1, 2 alebo ods. 5 zákona o dani z pridanej hodnoty bola skončená do 31. decembra 2016 vrátane. To znamená, že ak by daňový úrad vrátil nadmerný odpočet po uplynutí šiestich mesiacov od posledného dňa lehoty na vrátenie nadmerného odpočtu podľa § 79 ods. 1, 2 alebo ods. 5 zákona o dani z pridanej hodnoty, ale daňová kontrola nadmerného odpočtu by bola skončená do 31. decembra 2016, tak platiteľ dane by v zmysle § 85ke zákona o dani z pridanej hodnoty nemal nárok na úrok z nadmerného odpočtu.

Z uvedeného **prechodného ustanovenia možno vyvodiť**, že platiteľ dane má nárok na úrok z nadmerného odpočtu aj v prípade, ak daňová kontrola začala pred 1. januárom 2017 a k 1. januáru 2017 nebola skončená, táto daňová kontrola bola začatá v lehote na vrátenie nadmerného odpočtu podľa § 79 ods. 1, 2 a ods. 5 zákona o dani z pridanej hodnoty, nadmerný odpočet nebol vrátený do uplynutia šiestich mesiacov od posledného dňa lehoty na vrátenie nadmerného odpočtu podľa § 79 ods. 1, 2 alebo ods. 5 zákona o dani z pridanej hodnoty, platiteľ dane poskytol správcovi dane počas daňovej kontroly dostatočnú súčinnosť a sú splnené aj ďalšie podmienky zakotvené v § 79a zákona o dani z pridanej hodnoty.

Vplyv rozhodovacej činnosti Súdneho dvora Európskej únie na právnu úpravu úroku z nadmerného odpočtu

Do prijatia právnej úpravy úroku z nadmerného odpočtu sa konali na Slovensku vnútroštátne spory, v ktorých platitelia dane žiadali o zaplatenie úroku aj za obdobie, počas ktorého sa vykonávala daňová kontrola za účelom preverenia oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty.¹⁷ **Do 31. decembra 2016 absentovala právna úprava úroku z nadmerného odpočtu, ktorá by správcovi dane umožňovala priznať platiteľom dane náhradu za zadržaný nadmerný odpočet počas daňovej kontroly.**¹⁸ V § 79 zákona o dani z pridanej hodnoty bola zakotvená iba právna úprava úroku za oneskorené vrátenie nadmerného odpočtu, t. j., ak nadmerný odpočet nebol vrátený v zákonom stanovenej lehote.¹⁹ Z uvedeného dôvodu dochádzalo k zložitej situácii ako uvedené spory rozhodnúť, a preto Krajský súd v Košiciach podal na Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) návrh na začatie prejudiciálneho konania ohľadom výkladu článku 183 prvého odseku smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (ďalej len „smernica o DPH“).

Predmetný **návrh na začatie prejudiciálneho konania podal Krajský súd v Košiciach** v rámci sporu, ktorý bol vedený pod sp. zn. 7S/21/2012 a prejudiciálnou otázkou **žiadal Súdny dvor Európskej únie o stanovisko**, či sa má článok 183 prvý odsek smernice 2006/112/ES doplnenej smernicou 2006/138/ES vykladať tak, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá pri určení podmienok pre vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty viaže priznanie

17 Uvedení platitelia dane sa vo svojej argumentácii odvolávali na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-107/10 Enel Maritsa Iztok 3 AD proti Direktor „Obžalvane i upravljenje na izpāljenje-to“ NAP z 12. mája 2011. K tomuto rozhodnutiu bližšie pozri: Šidlová, Z. – Škvarková, J.: Judikatúra Súdneho dvora EÚ za rok 2011 – 2012 vo veciach dane z pridanej hodnoty. Bratislava: Wolters Kluwer, 2013. s. 32 – 38.

18 Daňový poriadok ustanovuje v § 45 daňovému subjektu pri daňovej kontrole práva ako aj povinnosti. K jednotlivým oprávneniam a povinnostiam daňového subjektu pri vykonávaní daňovej kontroly a k judikatúre v tejto oblasti bližšie pozri: Kubincová, S.: Daňový poriadok. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2015. s. 247 – 257.

19 K algoritmu výpočtu úroku bližšie pozri: Krchlíková, K. – Mrvová, M.: Daňový poriadok s vysvetlivkami. Bratislava: Iura Edition, 2012. s. 168.

20 Bližšie pozri: Uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 25. februára 2015, č. k. 7S/21/2012-94

21 Podľa V. Babčáka sa prostredníctvom daňovej kontroly vytvára obraz o tom ako sú v daňovej praxi dodržiavané, realizované a aplikované ustanovenia v prvom rade hmotnoprávných noriem, ale i procesných daňových predpisov. Daňová kontrola plní v prvom rade funkciu preventívnu, ale i funkciu nápravnú a musí sa organizovať, riadiť a uskutočňovať na základe dodržiavania viacerých zásad. Prítom výsledky daňovej kontroly môžu mať podstatný vplyv na ďalšie ekonomické, sociálne a právne postavenie kontrolovaného daňového subjektu. Bližšie pozri: Babčák, V.: Daňové právo na Slovensku. Bratislava: Epos, 2015. s. 504 – 505.

22 Bližšie pozri: Uznesenie Súdneho dvora Európskej únie z 21. októbra 2015 vo veci C-120/15

úrokov z omeškania (oneskoreného vrátenia dane z pridanej hodnoty) až na uplynutie lehoty 10 dní od ukončenia daňovej kontroly na zistenie oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu. Súčasne Krajský súd v Košiciach žiadal Súdny dvor o stanovisko, či v prípade, ak je odpoveď na uvedenú otázku kladná, prináleží vnútroštátnemu súdu, aby v prípade absencie vnútroštátnej právnej úpravy úrokov z omeškania po uplynutí 10 dní od ukončenia daňovej kontroly, stanovil primeraný právny režim úrokov vlastnou úvahou na základe analógie iuris.²⁰

Súdny dvor Európskej únie viedol konanie o tejto prejudiciálnej otázke pod sp. zn. C-120/15 a v uznesení z 21. októbra 2015 deklaroval, že hoci článok 183 smernice o DPH nestanovuje povinnosť zaplatiť úroky z nadmerného odpočtu, ktorý sa má vrátiť, ani deň, od ktorého na tieto úroky vzniká nárok, táto okolnosť sama osebe neumožňuje prijať záver, že uvedené ustanovenie sa musí vykladať v tom zmysle, že na podmienky stanovené členskými štátmi na vrátenie nadmerného odpočtu sa nevzťahuje nijaká kontrola. **K zásade neutrality** sa Súdny dvor vyjadril tak, že podmienky vrátenia nadmerného odpočtu musia umožniť, aby mohla byť zdaniteľnej osobe za primeraných podmienok vrátená celá suma vyplývajúca z nadmerného odpočtu, čo znamená, že vrátenie sa uskutoční v primeranej lehote vyplatením finančnej hotovosti alebo porovnateľným spôsobom, pričom prijatý spôsob vrátenia nesmie v nijakom prípade pre zdaniteľnú osobu predstavovať žiadne finančné riziko. V tejto súvislosti Súdny dvor uznal, že **členské štáty s cieľom zabezpečiť** na svojom území **správne vyberanie splatnej dane z pridanej hodnoty** v plnej výške **sú povinné overovať daňové priznania** zdaniteľných osôb, ich účtovné závierky a ostatné relevantné dokumenty ako aj vypočítať a vybrať dlžnú daň.²¹ Z toho vyplýva, že **lehota na vrátenie nadmerného odpočtu môže byť v zásade predĺžená na účely vykonania daňovej kontroly bez toho, aby bolo nutné považovať túto lehotu za neprimeranú**, ak toto predĺženie neprekračuje medze toho, čo je nevyhnutné na riadne vykonanie daňovej kontroly. Súdny dvor však zdôraznil, že **keďže zdaniteľná osoba dočasne nemôže disponovať finančnými prostriedkami vo výške nadmerného odpočtu, je postihnutá hospodárskym znevýhodnením, ktoré by malo byť kompenzované zaplatením úrokov**, čím je zaručené dodržanie zásady daňovej neutrality. Z uvedeného vyplýva, že nárok na zaplatenie úrokov z omeškania má zdaniteľná osoba, ktorej bol vrátený nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty po skončení daňovej kontroly, ktorej dĺžka presiahla primeranú lehotu. Súdny dvor Európskej únie v predmetnom uznesení uviedol, že **keď dôjde k vráteniu nadmerného odpočtu zdaniteľnej osobe po uplynutí primeranej lehoty, zásada neutrality daňového systému vyžaduje, aby takto generované finančné straty na ujmu zdaniteľnej osoby**, ktoré vyplývajú z nemožnosti disponovať s predmetnými peňažnými sumami, **boli kompenzované zaplatením úrokov z omeškania**. Za zásadné považujeme vyjadrenie Súdneho dvora, podľa ktorého **v prípade chýbajúcich právnych predpisov Európskej únie prináleží vnútroštátnemu právnenému poriadku každého členského štátu stanoviť podmienky, za akých sa majú zaplatiť úroky z omeškania**. Tieto podmienky však musia rešpektovať zásady ekvivalencie a efektivity a nesmú byť nevýhodnejšie ako podmienky pri podobných nárokoch založených na ustanoveniach vnútroštátneho práva ako ani ustanovené takým spôsobom, aby prakticky znemožnili výkon práv priznaných právnym poriadkom Únie alebo tento výkon nadmerne sťažili. Súdny dvor súčasne zdôraznil, že **nie je príslušný na to, aby v konkrétnom prípade vykladal vnútroštátne právo**, ani aby uplatnil pravidlo Únie a má za to, že vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či vo veci, v ktorej koná, boli dodržané zásady ekvivalencie a efektivity a prípadne zabezpečiť, aby sa dodržali. Súdny dvor zároveň zdôrazňuje, že **vnútroštátny súd je poverený uplatňovať ustanovenia práva Únie a má povinnosť zabezpečiť ich plný účinok**.

Na prejudiciálnu otázku Súdny dvor Európskej únie odpovedal tak, že **článok 183 prvý odsek smernice o DPH sa má vykladať v tom zmysle, že bráni takej vnútroštátnej úprave, ako je vo veci samej, ktorá upravuje výpočet úrokov z omeškania pri vrátení nadmerného odpočtu až od uplynutia lehoty 10 dní po skončení daňovej kontroly**.²²

Povinnosť aplikovať analyzované rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie sa stala nedosiahnuteľnou z toho dôvodu, že **v slovenskej právnej úprave nebola v čase vydania uvedeného uznesenia Súdneho dvora zakotvená úprava úroku z nadmerného odpočtu**. Na druhej strane je potrebné konštatovať, že predmetné rozhodnutie Súdneho dvora bolo nevyhnutné rešpektovať a v plnom rozsahu sa ním riadiť. Naše tvrdenie vychádza priamo z rozhodnutia Súdneho dvora vo veci **6/64 Flaminio Costa v E. N. E. L. z 15. júla 1964**, ktorým bol deklarovaný historický princíp prednosti práva Európskej únie ako aj napríklad z uznesenia Krajského súdu

v Košiciach z 25. februára 2015, č. k. 7S/21/2012-94, v ktorom Krajský súd v Košiciach uviedol, že výklad práva Spoločenstva v rozsudkoch Súdneho dvora Európskej únie je záväzným prameňom práva a súčasťou právneho základu rozhodovania vnútroštátneho súdu vo veci samej.²³ Z tohto rozhodnutia možno vyvodiť, že vnútroštátne súdy ako aj správcovia dane boli povinní postupovať v zmysle rozhodnutia Súdneho dvora vo veci analyzovanej prejudiciálnej otázky. Z uvedeného dôvodu **považujeme prijatie právnej úpravy úroku z omeškania za zásadné a nevyhnutné, pretože v prípade absencie tejto právnej úpravy by bolo predmetné uznesenie Súdneho dvora v praxi nevykonateľné** a Slovenská republika by tak porušila svoj záväzok dodržiavať rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie.²⁴ V tejto súvislosti je však nevyhnutné poznamenať, že novoprijatá právna úprava úroku z nadmerného odpočtu umožňuje priznať platiteľovi dane úrok z nadmerného odpočtu za každý deň od uplynutia šiestich mesiacov odo dňa nasledujúceho po uplynutí lehoty na vrátenie nadmerného odpočtu podľa § 79 ods. 1, 2 alebo ods. 5 zákona o dani z pridanej hodnoty do dňa jeho vrátenia vrátane, čo nie je v úplnom súlade s uznesením Súdneho dvora Európskej únie z 21. októbra 2015, a preto je diskutabilné, či Slovenská republika plní svoje medzinárodné záväzky v plnom rozsahu.

Záver

Úrok z nadmerného odpočtu je náhradou za zadržanie nadmerného odpočtu počas daňovej kontroly. Platiteľ dane má nárok na jeho priznanie po uplynutí šiestich mesiacov od posledného dňa lehoty na vrátenie nadmerného odpočtu. Právna úprava úroku z nadmerného odpočtu je zakotvená v § 79a zákona o dani z pridanej hodnoty a prechodné ustanovenie k aplikácii tejto právnej úpravy je v § 85ke zákona o dani z pridanej hodnoty. Zákonodarca upravil nielen podmienky na priznanie nároku na úrok z nadmerného odpočtu, ale aj lehotu na vydanie rozhodnutia a na zaplatenie úroku z nadmerného odpočtu. Za pozitívum novoprijatej právnej úpravy považujeme určenie výšky úroku z nadmerného odpočtu a zakotvenie právnej úpravy v prípade zníženia alebo zrušenia vráteného nadmerného odpočtu. Daňový úrad má síce povinnosť rozhodnúť o priznaní nároku na úrok z nadmerného odpočtu ex offio, novelizovaná právna úprava však daňový úrad oprávňuje vydať aj rozhodnutie o nepriznaní úroku, a to z taxatívne vymedzených dôvodov. Novelizovanú právnu úpravu možno považovať za prínos pre platiteľov dane z dôvodu poskytnutia finančnej kompenzácie a určenia jednoznačných podmienok, za ktorých má platiteľ dane zákonný nárok na úrok z nadmerného odpočtu. Dôvodom prijatia tejto právnej úpravy bola aj absencia vnútroštátnej právnej úpravy náhrady za zadržávaný nadmerný odpočet a povinnosť dodržiavať rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie v tejto oblasti. Na základe analýzy skúmanej problematiky poukazujeme nielen na pozitíva uvedenej právnej úpravy, ale predkladáme aj konkrétne návrhy na jej zmenu a súčasne dávame do pozornosti vplyv rozhodovacej činnosti Súdneho dvora Európskej únie na vnútroštátnu právnu úpravu. ■

Literatúra

Babčák, V.: Daňové právo na Slovensku. Bratislava : Epos, 2015. 750 s. ISBN 978-80-562-0091-9.

Filo, M.: Niektoré aspekty právno-aplikačnej praxe týkajúce sa dĺžky daňovej kontroly v Slovenskej republike. In Papoušková, Z. a kol.: Vybrané institúty správy daní v ČR a na Slovensku po novele. Olomouc : Iuridicum Olomouense, o. p. s., 2012. s. 57 – 66. ISBN 978-80-87382-29-5.

Filo, M.: Registrácia pre daň z pridanej hodnoty a zábezpeka na daň. In Bulletin slovenskej advokácie. ISSN 1335-1079, 2015, roč. 21, č. 5, s. 17 – 26.

Filo, M.: Daňová kontrola nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty a „úrok z omeškania“ za neoprávnené zadržávanie peňažných prostriedkov. In Bulletin slovenskej advokácie. ISSN 1335-1079, 2016, roč. 22, č. 7 – 8, s. 16 – 25.

Filo, M.: Právo na podnikanie a ochrana práv daňového subjektu pri kontrole oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty. In Dny práva 2015. Časť V. Dohľad,

²³ K rozhodnutiu Súdneho dvora Európskej únie vo veci Flaminio Costa v E.N.E.L. bližšie pozri: Lyčka, M. – Kunc, B. – Šléglová, K.: Komentovaná rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie. Praha : Linde Praha, 2010. s. 19 – 21.

²⁴ Vnútroštátne súdy totiž nedisponujú normotvornou právomocou, resp. pozitívnu činnosťou súdu v zmysle vytvorenia prameňa práva, ktorou by mohli nahradíť abs

dozor, kontrola vo veřejné finanční činnosti. Brno : Masarykova univerzita. 2016. s. 128 – 139. ISBN 978-80-210-8196-3.

Krchlíková, K. – Mrvová, M.: Daňový poriadok s vysvetlivkami. Bratislava : Iura Edition, 2012. 321 s. ISBN 978-80-8078-488-1.

Kubincová, S.: Daňový poriadok. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2015. 752 s. ISBN 978-80-89603-28-2.

Lyčka, M. – Kunc, B. – Šléglová, K.: Komentovaná rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie. Praha : Linde Praha, 2010. 447 s. ISBN 978-80-7201-812-3.

Šidlová, Z. – Škvarková, J.: Judikatura Súdneho dvora EÚ za roky 2011 – 2012 vo veciach dane z pridanej hodnoty. Bratislava: Wolters Kluwer, 2013. 343 s. ISBN 978-80-8078-610-6.

uznesenie Krajského súdu v Košiciach **o predložení veci Súdnemu dvoru Európskej únie s prejudiciálnou otázkou** z 25. februára 2015, č. k. 7S/21/2012-94

rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie **vo veci 6/64 Flaminio Costa v E. N. E. L.** z 15. júla 1964

rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie **vo veci C-107/10 Enel Maritsa Iztok 3 AD proti Direktor „Obžalvane i upravljenje na izpāljenje” NAP** z 12. mája 2011

rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie **vo veci C-80/11 Mahagében kft proti Nemzeti Adóés Vámhivatal Dél-dunántúli Regionális Adó Főigazgatósága** z 21. júna 2012

rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie **vo veci C-142/11 Péter Dávid proti Nemzeti Adóés Vámhivatal Észak-alföldi Regionális Adó Főigazgatósága** z 21. júna 2012

uznesenie Súdneho dvora Európskej únie **o návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-120/15** z 21. októbra 2015 **ohľadom úroku za zadržovaný nadmerný odpočet**

Oznámenie k zákonu č. 297/2016 Z. z. a k čl. IV zákona č. 298/2016 Z. z., ktorými sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 31. decembra 2016 a 1. januára 2017

https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Profesionalna_zona/Dane/Novinky_z_legislativy/2016/nepriama_dan/2016_11_23_novela_dph.pdf [16. 12. 2016]

Dôvodová správa k novele zákona o dani z pridanej hodnoty č. 297/2016 Z. z.

<http://webpravo.eu/dovodove-spravy/dovodova-sprava-k-novele-zakona-o-dph-2972016-z-z> [16. 12. 2016]

RESUMÉ

Úrok z nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty – nová právna úprava účinná od 1. januára 2017

Prijatie právnej úpravy úroku z nadmerného odpočtu možno považovať za významný medzník v zdokonaľovaní právnej úpravy dane z pridanej hodnoty. Úrok z nadmerného odpočtu je finančnou náhradou za vrátenie nadmerného odpočtu po uplynutí zákonom ustanoveného obdobia a platiteľovi dane kompenzuje obmedzenie disponovať so zadržávanými finančnými prostriedkami. Novoprijatá právna úprava úroku z nadmerného odpočtu čiastočne vyriešila situáciu, ktorá vznikla v súvislosti s rozhodovacou činnosťou Súdneho dvora Európskej únie, a to konkrétne s prijatím rozhodnutia, ktoré deklarovalo nevyhnutnosť kompenzácie za zadržávaný nadmerný odpočet a ktoré by v prípade absencie vnútroštátnej právnej úpravy bolo v praxi nevykonateľné.

SUMMARY

Interest on the Excess VAT Deduction – New Legislation Effective from 1 January 2017

Adoption of the legislation governing interest on the excess VAT deduction can be regarded as a significant milestone in improving legislation applicable to value added tax. Interest on the

excess VAT deduction is a financial compensation for the refunds of excess VAT deductions after the expiry of the statutory period, and it compensates for the taxpayer's impossibility to use the funds retained by the state. The new legislation governing interest on the excess VAT deduction partially solved the situation that had arisen as a consequence of the decision-making practice of the Court of Justice of the European Union, namely as a consequence of the judgement declaring the need to compensate for the retained excess deduction, which would be in the absence of the national legislation unenforceable.

ZUSAMMENFASSUNG

Zins aus übermäßigem Vorsteuerabzug – die neue Rechtsregelung vom 1. Januar 2017

Die Annahme der neuen Rechtsregelung des Zinses aus übermäßigem Vorsteuerabzug kann man als einen bedeutenden Meilenstein in der Optimierung der Mehrwertsteuerrechtsregelung betrachten. Der Zins aus übermäßigem Vorsteuerabzug ist eine finanzielle Kompensation für die Zurückerstattung des übermäßigen Vorsteuerabzugs nach dem Ablauf der gesetzgemäß bestimmten Frist und dem Steuerzahler kompensiert es die Einschränkung mit der Verfügung über einbehaltene finanzielle Mittel. Die neu angenommene Rechtsregelung des Zinses aus übermäßigem Vorsteuerabzug regelt teilweise den Zustand, der im Zusammenhang mit der Entscheidungstätigkeit des Gerichtshofes der Europäischen Union entstanden ist, und zwar konkret durch die Fassung des Beschlusses, der die Notwendigkeit der Kompensation für den einbehaltenen übermäßigen Vorsteuerabzug deklariert und der im Falle der fehlenden innenstaatlichen Rechtsregelung in der Praxis nicht vollstreckbar wäre.

Prostriedky nahradenia väzby a možnosti ich efektívnejšieho uplatňovania v praxi¹

JUDr. Eva Szabová, PhD.

Rýchlosť rozhodovania o väzbe a dosahovanie efektívnosti, hospodárnosti v trestnom konaní v spojitosti s inštitútom väzby predstavujú dve pomerne veľmi aktuálne a súčasne navzájom značne previazané oblasti trestného práva procesného. Vzhľadom na to, že vo sfére väzobného trestného stíhania dochádza momentálne tak na strane štátu ako aj na strane obvinených k vzniku jedných z najzásadnejších problémov, hlavným cieľom príspevku bude snaha o poukázanie na najzásadnejšie väzobné problémy previazané s predmetnými zásadami trestného konania. Príspevok sa pritom bude snažiť uvedené problémy identifikovať a súčasne vykonať ich detailnú analýzu, ktorá bude zameraná nielen na právne prostredie Slovenskej a Českej republiky, ale ktorá sa bude snažiť načrtnúť tiež situáciu na úrovni iných členských štátov Európskej únie – cieľom príspevku tak bude dosiahnutie širšieho, európskeho kontextu skúmaných otázok.

¹ Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-0179-12.

Úvod

V úvode príspevku je potrebné poukázať na dva základné problémy, ktoré sa vo vyššie naznačených súvislostiach spájajú s inštitútom väzby. Kľúčové problémy aktuálne previazané s predmetným inštitútom spočívajú v dôsledkoch rozhodnutia súdu o vzatí obvinenej osoby do väzby. Ide konkrétne o následné dôsledky:

1. „napomáhanie“ stavu celkovej preťažnosti ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody a
2. zaťažovanie rozpočtu štátu vzhľadom na náklady, ktoré štátu vznikajú v súvislosti s pobytom týchto osôb v predmetných zariadeniach.

Značná vyťaženosť Ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody je problémom stále frekventovanejšie skloňovaným nielen v Slovenskej republike a Českej republike, ale vo väčšine členských štátov EÚ, resp. v širšom meradle vo väčšine európskych krajín. Túto skutočnosť možno preukázať poukazom na správu, ktorú každoročne na podklade údajov predkladaných jednotlivými európskymi krajinami vypracúva Rada Európy.

Správa osobitným spôsobom poukazuje na stav reálnej preplnenosti väzníc v monitorovaných krajinách, teda na stav, kedy počet osôb reálne sa nachádzajúcich v ústavoch na výkon väzby a trestu odňatia slobody je vyšší ako počet miest existujúcich v daných zariadeniach. Podľa poslednej správy publikovanej Radou Európy 15. decembra 2015 boli ústavy na výkon väzby a trestu odňatia slobody k 1. septembru 2014 preplnené v 12 zo 47 európskych monitorovaných krajín. Táto správa totiž zhromažďuje údaje nielen o štátoch, ktoré požívajú status členov EÚ, ale tiež o štátoch stojacich mimo EÚ, no spadajúcich aspoň čiastočne pod pojem „európsky štát“. Pokiaľ by sme však do správy nahliadli výlučne so zámerom vyhodnotiť stav v členských štá-

JUDr. Eva Szabová, PhD.

je absolventkou Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Pôsobí ako asistentka na Katedre trestného práva a kriminológie

Právnickej fakulty TU v Trnave. V rámci svojej vedecko-výskumnej činnosti sa zameriava na otázky trestného práva procesného, predovšetkým na otázky súvisiace s justičnou spoluprácou v trestných veciach uplatňovanou na úrovni Európskej únie a na otázky dotýkajúce sa problematiky restoratívnej justície.

toch EÚ, dospeli by sme k pomerne zarážajúcemu faktu, ktorý z poslednej správy Rady Európy vyplynul pre EÚ – z celkového počtu štátov, v spojitosti s ktorými možno hovoriť o preplnenosti väzníc, teda z počtu dvanásť, je desať štátov členmi EÚ.²

Slovenská republika (ďalej len „SR“) a rovnako ani Česká republika (ďalej len „ČR“) sa do predmetnej skupiny desiatich krajín nedostali. Táto skutočnosť však neznamená, že problém obdobného charakteru nemôže prepuknúť veľmi jednoducho aj u nás. Pokiaľ by sme nahliadli na vývoj počtu osôb nachádzajúcich sa v ústavoch na výkon väzby a trestu odňatia slobody v SR z dostupných údajov je zrejmé, že počty týchto osôb sú pomerne vysoké, pričom maximálna hodnota bola podľa štatistickej ročenky Zboru väzenskej a justičnej správy zaznamenaná v roku 2012, kde sa celkový počet osôb umiestnených v predmetných ústavoch pohyboval na hodnote 10 956. Celková kapacita ústavov v SR pritom predstavuje v priemere 11 300 miest. V tejto súvislosti je však potrebné poukázať na skutočnosť, na ktorú sa pri posudzovaní analyzovaného problému pomerne často zabúda – ide o počet osôb, ktorým bol nariadený výkon trestu odňatia slobody, no ktoré na výkon trestu nenastúpili. Ich počet sa pritom každoročne pohybuje na úrovni 1600 osôb. Pokiaľ by sme si na základe uvedených faktov predstavili scenár, že k hodnote počtu osôb reálne zaradených v ústavoch v roku 2015 by pribudli osoby evidované ako osoby, ktoré do ústavov nenastúpili, museli by sme konštatovať, že SR by v danom roku reálne nemala priestor pre umiestnenie 467 osôb.³

V súvislosti so správou publikovanou Radou Európy je potrebné doplniť, že SR ani ČR sa síce medzi krajiny, v prípade ktorých bola identifikovaná reálna preplnenosť väzníc, nedostali, no potrebné je poukázať na to, že určité „umiestnenie“ predsa len získali. Umiestnili sa totiž medzi členskými štátmi s najvyšším počtom väzňov na 100 000 obyvateľov, a to konkrétne medzi prvými siedmimi.⁴

Vzťah medzi inštitútom väzby a preplnenosťou Ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Skutočnosť, že väzba má značný reálny podiel na stave, ktorý možno označiť ako preplnenosť Ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody (ďalej iba „ÚVVaTOS“) možno podoprieť a preukázať aj poukazom na konkrétne dokumenty prijaté na úrovni EÚ, v rámci ktorých sa príslušné unijné orgány snažili identifikovať kľúčové dôvody spôsobujúce tento negatívny stav. Bližšie povedané, EÚ vypracovala v posledných rokoch niekoľko dokumentov predovšetkým nelegislatívnej povahy, v ktorých na problém preplnenosti väzníc nielen poukazuje, čím sa snaží vyvolať v tomto smere hlbšiu diskusiu a iniciovať aktivitu členských štátov smerujúcu k jeho eliminovaniu, ale súčasne v ich rámci štátom ponúka a prezentuje konkrétne možnosti a spôsoby ich riešenia. Týmito dokumentmi sú predovšetkým:

1. Zelená kniha o aplikácii trestnoprocесnej legislatívy v oblasti väzby (Green paper on the application of EU criminal justice legislation in the field of detention⁵) – ide o dokument prijatý Komisiou 14. júna 2011, ktorého cieľom bolo otvoriť diskusiu EÚ s členskými štátmi a v skúmanej oblasti zainteresovanými subjektmi dotýkajúcu sa otázok väzby uplatňovanej v prípravnom ako aj v súdnom konaní,
2. Analýza 81 odpovedí na Zelenú knihu adresovaných národnými vládami členských štátov, odborníkmi z praxe, medzinárodnými organizáciami ako aj akademickou obcou Európskej Komisie (Analysis of the replies to the Green paper on the application of EU criminal justice legislation in the field of detention) a
3. Biela kniha o preplnenosti väzníc (White paper on prison overcrowding⁶) – tento dokument predstavuje najnovší dokument z dielne EÚ v tejto oblasti, ktorý bol prijatý v septembri 2015. Biela kniha je výsledkom Pracovnej skupiny pozostávajúcej zo sudcov, prokurátorov, zástupcov ministerstiev spravodlivosti, väzenských inštitúcií a probačných služieb, ktorej cieľom bolo viesť diskusiu o probléme preplnenosti väzníc a navrhnúť konkrétne kroky na smerujúce k jeho riešeniu.

Práve na podklade obsahu uvedených dokumentov možno preukázať existenciu jasného prepojenia medzi problémom preplnenosti väzníc a inštitútom väzby. Predmetné dokumenty

2 Council of Europe Annual Penal Statistics SPACE I – Prison Populations Survey 2014, s. 36.

3 Ročenka Zboru väzenskej a justičnej stráže za rok 2015.

4 Council of Europe Annual Penal Statistics SPACE I – Prison Populations Survey 2014, s. 36.

5 European Commission: Strengthening mutual trust in the European judicial area – A Green paper on the application of EU criminal justice legislation in the field of detention, Brussels, 14. 6. 2011, COM(2011) 327 final

6 European Committee on crime problems, Council for Penological Co-operation: White paper on prison overcrowding. Strasbourg, 24 September 2015 PC-CP (2015) 6 rev 2

totiž identifikujú dva kľúčové problémy vyvolávajúce stav v podobe prepĺnenosti väzníc previazaných s inštitútom väzby:

- a) slabé uplatňovanie alternatívnych väzobných prostriedkov, ktoré je často zapríčinené nedostatočnou vedomosťou sudcov o negatívnych aspektoch väzby, ale predovšetkým ich neochotou používať alternatívy k väzbe v širšom rozsahu, a
- b) problém častého (v mnohých členských štátoch takmer automatického) umiestňovania nerezidentov do väzby.

Problém zriedkavého uplatňovania alternatívnych väzobných prostriedkov

Pokiaľ ide o problém uvedený vo vyššie uvedenom výpočte na prvom mieste, teda o problém v podobe slabého využívania alternatívnych väzobných prostriedkov v praxi, túto skutočnosť je možné s ohľadom na Slovenskú republiku preukázať na údajoch vychádzajúcich z príslušných štatistických ročeniek. Podľa uvedených dokumentov sa počet osôb, v prípade ktorých súd rozhodol o ich vzatí do väzby pohybuje približne na úrovni 2 000 osôb, pričom počet rozhodnutí súdu, ktorými prišlo k nahradeniu väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka⁷ dosahuje približnú hodnotu 250.⁸ Z uvedeného je zrejmé, že aktuálne využívanie alternatívnych väzobných prostriedkov je skutočne veľmi nízke. Tento stav pritom existuje aj napriek tomu, že v súvislosti s touto skupinou prostriedkov možno hovoriť o značných pozitívach plynúcich z ich uplatňovania tak pre štát ako aj pre dotknutú obvinenú osobu.

Príčinou veľmi slabého uplatňovania alternatívnych väzobných prostriedkov v praxi pritom de facto nie je nesplnenie podmienok na uplatnenie jednotlivých inštitútov nahradzujúcich väzbu, ale pomerne často skôr absolútna neochota sudcov siahť po širšom využívaní týchto alternatívnych väzobných riešení. Táto skutočnosť je pravdou nielen v Slovenskej republike, ale tiež v mnohých členských štátoch EÚ. Európska únia preto prišla s návrhom riešenia tohto nežiaduceho stavu v podobe vykonávania školení, v rámci ktorých by boli sudcovia oboznamovaní s pozitívami plynúcimi z aplikovania alternatívnych väzobných prostriedkov nielen pokiaľ ide o obvineného, ale predovšetkým pokiaľ ide o štát, kapacitu ústavov na výkon väzby a zaťaženie štátneho rozpočtu. V tejto súvislosti ale možno okamžite poukázať na praktickú skúsenosť, ktorá bola v rámci realizovania predmetných školení vykázaná v Španielsku. Keď príslušné španielske orgány v rámci vykonávania daných školení poukazovali na pozitíva alternatívnych prostriedkov v podobe eliminovania výdavkov štátu spojených s výkonom väzby, sudcovia veľmi často reagovali na tieto fakty vo forme odpovede, že úlohou súdov v rámci trestného konania je, okrem iného, zabezpečiť prítomnosť osoby (obvineného) na trestnom konaní a nie zaoberať sa rozpočtom štátu.⁹

Na podklade uvedených skutočností sa zákonite natíska potreba vyhľadania iných, schodnejších a predovšetkým efektívnejších spôsobov, ako dosiahnuť frekventovanejšie uplatňovanie prostriedkov nahradzujúcich väzbu v praxi súdov. Prvým do úvahy prichádzajúcim riešením sa javí zakotvenie povinnosti vysporiadať sa s otázkou možnosti použitia alternatívneho väzobného prostriedku, ktorú by právna úprava položila na pleciah sudcov v súvislosti s každým rozhodovaním o väzbe. V tejto spojitosti treba uviesť, že cestou koncipovania povinnosti uvedeného charakteru sa vydal francúzsky zákonodarca. Francúzska právna úprava väzby, resp. väzobných podmienok je totiž formulovaná spôsobom, že medzi podmienkami, ktoré musia byť splnené na to, aby mohol sudca rozhodnúť o nariadení väzby alebo o jej predĺžení, je zakomponovaná aj podmienka negatívneho charakteru, podľa ktorej účel väzby nemožno dosiahnuť prostredníctvom niektorého prostriedku tzv. súdneho dohľadu (ktorých je celkovo sedemnást) alebo prostredníctvom elektronického monitoringu pobytu obvineného.¹⁰ Sudca je tak na základe predmetného ustanovenia francúzskeho trestného poriadku povinný v každom prípade, kedy rozhoduje o nariadení (predĺžení) väzby, skúmať možnosť využitia alternatívneho väzobného prostriedku, a to bez potreby existencie návrhu podaného zo strany dotknutej osoby. Inými slovami, k popísanému skúmaniu pristupuje sudca vo Francúzsku ex offio.¹¹

Aj napriek tomu, že právna úprava podmienok väzby platná na území Slovenskej republiky negatívnu podmienku vyššie popísanej povahy nepozná, potrebné je poukázať na to, že určitú zhodu s francúzskym právnym prostredím tu možno predsa len identifikovať. Podmienku v podobe

7 Tento prostriedok je totiž ako jediný zo skupiny prostriedkov nahradzujúcich väzbu evidovaný v príslušných štatistikách SR.

8 Údaje vychádzajú z Ročeniek Zboru väzenskej a justičnej stráže za roky 2006 až 2015 a zo Štatistických ročeniek Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky za roky 2006 až 2015.

9 Fair trial international. Communiqué issued after the meeting of the Local expert group (Spain). Pre-trial detention in Spain, 13 June 2013, s. 2

10 Code de procédure pénale, čl. 144

11 Fair trial international. Communiqué issued after the meeting of the Local expert group (France). Pre-trial detention in France, 13 June 2013, s. 3

povinného zaobrania sa otázkou možnosti nahrádzania väzby alternatívnymi prostriedkami slovenský Trestný poriadok síce explicitne nezakotvuje, no jej formulácia plynie z rozhodovacej činnosti súdov, a to tak Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej iba „ESĽP“) ako aj slovenského Ústavného súdu SR. V nadväznosti na uvedené je potrebné poukázať predovšetkým na judikatúru pochádzajúcu z dielne ESĽP, ktorý v niekoľkých svojich rozhodnutiach¹² judikoval, že čl. 5 ods. 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach a základných slobodách (ďalej iba „EDĽP“) žiada, aby národné súdy pri rozhodovaní o predĺžení väzby uvážili a zohľadnili alternatívne opatrenia ustanovené národným právom, a to osobitne, pokiaľ je väzobným dôvodom (len) riziko úteku. Osobitne zdôraznil existenciu povinnosti súdov odôvodniť, prečo v konkrétnom prípade nepovažujú predmetné alternatívy k väzbe za použiteľné, pričom nedostatok takého odôvodnenia môže podľa ESĽP predstavovať porušenie čl. 5 ods. 3 EDĽP.

Na predmetnú judikatúru európskeho ochrancu práv nadviazal Ústavný súd SR, keď v roku 2013 prijal pre analyzovanú oblasť pomerne zásadné rozhodnutie. V jeho rámci totiž explicitne judikoval povinnosť súdu, resp. sudcu pre prípravné konanie rozhodujúceho o väzbe skúmať, či účel väzby nemožno dosiahnuť tým, že vo vzťahu k obvinenej osobe bude uplatnený alternatívny prostriedok vo forme probačného a mediačného dohľadu. Ústavný súd SR pritom zdôraznil, že sudca vykonáva predmetné skúmanie ex offi. Obdobne ako vo vyššie popísanom francúzskom právnom prostredí aj v právnom prostredí Slovenskej republiky by sudca nemal v súvislosti s realizovaním daného skúmania čakať na podanie návrhu zo strany dotknutej osoby, ale mal by v tomto smere postupovať z vlastnej iniciatívy.¹³

V nadväznosti na uvedené je však potrebné konštatovať, že ani judikatúra ESĽP a ani koncipovanie „prieskumnej“ povinnosti sudcov zo strany Ústavného súdu SR nevedli vo sfére uplatňovania prostriedkov nahradzujúcich väzbu k žiadnym zásadnejším výsledkom, ktoré by našli svoje odzrkadlenie v štatistických ročenkách príslušných orgánov SR pôsobiacich na úseku väzobného trestného stíhania. Z uvedeného konštatovania je viac ako zrejmé, že existujúce alternatívy väzby nepatria medzi sudcami rozhodujúcimi o väzbe do skupiny „práve najobľúbenejších“ trestnoprocených inštitútov. Príčina tohto stavu tkvie pravdepodobne aj v skutočnosti, na ktorú poukazuje väčšina členských štátov EÚ – s uplatňovaním alternatívnych väzobných prostriedkov sú totiž spojené značné ťažkosti pokiaľ ide o kontrolu ich skutočného rešpektovania zo strany obvinených.¹⁴ Na podklade uvedeného je preto potrebné vysloviť konštatovanie, že je viac ako nevyhnutné premýšľať nad inými, novými spôsobmi, ako dosiahnuť stav frekvencovanejšieho aplikovania alternatívnych prostriedkov nahradzujúcich väzbu a ako zabezpečiť skutočnú realizáciu požiadavky, po ktorej vo svojich dokumentoch či už legislatívnej alebo politickej povahy dlhodobo volá samotná EÚ – požiadavky, podľa ktorej je väzba považovaná za opatrenie výnimočnej povahy a podľa ktorej by súdy v trestnom konaní mali, pokiaľ je to iba trochu možné, siahnuť po aplikácii opatrení neväzobného dohľadu.¹⁵ S obdobnou požiadavkou pritom čoraz dôraznejšie prichádza aj ESĽP, ktorý vo svojom nedávnom rozhodnutí prijatom 10. marca 2015 vo veci Varga a ostatní proti Maďarsku¹⁶ explicitne nalieha na zredukovanie počtu väznených osôb práve prostredníctvom minimalizovania predsúdnej väzby a širšieho, častejšieho uplatňovania prostriedkov túto väzbu nahradzujúcich.¹⁷

S cieľom dosiahnuť v oblasti väzobného trestného stíhania stav predvídaný tak Európskou úniou ako aj ESĽP prichádzajú v súčasnosti mnohé členské štáty EÚ s myšlienkou významnej úlohy, ktorú môže v tejto oblasti zohrať prostriedok v podobe elektronického monitoringu.¹⁸ Obdobným smerom sa pritom vo svojich úvahách uberá tiež samotná EÚ – neustále totiž zdôrazňuje, že rapidný vývoj v oblasti moderných technológií vytvára reálny priestor a možnosti na to, že monitorovanie obvineného v spoločnosti bez nevyhnutnosti jeho vzatia do väzby nadobúda čím ďalej tým viac atribút jednoduchosti.¹⁹ Tieto idey našli svoje odzrkadlenie v podobe konkrétnych krokov vo viacerých členských štátoch EÚ. Systém elektronického monitoringu ako prostriedok nahradzujúci predovšetkým väzbu v predsúdnom konaní je totiž už aktuálne zavedený a využívaný v niekoľkých krajinách EÚ. Ide konkrétne o Francúzsko, Nemecko, Veľkú Britániu, Írsko, Holandsko, Portugalsko, Španielsko a od roku 2012 aj Rumunsko. Aj napriek tomu, že tento systém je spojený s mnohými pozitívami, treba poukázať na to, že jeho reálne uplatňovanie nie je ani zďaleka tak jednoduché, ako sa to javí na prvý pohľad. V tejto súvislosti možno poukázať na Francúzsko, kde systém elektronického monitorovania pobytu obvineného existuje už pomerne dlho – pôvodne bola právna úprava tohto prostriedku obsiahnutá v rámci francúzskeho trestnoproceného kódexu, konkrétne v jeho článku 142 – 5. Od roku 2010 je však

12 Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 26. marca 2013 vo veci Luković proti Srbsku, sťažnosť č. 43808/07, Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 10. marca 2009 vo veci Mihutã proti Rumunsku, sťažnosť č. 13275/03

13 Nález Ústavného súdu SR z 5. júna 2013, sp. zn. II. ÚS 67/2013-41

14 Analysis of the Green paper on the application of EU criminal justice legislation in the field of detention, s. 20

15 Dôvodová správa k návrhu Rámcového rozhodnutia Rady o európskom príkaze na dohľad v predsúdnom konaní medzi členskými štátmi Európskej únie Brusel, 29. 8. 2006, KOM(2006) 468 v konečnom znení, 2006/0158 (CNS), s. 2

16 Varga and Others v. Hungary (application nos. 14097/12, 45135/12, 73712/12, 34001/13, 44055/13, and 64586/13), ECHR 077 (2015), 10. 3. 2015

17 White paper on prison overcrowding, Document prepared by the Directorate General Human Rights and Rule of Law, Strasbourg,

- 24 September 2015,
PC-CP (2015) 6 rev 2, s. 9
- 18 Analysis of the Green paper
on the application of EU
criminal justice legislation
in the field of detention,
s. 20
- 19 White paper on prison
overcrowding, Document
prepared by the Directorate
General Human Rights and
Rule of Law, Strasbourg,
24 September 2015,
PC-CP (2015) 6 rev 2, s. 15
- 20 Décret n° 2010 – 355 du
1er avril 2010 relatif à l'as-
signment à résidence avec
surveillance électronique et
à la protection des victimes
de violences au sein du
couple
- 21 Fair trial international. Com-
muniqué issued after the
meeting of the Local expert
group (France). Pre-trial
detention in France,
13 June 2013, s. 6
- 22 Fair trial international.
Communiqué issued
after the meeting of the
Local expert group (Spain).
Pre-trial detention in Spain,
13 June 2013, s. 2

zakotvená v samostatnom zákone.²⁰ Z prieskumu, ktorý vo Francúzsku uskutočnila organizácia Fair Trial International však vzišiel záver, že uvedený prostriedok je v praxi francúzskych súdov využívaný veľmi zriedkavo, približne 450-krát ročne. Ako dôvod tohto sporadického využívania pritom francúzske súdne orgány uvádzali skutočnosť, že samotné zavedenie systému elektronického monitoringu trvá niekoľko týždňov, a preto jeho uplatňovanie nemožno vnímať ako realistické, racionálne riešenie v prípadoch väzby trvajúcej kratší čas.²¹

Nedostatočné a veľmi zriedkavé využívanie elektronického monitoringu ako prostriedku nahradzujúceho väzbu (vrátane odobratia cestovného dokladu a ohlasovacej povinnosti) bolo na podklade obdobného prieskumu preukázané tiež v Španielsku. Za hlavnú príčinu tohto stavu pritom bola zo strany španielskych orgánov označená nadbytočná administratívna práca, ktorá robí aplikovanie daných prostriedkov pre súdy neatraktívnym a tiež nedostatok finančných prostriedkov potrebných pre ich aplikovanie. V tejto súvislosti ale možno dodať, že aj napriek tomu, že španielske orgány často poukazovali práve na nedostatok finančných prostriedkov, nebola táto skutočnosť reálne preukázaná tým, že by súdy siahali po „lacnejších“ verziách alternatív nahrádzajúcich väzbu.²²

Myšlienky obdobného charakteru, ktoré sa objavili vo vyššie uvedených členských štátoch EÚ, teda myšlienky vytvorenia akejsi novej alternatívy k väzbe sa začali v posledných rokoch objavovať aj v Slovenskej a Českej republike. Predmetné idey pritom nezostali iba na úrovni akademických diskusií ale, práve naopak, svoje odzrkadlenie už našli v konkrétnych krokoch podniknutých v tejto sfére zo strany príslušných, na úseku trestného práva pôsobiacich slovenských a českých orgánov.

Pokiaľ ide o Slovenskú republiku v naznačených súvislostiach treba predovšetkým poukázať na skutočnosť v podobe prijatia zákona č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2016 a ktorým sa upravujú podmienky výkonu kontroly trestu domáceho väzenia technickými prostriedkami. Predmetný zákon bol pomerne dlho očakávaný predovšetkým v súvislosti s uplatňovaním trestu domáceho väzenia upraveným v Trestnom zákone, konkrétne v § 53. Pri prijímaní daného zákona, resp. pri zavádzaní systému elektronického monitorovania osôb (tzv. ESMO) sa v Slovenskej republike objavili myšlienky o možnostiach využitia tohto systému aj v oblasti nahrádzania väzby. K ich detailnejšej analýze však následne neprišlo. Práve z uvedeného dôvodu sa domnievam, že je aktuálne veľmi dôležité poukázať na to, či v Slovenskej republike je na podklade predmetného, nového právneho predpisu vytvorený aj reálny priestor na pretavenie myšlienky využitia systému elektronického monitoringu v kontexte nahrádzania väzby do praxe.

V tejto súvislosti si dovoľujem vysloviť domnienku, že Slovenská republika už momentálne má reálne možnosti pre nahrádzanie väzby systémom elektronického monitoringu väzobne stíhaných osôb. Táto možnosť však nie je koncipovaná v rámci právnej úpravy explicitne, teda v žiadnom ustanovení Trestného poriadku ani v žiadnom ustanovení osobitného zákona nenačádzame úpravu elektronického monitoringu ako formy nahradenia väzby – v tejto súvislosti je preto potrebné konštatovať, že v slovenskej právnej úprave aj naďalej existujú štyri formy nahradenia väzby výslovne upravené Trestným poriadkom, a to dohľad probačného a mediačného úradníka, písomný sľub obvineného, záruka záujmového združenia alebo dôveryhodnej osoby a peňažná záruka. Nie je teda pochyb o tom, že elektronický monitoring de lege lata nepredstavuje v zmysle slovenskej právnej úpravy samostatnú formu (možnosť) nahradenia väzby. Domnievam sa však, že prijatím zákona č. 78/2015 Z. z. prišlo k vytvoreniu priestoru pre jeho chápanie ako určitého vedľajšieho prostriedku dopĺňajúceho rozhodovanie súdu o nahradení väzby. V rámci rozhodovania o nahradení väzby je totiž súd oprávnený v zmysle § 82 ods. 1 TP uložiť obvinenému jedno alebo niekoľko primeraných obmedzení a povinností, ktorými sa má dosiahnuť posilnenie účelu, ktorý by sa inak dosiahol prostredníctvom väzby, ktorá sa nahrádza. Medzi predmetnými povinnosťami je obsiahnutá aj povinnosť v podobe zákazu vzdávať sa z miesta pobytu alebo z obydľia obvinenej osoby [ods. 1 písm. e)], pričom v nadväzujúcom ustanovení odseku 4, ktorý bol do § 82 doplnený práve na podklade spomínaného zákona č. 78/2015 Z. z., sa uvádza, že kontrola uložených primeraných obmedzení alebo povinností môže byť uskutočňovaná prostredníctvom technických prostriedkov, a to za predpokladu splnenia technických podmienok špecifikovaných v predmetnom zákone a jej následného nariadenia zo strany súdu.

Pokiaľ ide o podmienky výkonu kontroly technickými prostriedkami vymedzené sú v § 12 zákona č. 78/2015 o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V zmysle predmetného ustanovenia možno kontrolu technickými prostriedkami vykonať:

- ak sú technické prostriedky k dispozícii – dostupnosť príslušných prostriedkov je základnou podmienkou nariadenia kontroly. Štát, resp. ministerstvo spravodlivosti disponuje totiž obmedzeným počtom technických prostriedkov. Je preto potrebné, aby súd pred tým, ako pristúpi k prijatiu rozhodnutia o uložení trestu domáceho väzenia okrem podmienok na uloženie samotného trestu overil, či sú technické prostriedky kontroly tohto trestu k dispozícii; a
- ak sú splnené materiálno-technické podmienky použitia technických prostriedkov, ktoré vymedzuje Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 178/2015 Z. z. o materiálno-technických podmienkach použitia technických prostriedkov. Ide predovšetkým o dostupnosť GPS signálu, pokrytie GSM signálom, prípojka k elektrickej sieti, pevná telefónna linka, vhodné miesto na umiestnenie domácej monitorovacej stanice a pod.

Pokiaľ by sme nahliadli do dôvodovej správy, ktorá bola vypracovaná k zákonu č. 78/2015 Z. z., táto dokonca explicitne uvádza, že tie isté technické prostriedky, ktoré budú využívané na kontrolu výkonu trestu domáceho väzenia, teda technické prostriedky podľa § 11 ods. 1 predmetného zákona, bude možné využiť aj na kontrolu plnenia zákazu uloženého podľa § 82 ods. 1 písm. e), teda zákazu vzdalovať sa z miesta pobytu alebo z obydlija obvineného.²³

Povedané inými slovami, pokiaľ bude súd rozhodovať o nariadení väzby niektorou zo štyroch vyššie spomenutých foriem, môže nariadiť súčasne obvinenej osobe elektronický monitoring a uistiť sa tak, že účel väzby bude reálne napĺňaný aj bez toho, že by osoba musela byť umiestnená za „múrmí“ Ústavu na výkon väzby. Z charakteru analyzovaného zákazu obsiahnutého v § 82 ods. 1 písm. e) TP vyplýva, že prostredníctvom elektronického monitorovania rešpektovania zákazu sa vytvára priestor predovšetkým na dosiahnutie účelu útekov väzby.

V tejto súvislosti je však potrebné poukázať na existenciu ďalšieho zákazu, ktorý môže byť v rámci nahrádzania väzby uložený obvinenému, a to zákaz obsiahnutý v § 82 ods. 1 písm. h). Ide o zákaz styku s určitými osobami alebo zákaz úmyselne sa priblížiť k určitej osobe na vzdialenosť menšiu ako päť metrov. Rešpektovanie tohto zákazu pritom možno opätovne v zmysle dôvodovej správy k zákonu č. 78/2015 Z. z. kontrolovať prostredníctvom systému elektronického monitoringu (technickými prostriedkami podľa § 11 ods. 2). Uplatnenie tejto možnosti by mohlo prichádzať reálne do úvahy predovšetkým v rámci nahrádzania väzby kolúznej, pokiaľ by sme pripustili existenciu scenára, v rámci ktorého by dôvodom kolúznej väzby bola obava z ovplyvňovania osoby poškodenej trestnou činnosťou, ktorá má v konaní súčasne postavenie svedka. Aj napriek tomu, že na tomto mieste sa zákonite natíska argument, že nahrádzanie kolúznej väzby de lege lata neprichádza do úvahy, pretože Trestný poriadok explicitne hovorí iba o možnosti nahrádzania väzby útekovvej a preventívnej, potrebné je v tejto súvislosti poukázať na rozhodovaciu činnosť Ústavného súdu Slovenskej republiky²⁴ a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.²⁵ V rámci niekoľkých rozhodnutí prijatých týmito súdnymi orgánmi bola totiž pripustená možnosť nahradenia väzby aj vo vzťahu k dôvodom tzv. kolúznej väzby, a to s poukazom na ustanovenie článku 5 EDLP a článku 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 Ústavy SR. Preto možno konštatovať, že nahradenie kolúznej väzby je v súlade s rozhodovacou činnosťou Ústavného súdu SR ako aj rozhodovacou činnosťou Najvyššieho súdu SR.²⁶

Na základe všetkých uvedených argumentov sa preto domnievam, že platforma na využívanie elektronického monitoringu ako možnosti alternatívneho dosahovania účelu väzby v podmienkach Slovenskej republiky už reálne existuje, aj keď iba v určitej nepriamej podobe. Takýmto spôsobom sa v Slovenskej republike vytvorili podmienky na elimináciu počtu miest v ÚVVoTOS, skvalitňovanie podmienok v týchto zariadeniach a predovšetkým na výrazné znížovanie výdavkov štátu spojených s pobytom obvinenej osoby v ich rámci. V tejto súvislosti je vhodné uviesť, že výkon kontroly technickými prostriedkami je čiastočne hrađený kontrolovanou osobou a to v sume 1,50 eur za každý začatý deň výkonu kontroly.²⁷

Pokiaľ ide o situáciu spojenú s možnosťou nahrádzania väzby systémom elektronického monitoringu, v Českej republike vypracovalo české ministerstvo spravodlivosti návrh zákona, ktorý v máji minulého roku (2015) schválila vláda.²⁸ Tento návrh počítal s využitím systému elektronického monitorovania vo forme alternatívneho väzobného prostriedku. Podľa aktuálne

23 Dôvodová správa k Zákonu č. 78/20015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov, s. 16

24 Rozhodnutie Ústavného súdu III. ÚS 100/2004, Rozhodnutie Ústavného súdu I. ÚS 230/2004

25 Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, R 57/2005

26 Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Tost/35/2015, s. 7

27 Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 23. septembra 2015, ktorou sa ustanovuje suma náhrady nákladov výkonu kontroly technickými prostriedkami

28 Vládny návrh Zákona, ktorým sa mení zákon

č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

29 Analysis of the Green paper on the application of EU criminal justice legislation in the field of detention, s. 3

30 čl. 5 preamble Rámčového rozhodnutia Rady 2009/829/SVV z 23. októbra 2009 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozhodnutia o opatreniach dohľadu ako alternatíve väzby medzi členskými štátmi Európskej únie

31 Dôvodová správa k návrhu Rámčového rozhodnutia Rady o európskom príkaze na dohľad v predsúdnom konaní medzi členskými štátmi Európskej únie Brusel, 29. 8. 2006, KOM(2006) 468 v konečnom znení, 2006/0158 (CNS), s. 2

32 Dôvodová správa k návrhu Rámčového rozhodnutia Rady o európskom príkaze na dohľad v predsúdnom konaní medzi členskými štátmi Európskej únie Brusel, 29. 8. 2006, KOM(2006) 468 v konečnom znení, 2006/0158 (CNS), s. 2

platnej právnej úpravy je totiž tento systém použiteľný iba na účely kontroly trestu domáceho väzenia a podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody s uloženou povinnosťou zdržiavať sa v obydľí odsúdeného. V tomto smere však Česká republika do dnešného dňa k ďalšiemu konkrétnemu kroku nepristúpila, a preto je potrebné konštatovať, že so zavedením elektronického monitoringu ako prostriedku nahradzujúceho väzbu sa v Českej republike počíta, no zatiaľ nie je možné odhadnúť konkrétny dátum jeho reálneho zavedenia do právnej úpravy.

Problém častého umiestňovania nerezidentov do väzby

Ďalším problémom, na ktorý často poukazuje EÚ ako na faktor „dopomáhajúci“ stavu preplnenosti väzníc, je veľmi časté umiestňovanie cudzincov do väzby. Niektoré organizácie v tejto súvislosti upozornili na situáciu nerezidentov, ktorí sú často v členských štátoch v rámci rozhodovania o ich vzatí do väzby automaticky posudzovaní ako osoby s rizikom úteku, na podklade čoho dochádza k ich vzatiu do väzby bez ohľadu na charakter trestného činu, z ktorého spáchania sú obvinení.²⁹ Čiže osobe, voči ktorej prebieha trestné stíhanie a ktorá nemá pobyt v príslušnom členskom štáte, hrozí vzatie do väzby aj vtedy, ak v podobných prípadoch osobe, voči ktorej prebieha trestné konanie a ktorá má pobyt v danom štáte, takýto scenár nehrozí.³⁰

V tejto súvislosti je dôležité uviesť, že dôsledkom takéto konania členských štátov nie je iba preplnenosť väzníc a s tým priamo súvisiace zhoršovanie väzenského systému, ale súčasne tiež negatíva z takéhoto postupu priamo plynúce pre nerezidenta vzatého do väzby. K nim patrí predovšetkým strata kontaktu s rodinou a priateľmi či strata zamestnania, keďže na základe držania tejto osoby vo väzbe dochádza k znemožneniu jej návratu do štátu obvyklého pobytu. Na podklade uvedeného je možné konštatovať, že predmetné konanie členských štátov spôsobuje nielen vznik už uvedených primárnych negatív vo vzťahu k nim samotným ako aj vo vzťahu k väznenej osobe, ale tiež vznik negatíva majúceho podobu narušenia významných zásad trestného konania, resp. zásad práva ako takého, a to princípu prezumpcie neviny, ktorého rešpektovanie nemôže byť v prípade takéhoto konania v EÚ považované za úplné a princípu rovného zaobchádzania a zamedzovaniu diskriminácie, pretože skutočnosť, že osoba, ktorá nie je rezidentom príslušného členského štátu, je evidentne v zraniteľnejšom postavení ako osoba, ktorá má v danom štáte bydlisko.³¹ V tejto súvislosti treba tiež doplniť, že skutočnosť v podobe nerovného zaobchádzania s dvoma kategóriami euroobčanov reálne vytvára prekážku voľného pohybu osôb v rámci EÚ.

Problém väzobného stíhania nerezidentov je o to zásadnejší, že na jeho riešenie nepostačuje prosté nahradenie väzby alternatívnymi väzobnými prostriedkami. Pokiaľ by totiž aj boli vo vzťahu k tejto kategórii osôb uplatnené alternatívy v podobe nahrádzania väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, či prijatím sľubu obvineného, riešil by sa týmto spôsobom iba jeden z dvoch vyššie špecifikovaných problémov, a to problém existujúci na strane štátu vo forme preplnenosti väzníc.³² Problémy spojené s inštitútom väzby existujúce na strane obvineného nerezidenta zostávajú však aj naďalej zachované, keďže týmto spôsobom neprichádza k odbúraniu zákazu opustiť územie štátu, ktorý o alternatívnom väzobnom prostriedku rozhodol. Alternatívne väzobné prostriedky totiž pôvodne nebolo možné vykonať na území štátu iného – členské štáty v tejto oblasti neuznávali rozhodnutia cudzích justičných orgánov. Práve s cieľom riešiť načrtnutú situáciu a zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie s občanmi v EÚ bez ohľadu na ich legálny pobyt, ako aj menšiu vyťaženosť väzníc a rovnako tiež elimináciu negatív plynúcich z inštitútu väzby pre nerezidenta, prijala v roku 2009 Rada EÚ **Rámčové rozhodnutie 2009/829/SVV o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozhodnutia o opatreniach dohľadu ako alternatíve väzby medzi členskými štátmi Európskej únie** známe tiež pod označením „**Rámčové rozhodnutie o európskom príkaze na dohľad**“.

Európsky príkaz na dohľad sa týka predbežného prepustenia na slobodu z väzby v predsúdnom konaní, pričom zavádza možnosť odovzdať právomoc monitorovať opatrenia dohľadu, ktoré nezahŕňajú odňatie slobody (napr. povinnosť zdržiavať sa na určenom mieste alebo povinnosť hlásiť sa v určenom čase na určenom orgáne), z členského štátu, v ktorom je osoba bez pobytu (nerezident) podozrivá zo spáchania trestného činu, do členského štátu, kde má daná osoba legálny pobyt. Povedané inými slovami tento nový právny nástroj umožňuje osobe, ktorá

má pobyt v niektorom členskom štáte a voči ktorej prebieha trestné konanie v inom členskom štáte, aby nad ňou do začatia súdneho konania vykonávali dohľad orgány v štáte, v ktorom má legálny pobyt.³³ Podozrivá osoba tak bude namiesto umiestnenia do vyšetrovacej väzby v zahraničí podliehať opatreniu dohľadu vo svojom domovskom členskom štáte až do začatia súdneho konania v členskom štáte, ktorý o uložení konkrétnych opatreniach dohľadu rozhodol. Účelom tohto inštitútu je totiž umožniť podozrivému plnenie povinností vyplývajúcich z uloženého opatrenia dohľadu v predsúdnom konaní v jeho prirodzenom prostredí (v mieste jeho bydliska). Na podklade predmetného rámcového rozhodnutia môže napríklad grécky sudca nariadiť, aby sa Švéd, ktorý je podozrivý zo spáchania trestného činu v Grécku, dvakrát do mesiaca hlásil na príslušnom miestnom policajnom útvare vo Švédsku, namiesto toho, aby tak robil v Grécku.

Vychádzajúc z čl. 1 rámcového rozhodnutia o európskom príkaze na dohľad možno dospieť ku konštatovaniu, že podstatou tohto právneho aktu je uznávanie rozhodnutí o opatreniach dohľadu, ktoré boli vydané v jednom členskom štáte, ako alternatív väzby iným členským štátom, ktorý na podklade toho následne vykonáva monitorovanie opatrení dohľadu uložené fyzickej osobe ako aj jej odovzdávanie štátu pôvodu v prípade ich porušenia. Rozhodnutím o opatreniach dohľadu sa pritom rozumie vykonateľné rozhodnutie prijaté v priebehu trestného konania príslušným orgánom štátu pôvodu v súlade s jeho vnútroštátnym právom a postupmi, ktorým sa fyzickej osobe ukladá jedno alebo viacero opatrení dohľadu (povinnosti a pokyny) predstavujúcich alternatívu väzby (čl. 4). Povedané inými slovami rozhodnutie o opatrení dohľadu nahradzujúcom väzbu, ktoré bolo vydané členským štátom, na území ktorého sa nerezident nachádza, je postúpené členskému štátu, ktorý bude realizovať kontrolu plnenia uložených opatrení.

Na podklade všetkých vyššie uvedených skutočností možno konštatovať, že rámcové rozhodnutie o európskom príkaze na dohľad má reálny potenciál znížiť počet rozhodnutí súdov o vzatí obvinených nerezidentov do väzby a zabezpečiť tak na jednej strane šetrenie finančných prostriedkov a zníženie počtu osôb vo vyšetrovacej väzbe a na strane druhej posilnenie práva na slobodu a prezumpciu neviny v celej Európskej únii ako aj zníženie rizika nerovného zaobchádzania s podozrivými osobami, ktoré nemajú pobyt v krajine, kde sú podozrivé zo spáchania trestného činu.

Aj napriek tomu, že myšlienka, na ktorej je vybudovaný inštitút európskeho príkazu na dohľad, vykazuje na prvý pohľad potenciál značnej úspešnosti, prístup členských štátov k jej realizácii je potrebné označiť za viac ako chladný. Podľa správy o implementácii predmetného rámcového rozhodnutia publikovanej Komisiou vo februári 2014 až šestnásť členských štátov transpozíciu daného právneho aktu nevykonalo³⁴ a to aj napriek uplynutiu stanoveného, hraničného termínu, ktorým bol 1. december 2012. Táto „antagonistická klíma“ však Slovenskú republiku ako aj Českú republiku obišla – k implementácii predmetného rozhodnutia na území Slovenskej republiky prišlo zákonom č. 161/2013 Z. z. o odovzdávaní, uznávaní a výkone rozhodnutí o opatreniach dohľadu ako náhrade väzby v Európskej únii, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2013 a na území Českej republiky bola transpozícia vykonaná zákonom č. 104/2013 Sb. o mezinárodnej justičnej spolupráci vo veciach trestných, v rámci ktorého predstavuje problematika riešená predmetným rámcovým rozhodnutím HLAVU IV označenú názvom „Uznávanie a výkon rozhodnutí ukladajúcich náhradní opatrení za väzbu“.

Literatúra

Analysis of the Green paper on the application of EU criminal justice legislation in the field of detention

Code de procédure pénale

Council of Europe Annual Penal Statistics SPACE I – Prison Populations Survey 2014

Décret n° 2010 – 355 du 1er avril 2010 relatif à l'assignation à résidence avec surveillance électronique et à la protection des victimes de violences au sein du couple

Dôvodová správa k návrhu Rámcového rozhodnutia Rady o európskom príkaze na dohľad v predsúdnom konaní medzi členskými štátmi Európskej únie Brusel, 29. 8. 2006, KOM(2006) 468 v konečnom znení, 2006/0158 (CNS)

33 Čl. 3 preambule Rámcového rozhodnutia Rady 2009/829/SVV z 23. októbra 2009 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozhodnutia o opatreniach dohľadu ako alternatív väzby medzi členskými štátmi Európskej únie

34 Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the implementation by the Member States of the Framework Decisions 2008/909/JHA, 2008/947/JHA and 2009/829/JHA on the mutual recognition of judicial decisions on custodial sentences or measures involving deprivation of liberty, on probation decisions and alternative sanctions and on supervision measures as an alternative to provisional detention. Brussels, 5.

Dôvodová správa k zákonu č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov

European Commission: Strengthening mutual trust in the European judicial area – A Green paper on the application of EU criminal justice legislation in the field of detention, Brussels, 14. 6. 2011, COM(2011) 327 final

European Committee on crime problems, Council for Penological Co-operation: White paper on prison overcrowding, Strasbourg, 24 September 2015 PC-CP (2015) 6 rev 2

Fair trial international. Communiqué issued after the meeting of the Local expert group (Spain). Pre-trial detention in Spain, 13 June 2013

Fair trial international. Communiqué issued after the meeting of the Local expert group (France). Pre-trial detention in France, 13 June 2013, s. 3

Fair trial international. Communiqué issued after the meeting of the Local expert group (France). Pre-trial detention in France, 13 June 2013

Nález Ústavného súdu SR z 5. júna 2013, sp. zn. II. ÚS 67/2013-41

Rámcové rozhodnutie Rady 2009/829/SVV z 23. októbra 2009 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozhodnutia o opatreniach dohľadu ako alternatíve väzby medzi členskými štátmi Európskej únie

Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the implementation by the Member States of the Framework Decisions 2008/909/JHA, 2008/947/JHA and 2009/829/JHA on the mutual recognition of judicial decisions on custodial sentences or measures involving deprivation of liberty, on probation decisions and alternative sanctions and on supervision measures as an alternative to provisional detention. Brussels, 5. 2. 2014, COM(2014) 57 final

Ročenky Zboru väzenskej a justičnej stráže za roky 2006 až 2015

Rozhodnutie Ústavného súdu III. ÚS 100/2004

Rozhodnutie Ústavného súdu I. ÚS 230/2004

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, R 57/2005

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 26. marca 2013 vo veci Luković proti Srbsku, sťažnosť č. 43808/07

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 10. marca 2009 vo veci Mihuță proti Rumunsku, sťažnosť č. 13275/03

Štatistické ročenky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky za roky 2006 až 2014

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Tost/35/2015

Vajzerová, E., Špániková, M.: Východiská a prevenčné programy v sociálnej práci v trestnej justícii. Dolný Kubín : Edukos, 2013, s. 16 ISBN 978-80-969885-3-2

Varga and Others v. Hungary (application nos. 14097/12, 45135/12, 73712/12, 34001/13, 44055/13, and 64586/13), ECHR 077 (2015), 10. 3. 2015

Vládní návrh Zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Vyhľadška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 23. septembra 2015, ktorou sa ustanovuje suma náhrady nákladov výkonu kontroly technickými prostriedkami

White paper on prison overcrowding, Document prepared by the Directorate General Human Rights and Rule of Law, Strasbourg, 24 September 2015, PC-CP (2015) 6 rev 2

RESUMÉ**Prostriedky nahradenia väzby a možnosti ich efektívnejšieho uplatňovania v praxi**

Problémy spojené s inštitútom väzby, ktoré majú podobu stále narastajúcej obsadenosti ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody, a ktoré zásadným spôsobom zasahujú členské štáty Európskej únie na jednom z ich najcitlivejších miest, ktorým je štátny rozpočet, predstavujú problémy, ktoré vzhľadom na zásadnosť svojich dôsledkov, volajú čoraz ráznejšie po potrebe akútneho riešenia. Potenciál popasovať sa s predmetnými nežiaducimi javmi a dosiahnuť reálne zníženie počtu rozhodnutí súdov o vzatí obvinených osôb do väzby, šetrenie finančných prostriedkov štátu ako aj posilnenie uplatňovania práva na slobodu a zásady prezumpcie neviný v celej Európskej únii vykazuje v najzásadnejšej miere skupina špecifických trestnoprocesných nástrojov označovaných tiež pojmom alternatívne väzobné prostriedky. Vzhľadom na neustály pokrok dosahovaný v oblasti vývoja nových, moderných technológií sa pritom v naznačenej súvislosti otvárajú možnosti nielen pre frekventovanejšie uplatňovanie existujúcich, ale tiež pre koncipovanie nových, efektívnejších prostriedkov nahrádzania väzby, akým je aktuálne systém elektronického monitorovania pobytu osôb. Vychádzajúc zo skutočnosti, že myšlienky zavádzania tohto špecifického systému nachádzajú postupne svoje reálne odzrkadlenie nielen v zahraničí, ale tiež na „domácej pôde“, možno konštatovať, že odstránenie vyššie popísaných problémov spojených s inštitútom väzby je v súčasnosti reálne dosiahnuteľné.

SUMMARY**Alternatives to Detention and the Possibility of Their More Effective Application in Practice**

Problems related to the concept of detention which in practical life cause the ever increasing statistics of prison population (be it in terms of detention orders or prison sentences), and which seriously affect the EU Member States in one of their most sore points (being the state budgets) are the problems which – given the essence of their consequences – call for an urgent intervention. The potential to deal with these undesirable phenomena and to see a real reduction in the number of detention orders, to save the state resources as well as to strengthen the exercise of the right to liberty, and the principle of presumption of innocence throughout the European Union is to the most significant extent embodied in a group of specific procedural concepts identified as alternatives to detention. In view of the constant progress made in the area of developing new, modern technologies, new opportunities are opened not only for a more frequent use of the existing concepts, but also for the designing of new, even more effective alternatives to detention, for example at present electronic tags. Based on the fact that the ideas of introducing this specific system are step by step implemented not only abroad, but also “at the national level”, it can be concluded that the above-mentioned problems related to detention can be eliminated.

ZUSAMMENFASSUNG**Mittel für den Ersatz der Haft und Möglichkeiten deren effektiveren Geltendmachung in der Praxis.**

Probleme, die mit dem Instrument der Haft verbunden sind und die eine ständig steigende Belegung von Justizanstalten zu Folge haben und grundsätzlich auch die Mitgliedstaaten der Europäischen Union auf einer der empfindlichsten Stellen, die der Staatshaushalt ist, treffen, sind Probleme, die angesichts der Schwere deren Folgen stets rasanter nach einer erforderlichen akuten Lösung rufen. Das Potential, sich mit den bezeichneten ungewünschten Erscheinungen auseinanderzusetzen und die wirkliche Reduzierung der gerichtlichen Entscheidungen über die Inhaftnahme der angeschuldigten Personen, das Sparen der finanziellen Mittel des Staates sowie die Stärkung der Geltendmachung des Rechtes auf Freiheit und die Grundsätze der

Unschuldspräsümtion in der gesamten Europäischen Union zu erreichen, hat in einem grundsätzlicheren Maß die Gruppe von strafprozessrechtlichen Instrumenten, die als alternative der Haftmittel bezeichnet werden. Angesichts des ständigen Vorschlrittes im Bereich der Entwicklung von neuen, modernen Technologien öffnen sich dabei in diesem Zusammenhang die Möglichkeiten nicht nur für eine häufigere Geltendmachung von bestehenden, sondern auch für die Konzipierung von neuen effektiveren Mitteln für den Ersatz der Haft, welche aktuell das System des elektronischen Monitoring der Personenbewegung darstellt. Anknüpfend an die Tatsache, dass die Ideen dieses spezifischen Systems allmählich ihre wirkliche Widerspiegelung nicht nur im Ausland, sondern auch auf dem „heimischen Boden“ finden, kann man feststellen, dass die Beseitigung von oben beschriebenen Problemen um das Instrument der Haft derzeit wirklich erreichbar ist.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Nezaplatenie DPH a súbeh správnej a trestnej sankcie

Článok 50 Charty základných práv Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni takej vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje vedenie trestného stíhania za nezaplatenie dane z pridanej hodnoty po právoplatnom uložení daňovej sankcie za ten istý skutok, ak sa táto sankcia uložila obchodnej spoločnosti s právnu subjektivitou, zatiaľ čo uvedené trestné stíhanie sa vedie proti fyzickej osobe.¹

Rozsudok Súdneho dvora z 5. apríla 2017 v spojených veciach C-217/15, Orsi a C-350/15, Baldetti – EU:C:2017:264

Článok 50 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) stanovuje, že nikoho nemožno stíhať alebo potrestať v trestnom konaní za trestný čin, za ktorý už bol v rámci Únie oslobodený alebo odsúdený konečným rozsudkom v súlade so zákonom. Ide o unijné vyjadrenie zásady *ne bis in idem*, ktorá je obsiahnutá aj v článku 4 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“).² Či táto zásada bráni súbehu správnej a trestnej sankcie za nezaplatenie DPH, to už bolo predmetom konania vo veci C-617/10, Åkerberg Fransson.³ Súdny dvor sa vyjadril, že zásada *ne bis in idem* nebráni tomu, aby členský štát za to isté konanie týkajúce sa DPH uložil daňovú a následne trestnú sankciu, pokiaľ prvá sankcia nemá trestnú povahu, pričom povahu daňovej sankcie má posúdiť vnútroštátny súd. Toto konštatovanie Súdneho dvora nebolo v kontexte rozsudku Súdneho dvora vo veci Åkerberg Fransson úplne docenené. Uvedený rozsudok sa totiž stal predmetom kritiky v súvislosti s výkladom článku 51 ods. 1 Charty, v zmysle ktorého sa Charta vzťahuje na členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie. Členské štáty namietali, že v otázke trestných sankcií nevykonávajú právo Únie. Súdny dvor však našiel súvis medzi daňovými sankciami a trestným konaním pre porušenia v oblasti DPH na jednej strane a článkami 2 a 273 smernice 2006/112 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty ako aj článkom 325 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na strane druhej, pretože cieľom týchto sankcií je zaručiť riadny výber DPH a predchádzanie daňovým únikom.

Taliany súd však svojou otázkou znovu upriamil pozornosť na možný súbeh daňovej a trestnej sankcie v súvislosti s nezaplatením DPH. Prejudiciálne otázky boli položené v rámci trestného konania vedeného proti konateľovi právnickej osoby pre trestný čin spočívajúci v nezaplatení DPH právnickou osobou. Za nezaplatenie DPH však už finančná správa uložila právnickej osobe daňovú peňažnú sankciu. Zdá sa teda, že nezaplatenie dane bude potrestané dvakrát – daňovou a trestnou sankciou.

Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že Súdny dvor by mohol na prejudiciálne otázky talianskeho súdu odpovedať odôvodneným uznesením odkazom na rozhodnutie Súdneho dvora

1 Rozsudky Súdneho dvora sú záväzné v celom rozsahu. Právne vety, ktoré budú v rubrike uvádzať jednotlivé judikáty, preto nemajú iný účel, než zvýrazniť základné právne závery, ku ktorým Súdny dvor v konkrétnej veci dospel.

2 Zatiaľ čo článok 50 Charty zakazuje dvojité potrestanie alebo stíhanie za ten istý trestný čin v rámci Únie, článok 4 Protokolu č. 7 zakazuje takéto konanie v rámci jedného štátu.

3 Rozsudok Súdneho dvora z 26. februára 2013 vo veci C-617/10, Åkerberg Fransson, EU:C:2013:105.

- 4 Návrhy generálneho advokáta Manuela Campos Sánchez-Bordona z 12. septembra 2017 v spojených veciach C- 217/15, Orsi a C-350/15, EU:C:2017:14, bod 3 – v tejto súvislosti je však nutné uviesť, že slovenská verzia uvedenej časti návrhov generálneho advokáta nezodpovedá iným jazykovým verziám.
- 5 Pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora zo 7. januára 2004v spojených veciach C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Aalborg Portland a i./Komisia, EU:C:2004:6, bod 338.
- 6 Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 20. mája 2014 vo veci Pirttimäki v. Fínsko, E:ECHR:2014:0520-JUD00353211, bod 51 – podobne ako v prípade návrhov generálneho advokáta aj v prípade rozsudku Súdneho dvora je potrebné poukázať na nesprávnu slovenskú verziu bodu 25, v ktorom je odkaz na uvedený rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva.

vo veci Åkerberg Fransson a odporučiť tak vnútroštátnemu súdu, aby skúmal povahu daňovej sankcie. Ako však upozornil generálny advokát Manuel Campos Sánchez-Bordona v návrhoch prednesených 12. januára 2017, tento prípad sa líši od prípadu Åkerberg Fransson v tom, že nie je nutné uvažovať o povahe správnej sankcie, pretože riešenie spočíva v inom elemente zásady ne bis in idem, a to v otázke totožnosti sankcionovaných osôb.⁴

Súdny dvor najprv pripomenul, že svoju odpoveď poskytne výlučne vo svetle Charty a nie Dohovoru, ktorý síce rovnako obsahuje zásadu ne bis in idem, ale pokiaľ Únia nepristúpi k Dohovoru, tak tento Dohovor nepredstavuje právny nástroj formálne začlenený do právneho poriadku Únie.

Pokiaľ ide o zásadu ne bis in idem, tak táto je založená na troch prvkoch – po prvé, totožnosti sankcionovanej osoby, po druhé duplicitite sankčných konaní a, po tretie, na totožnosti prejednávaneho skutku. Súdny dvor sa stotožnil s názorom generálneho advokáta, že v tomto prípade je potrebné venovať sa najmä otázke totožnosti sankcionovanej osoby.

V tejto súvislosti Súdny dvor odkázal aj na Vysvetlivky k Charte základných práv, ktoré sa musia zohľadniť pri výklade Charty. Vysvetlivky vo vzťahu k článku 50 Charty odkazujú na judikatúru Súdneho dvora týkajúcu sa zásady ne bis in idem, ako bola uznaná za všeobecnú zásadu práva Únie pred nadobudnutím účinnosti Charty, v zmysle ktorej táto zásada v každom prípade nemôže byť porušená, ak pri sankcionovaní viac ako jedenkrát za to isté protiprávne správanie nejde o tú istú osobu.⁵

V prípade, o ktorom rozhoduje taliansky súd, má Súdny dvor za preukázané, že daňové sankcie boli uložené obchodným spoločnostiam s právnou subjektivitou, zatiaľ čo trestné konania, o ktoré ide vo veci samej, sa vedú proti fyzickým osobám. Je teda zrejme, že daňová peňažná sankcia a trestné stíhanie sa vzťahujú na rozličné osoby. Uloženie daňovej sankcie spoločnosti s ručením obmedzeným nemožno porovnávať so začatím trestného konania proti jej štatutárnemu zástupcovi, aj keď v oboch prípadoch ide o to isté nezaplatenie DPH. Podľa Súdneho dvora nič na tomto konštatovaní nemení ani skutočnosť, že fyzická osoba je trestne stíhaná za skutky, ktorých sa dopustila ako štatutárny zástupca spoločností, ktorej boli uložené daňové peňažné sankcie.

S ohľadom na článok 52 ods. 3 Charty, v zmysle ktorého výklad článku 50 Charty nesmie byť v rozpore s úrovňou ochrany zaručenou Dohovorom, keďže článok 50 Charty obsahuje právo zodpovedajúce právu upravenému v článku 4 Protokolu č. 7 k Dohovoru, zbral Súdny dvor do úvahy aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, z ktorej vyplýva, že súčasné uloženie daňových a trestných sankcií nepredstavuje porušenie článku 4 Protokolu č. 7 Dohovoru, ak sa dotknuté sankcie týkajú právne rozdielných fyzických alebo právnických osôb.⁶

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

*Ústav medzinárodného práva a európskeho práva
Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach*

Z ROZHODNUTÍ EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Hranice slobody prejavu pri výrokoch dotýkajúcich sa zosnulých osôb

K významu časového hľadiska pri posudzovaní vzájomného konfliktu práv zaručených v článku 8 a 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Relevantnou okolnosťou, ktorá musí byť zohľadňovaná pri posudzovaní vzájomne konkurujúcich práv na rešpektovanie súkromného a rodinného života s právom na slobodu prejavu zaručených v článku 8 a 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, je aj časové hľadisko realizácie práva na slobodu prejavu. Vyjadrenie urážky na adresu zosnulého krátko po jeho úmrtí je v rozpore so základnou slušnosťou a úctou k človeku a je útokom na samotné jadro osobnostných práv.

Rozsudok IV. sekcie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Genner proti Rakúsku č. 55495/08 zo dňa 12. januára 2016¹

Dotknuté ustanovenia:

– čl. 8, čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

V sťažnosti podanej Európskemu súdu pre ľudské práva sťažovateľ, rakúsky štátny občan Michael Genner, namietal porušenie svojho práva na slobodu prejavu zaručeného v čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,² ku ktorému malo dôjsť tým, že voči nemu bolo neoprávnené vznesené obvinenie pre trestný čin ohovárania.

Sťažovateľ v rozhodujúcom čase pracoval v organizácii, ktorá poskytovala právnu a sociálnu pomoc pre žiadateľov o azyl a utečencov. V roku 2005 bol v Rakúsku prijatý zákon novelizujúci viacero právnych predpisov upravujúcich postavenie cudzincov a žiadateľov o azyl. Dňa 31. 12. 2006 v Rakúsku neočakávane zomrela federálna ministerka vnútra. Bezprostredne po jej úmrtí dňa 1. januára 2007 sťažovateľ publikoval na internetovej stránke organizácie článok s názvom „O jedného menej. Čo príde teraz?“, ktorý pokračoval: „Dobré správy do nového roka: Ministerka pre mučenie a deportácie je mŕtva.“ Sťažovateľ v článku označil zosnulú ministerku za vojnového zločinca, necitlivú, ľahostajnú k dôsledkom prijímaných zákonov a za nástroj byrokracie kontaminovaný rasizmom. V závere článku poukázal na to, že cieľom jeho organizácie je bojovať za nového ministra, ktorý by napravil ministerkou spáchané škody, aby sa Rakúsko stalo otvorenou krajinou pre žiadateľov o azyl, v ktorej budú plne rešpektované ľudské práva.

Uverejnenie článku sťažovateľa vyvolalo značné reakcie médií a verejnosti. Sťažovateľ bol kritizovaný za netaktnosť a neúctu voči pozostalým. V nadväznosti na to sťažovateľ dňa 9. januára 2007 uverejnil odpoveď, v ktorej uviedol, že jeho vyjadrenia smerovali výlučne k zosnulej ministerke a ospravedlnil sa rodinným príslušníkom, ktorí neboli zodpovední za nehumánnu politiku ministerky.

1 V zmysle čl. 44 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd tento rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 6. 6. 2016.

2 Čl. 10 Dohovoru:

1. Každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.

2. Výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa aj povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam, obme-

dzeniam alebo sankciám, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.

Krajský trestný súd vo Viedni uznal sťažovateľa vinného z trestného činu ohovárania za uvedené výroky a zaviazal ho na zaplatenie pokuty vo výške 1 200 eur. Súd dospel k záveru, že priemerný čitateľ by tieto výroky chápal tak, že ministerka porušovala ľudské práva a nariadila, prípadne akceptovala, mučenie zadržaných. Takéto obvinenia proti len nedávno zomrelej ministerke spolu s nadšeným prijatím jej úmrtia a výzvou pre „slušných“ ľudí, aby smrť ministerky neoplákavali, podľa vyhodnotenia súdu zjavne presiahli hranice prijateľnej kritiky. Tvrdenia sťažovateľa navyše neboli preukázané ako pravdivé, pričom v tomto ohľade nebola preukázaná ani žiadna publicistická starostlivosť. Rozsudok viedenského súdu na základe podaného odvolania sťažovateľa potvrdil aj nadriadený odvolací súd.

Najvyšší súd v rozhodnutí o zamietnutí návrhu sťažovateľa na obnovu konania potvrdil správnosť záverov nižších súdov konajúcich vo veci, pričom zdôraznil, že výroky sťažovateľa neprispievali k verejnej diskusii, pretože boli zamerané na hanobenie a diskreditáciu zomrelej ministerky. Súd zároveň poznamenal, že uložená sankcia bola vzhľadom na neúctivé výroky a ich časovú blízkosť k úmrtiu ministerky primeraná, ba dokonca aj mierna.

Sťažovateľ v podanej sťažnosti Európskemu súdu pre ľudské práva namietal porušenie čl. 10 Dohovoru s odôvodnením, že vnútroštátne súdy nerešpektovali jeho právo na slobodu prejavu. Obsah článku sa podľa sťažovateľa netýkal priamo osoby ministerky, ale skôr politiky, za ktorú mala byť zodpovedná a neprekročil hranice legitímnej politickej kritiky. Zásah vnútroštátnych súdov nebol podľa sťažovateľa v súlade so zákonom a nesledoval ani legitímny cieľ. Zosnulá ministerka už nemohla mať žiaden záujem o politickú kariéru a záujmy jej rodinných príslušníkov neboli rovnakého druhu ani intenzity.

Vláda Rakúskej republiky zdôraznila, že rozhodnutia vnútroštátnych súdov boli v súlade so zákonom a sledovali legitímny cieľ, ktorým bola ochrana práv a dobrej povesti druhých. Vykonaný zásah bol nevyhnutný v demokratickej spoločnosti a primeraný sledovanému cieľu. Odôvodnenie rozhodnutí bolo relevantné a dostatočné, vnútroštátne súdy správne zohľadnili aj tú skutočnosť, že článok bol uverejnený bezprostredne po smrti ministerky a na tomto základe dospeli k správnejmu záveru, že napadnuté výroky predstavovali neodôvodnený osobný útok na nedávno zosnulú ministerku.

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej ako „ESLP“) dospel po vyhodnotení sťažnosti k záveru, že vnútroštátne orgány aplikovali pri rozhodovaní veci štandardy, ktoré boli v súlade so zásadami vyplývajúcimi z článku 10 Dohovoru a svoje rozhodnutia založili na akceptovateľnom posúdení všetkých relevantných skutočností.

Článok 10 ods. 2 Dohovoru umožňuje, aby bolo chránené právo každého na ochranu jeho dobrého mena a povesti. Požiadavky na poskytnutie uvedenej ochrany však musia byť posudzované so záujmom zachovania otvorenej diskusie o politických otázkach.³ Právo na ochranu dobrého mena a povesti je chránené článkom 8 Dohovoru ako súčasť práva na rešpektovanie súkromného života.

Európsky súd pre ľudské práva už vo svojej rozhodovacej praxi definoval niekoľko kritérií v kontexte vyvažovania vzájomne konkurujúcich práv na slobodu prejavu a ochranu dobrej povesti. V súdnej praxi ESLP boli takto identifikované predovšetkým kritériá: príspevok k diskusii o verejnom záujme, všeobecná známosť dotknutej osoby, predmet spravodajskej správy, predchádzajúce správanie dotknutej osoby, obsah, forma a dôsledky zverejnenia a tam, kde je to vhodné, aj okolnosti, za ktorých bol výrok uskutočnený.⁴

Do rozsahu pôsobnosti článku 8 Dohovoru patrí aj vhodné zaobchádzanie so zomrelými v prípade úmrtí a rešpektovanie pocitov pozostalých príbuzných po zomrelom.⁵

Na druhej strane je podľa článku 10 ods. 2 Dohovoru obmedzený priestor na obmedzenia slobody prejavu v oblasti politického prejavu alebo diskusie – kde je sloboda prejavu mimoriadne dôležitá – alebo vo veciach verejného záujmu.⁶ Preto sú limity prijateľnej kritiky širšie vyjadrené, pokiaľ ide o politikov, ako je tomu v prípade súkromných jednotlivcov.

Bez ohľadu na silu politických súbojov je však aj v týchto prípadoch podľa ESLP legitímne snažiť sa zabezpečiť, aby bola dodržiavaná minimálna miera primeranosti a vhodnosti, najmä preto, že ochrana dobrej povesti politika, hoci kontroverzného, musí vychádzať z ochrany zarúčenej Dohovorom.

Okrem toho sa musí jasne rozlišovať medzi kritikou a urážkou. Ak je jediným zámerom konkrétnej formy prejavu uraziť osobu, primeraná sankcia by v zásade nepredstavovala porušenie článku 10 Dohovoru.

3 Porov. Lingens proti Rakúsku, č. 9815/1982, § 42, 8. júl 1986.

4 Print Zeitungsverlag GmbH proti Rakúsku, č. 26547/07, § 33, 10. október 2013; Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francúzsku, č. 40454/07, § 93, 10. november 2015.

5 Hadri-Vionnet proti Švajčiarsku, č. 55525/00, § 51, 14. február 2008; Editions Plon proti Francúzsku č. 58148/00, 18. máj 2004; Putistin proti Ukrajine, č. 16882/03, § 33, 21. november 2013.

6 Porov. Brasilier proti Francúzsku, č. 71343/01, § 41, 11. apríl 2006.

V okolnostiach posudzovanej veci sa ESĽP stotožnil so stanoviskom vlády, že zásah do práv sťažovateľa bol vykonaný na základe zákona s cieľom ochrany dobrej povesti a práv iných, konkrétne zosnulej ministerky a jej blízkych rodinných príslušníkov, najmä jej manžela, čo predstavuje legitímny cieľ v zmysle článku 10 ods. 2 Dohovoru.⁷ Výroky sťažovateľa sa týkali otázok verejného záujmu a mohli by byť považované za príspevok do politickej debaty vo verejnom záujme, najmä pokiaľ sa venovali téme aktuálnej situácie žiadateľov o azyl a cudzincov.

ESĽP považoval za nesporné, že zosnulá ministerka vnútra bola osobou verejného záujmu, ktorá bola verejnosti v čase uverejnenia článkov stále známa. ESĽP však zdôraznil, že príspevok sťažovateľa bol uverejnený iba jeden deň po neočakávanom úmrtí zosnulej ministerky, čo zintenzívňuje dôsledok použitých slovných formulácií. Článok bol uverejnený v bezprostrednom období zármutku rodinných príslušníkov zosnulej ministerky a bol spôsobilý vyvolať značný ujmu na jej reputácii.⁸

Súd ďalej poznamenal, že relevantnou okolnosťou, ktorá musí byť v prejednávanej veci zohľadnená pri vyvažovaní protichodných práv zaručených v článku 8 a 10 Dohovoru, je tiež hľadisko načasovania uverejnenia sporných výrokov sťažovateľa. Uvedené výroky boli vyjadrením spokojnosti s náhlou smrťou ministerky, pričom sťažovateľom boli zverejnené deň bezprostredne nasledujúci potom, čo ministerka zomrela. Vyjadrenie urážky na adresu zosnulého deň po jeho úmrtí je v rozpore so základnou slušnosťou a úctou k človeku⁹ a je útokom na samotné jadro osobnostných práv.

Z hľadiska obsahu sporného článku súd konštatoval, že sťažovateľ nepojednával o predmete veci všeobecne a vecne, ale už v samotnom úvode článku zahájil osobný útok na osobu ministerky tým, že prejavil spokojnosť s jej úmrtím, naznačujúc, že žiaden slušný človek by nemal pociťovať zármutok nad úmrtím ministerky a pokračujúc porovnávaním osoby ministerky s vysokopostavenými nacistickými funkcionármi páchajúcimi zverstvami a vojnové zločiny počas druhej svetovej vojny, nazývajúc zosnulú ministerku vojnovým zločincem. ESĽP vyjadril názor, že hoci je tieto výroky možné považovať za hodnotiace úsudky, takéto vážne a obzvlášť urážlivé porovnania bezprostredne po smrti ministerky vyžadovali pre ich zverejnenie mimoriadne spoľahlivý faktický základ. V tomto ohľade ESĽP konštatoval, že sťažovateľ vôbec nerozlišoval medzi osobou ministerky a politikou, ktorú podľa jeho názoru zastávala.

Vzhľadom na vyššie uvedené ESĽP dospel k záveru, že dôvody, na ktorých vnútroštátne sudy založili svoje rozhodnutia, boli dostatočné a relevantné. Pokutu uloženú sťažovateľovi vo výške 1 200 eur považoval súd za miernu vzhľadom na konkrétne skutkové okolnosti. K porušeniu článku 10 Dohovoru zaručujúceho právo sťažovateľa na slobodu prejavu preto podľa ESĽP v posudzovanej veci nedošlo.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, PhD.**
advokátka

7 Porov. Editions Plon proti Francúzsku č. 58148/00, § 34, 18. máj 2004.

8 Porov. Lindon, Otchakovsky-Laurens a July proti Francúzsku, č. 21279/02, 36448/02, § 46, 22. október 2007.

9 Editions Plon proti Francúzsku č. 58148/00, § 47, 18. máj 2004; Leroy proti Francúzsku, č. 36109/03, § 45, 2. október 2008.

Zo zasadnutia predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa zišlo na riadnom zasadnutí **3. – 4. apríla 2017 v Bratislave**. Rokovanie viedol predseda JUDr. Hreždovič.

V rámci prvého rokovacieho dňa predsedníctvo **prerokovalo** návrhy interných predpisov určené na Konferenciu advokátov 2017. Po výzve zo dňa 21. júla 2016 na návrhy zmien a doplnení vnútorných predpisov boli tieto sumarizované na októbrovom zasadnutí predsedníctva SAK. Následne v decembri 2016 boli návrhy a doplnenia predsedníctvom schválené na ďalšiu diskusiu a uverejnené na opätovné pripomenovanie s termínom do konca februára 2017. Predsedníctvo SAK následne pripomienky vyhodnotilo a navrhlo Konferencii advokátov predpisy na schválenie.

Konferencii advokátov 9. – 10. júna 2017 budú okrem tých predpisov, v ktorých sa navrhuje zmena, predložené aj nasledovné dokumenty: Budúcnosť advokácie na Slovensku - Úloha Slovenskej advokátskej komory a Usmernenia CCBE pre advokátov týkajúce sa využívania cloudových služieb. V mimoriadnom čísle Bulletinu slovenskej advokácie boli uverejnené iba tie predpisy, v ktorých sú v rámci trojstupňového pripomenovania navrhované zmeny a ako také budú predmetom schvaľovania na konferencii advokátov.

JUDr. Hreždovič v rámci správy predsedu **informoval** o stretnutí s advokátmi Košického a Prešovského kraja, ako aj o rokovaníach s vedúcimi činiteľmi krajských súdov a krajských prokuratúr v týchto regiónoch, na ktorých diskutovali

najmä o podávaní trestných oznámení pre podozrenie zo spáchania trestného činu neoprávneného podnikania.

Predsedníctvo **vzalo na vedomie** správu Mgr. Hellenbart o účasti na 21. konferencii súdnych exekútorov. Advokáti sledujú radikálne zmeny Exekučného poriadku, ktoré predstavujú najväčšiu systémovú zmenu v novodobej histórii exekučného práva na Slovensku, od presunu výkonu rozhodnutí z prostredia justície do prostredia súkromných exekútorov. Efektívne exekučné konanie je kľúčové pre efektívnu a zmysluplnú prácu advokáta, najmä v oblasti vedenia súdnych sporov, kedy práve vymožitelnosť rozhodnutia je konečnou garanciou spravodlivého súdneho procesu, vymožitelnosti práva a základným princípom právneho štátu.

Členovia predsedníctva **vzali na vedomie** schválenie už podpísaného Dodatku č. 1 k poistnej zmluve uzatvorenej medzi Slovenskou advokátskou komorou a KOOOPERATIVA poisťovňou, a. s. Vienna Insurance Group ohľadom možnosti poistenia činnosti advokátov, ktorí budú ako oprávnené osoby podávať návrhy na zápis do registra partnerov verejného sektora, s účinnosťou od 1. februára 2017.

Predsedníctvo SAK ďalej **vzalo na vedomie** informácie o aktuálnom vývoji v oblasti elektronizácie. Komora pravidelne rokuje s Národnou agentúrou pre sieťové odvetvia a so Štatistickým úradom SR o napojení na register právnických osôb, o identifikácii elektronických schránok advokátov a o možných rizikách pri doručovaní do elektronických schránok, ako aj o opatreniach, ktoré majú zabrániť potenciálnym problémom.

Komora rokuje s externým dodávateľom aj o programe zaručenej konverzie, o nasadení programu E-DESK, ktorý by mal byť použitý na prezeranie elektronickej schránky advokáta a o programe E-SENDER, ktorý by mal zabezpečovať obdobným spôsobom ako E-DESK komunikáciu advokáta vo vzťahu k súdu pri návrhoch prostredníctvom vyplňania elektronických formulárov. V prípade úspešného nasadenia všetkých programov by advokátsky preukaz mohol byť – ako sa to momentálne javí – autentifikátorom, s ktorým by advokát mohol robiť úkony týkajúce sa portálu *slovensko.sk* bez toho, aby na portál *slovensko.sk* išiel, t. j. z vlastného počítača prostredníctvom troch od seba nezávislých programov. Komora rokuje aj o možnostiach vytvorenia dôveryhodného úložiska dokumentov, ktoré prešli zaručenou konverziou aj vzhľadom na to, že po vykonaní zaručenej konverzie je časová pečiatka časovo obmedzená. Automatické úložisko by mohlo časovú pečiatku automaticky obnovovať pre prípad uplynutia jej platnosti, čo má význam napr. v súdnom konaní, kedy by advokát nemusel opätovne robiť konverziu toho istého už konvertovaného dokumentu viackrát. Pre advokátov by to mala byť možnosť, nie povinnosť.

JUDr. Popovec **podal správu** o súčasnom legislatívnom dianí, konkrétne o príprave nového obchodného registra a o návrhu novely Trestného zákona a Trestného poriadku.

Predsedníctvo komory **súhlasilo** s doplnením prílohy k Uzneseniu P SAK č. 14/1/2012 z 12. januára 2012 o vedení verejného zoznamu odborného zamerania advokátov Slovenskej advokátskej komory o odborné zameranie obhajov

Pýta(j)te sa predsedníctva

Ako má advokát postupovať pri skartácii klientskych spisov?

Advokát sa pri skartácii písomných spisov riadi príslušnými ustanoveniami zákona č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a predpisoch prijatých na jeho vykonanie. Pri vypracovaní vnútorných „smerníc“ alebo postupu advokátskej kancelárie možno upriamiť pozornosť advokáta na Uznesenie predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 29/11/2011 z 1. decembra 2011 o odporúčanom spôsobe vedenia spisovvej agendy, ktorý sa v článku XII zaoberá nastolenou otázkou.

Voľba postupu je vecou advokáta so zohľadnením vyššie uvedených právnych predpisov.

ba v konaní o európskom zatýkacom rozkaze. **Vzalo na vedomie** správu o činnosti Rozhodcovského súdu Slovenskej advokátskej komory.

Predsedníctvo komory **schválilo** stanoviská s úpravami na základe diskusie vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktorými sa vopred zaoberala pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami. **Vzalo na vedomie** informácie o organizačných prípravách konferencie advokátov a o činnosti komisie na ochranu spotrebiteľov právnych služieb.

Členovia predsedníctva v rámci rokovania o ekonomických otázkach **rozhodli** o predložených žiadostiach a **vzali na vedomie** daňové priznanie komory k dani z príjmu právnických osôb za rok 2016.

V súvislosti s organizáciou Dňa otvorených dverí a gala večera **vzali na vedomie** informácie o príprave imidžovej kampane, poskytovania bezplatných právnych poradí v regiónoch a prednášok pre študentov stredných škôl.

Predsedníctvo SAK následne **vzalo na vedomie** informácie o súdnych konaniach v statusových veciach, v ktorých

je účastníkom Slovenská advokátska komora a o konaniach súvisiacich s vymáhaním pohľadávok komory.

Na základe informácií odboru medzinárodných vzťahov členovia P SAK **vzali na vedomie** predložený písomný materiál o Slovenskej advokátskej komore a zahraničných vzťahoch s odporúčením v budúcnosti pokračovať v smerovaní komory v oblasti zahraničných vzťahov minimálne v doposiaľ nastavených rámcach, informácie zo seminára pre tútorov v rámci programu HELP a témy navrhované na spoločné rokovanie orgánov Českej advokátskej komory a Slovenskej advokátskej komory s poverením pre referujúcich.

Predsedníctvo komory **rozhodovalo** o žiadostiach súvisiacich s matrikou advokátskych koncipientov, matrikou advokátov, matrikou usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností. Osobitne **rozhodovalo** o návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie podľa § 8 ods. 2 písm. c) a d) a podľa § 8 ods. 2 písm. b) zákona o advokácii, ako aj o návrhu na vyčiarknutie zo zoznamu advokátov podľa § 7 ods. 1 písm. f) zákona o advokácii.

-km-

VÝZVA

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

Slovenská advokátska komora pokračuje v mapovaní života a advokátskej činnosti významných advokátov. S týmto cieľom zhromažďuje údaje a spomienky o **bratislavskom advokátovi JUDr. Vojtechovi „Tatenkovi“ Rampášekovi**. Prosíme kolegov, ktorí by boli ochotní prispieť do pripravovanej publikácie o tomto advokátovi osobnou spomienkou, aby sa obrátili na jeho vnuka advokáta JUDr. Michala Rampáseka telefonicky na 0911 778 772 alebo mailom na mrampasek@havlat.sk.

Pracovná skupina pre históriu advokácie

Advokátska kancelária Blaňár & Partners s. r. o.

hľadá medzi seba kolegov:

dvoch junior advokátov, jedného advokáta,

ktorý bude zastrešovať následné činnosti spojené s právomocami a zodpovednosťami:

právne poradenstvo; právna analýza a iné právne služby v rámci definovanej právnej agendy (požadovaná komplexnosť znalostí najmä, nie však výlučne z odvetvia obchodného práva); **samostatné vypracovanie dokumentov spojených s právnymi a procesnými úkonmi** (požadovaná odborná správnosť výstupov); **osobný kontakt s klientom; zastupovanie klienta v súdnych a správnych konaniach; samostatné vedenie pridelejších projektov vrátane prípravy kompletnej zmluvnej a inej právnej dokumentácie.**

Očakávaná nadštandardná produktivita, vysoká efektívnosť v komunikácii, schopnosť timemanažmentu a prioritizácie úloh a dodržiavanie termínov; požadovaná právna prax 1 a viac rokov; znalosť anglického jazyka je nevyhnutná (C1), advokátske skúšky sú výhodou.

Naši noví kolegovia/kolegyně budú pracovať v profesionálnom, no zároveň príjemnom a stabilnom prostredí s motivujúcim odmeňovacím systémom a jasne definovanými možnosťami kariérneho rastu a rozvoja.

**Predpokladaný termín ukončenia
výberového konania je začiatok júna 2017.
Svoje životopisy zasielajte na asistent@bpartners.sk.**

Deň advokácie 2017

Deň otvorených dverí

Deň otvorených dverí tvorí už štyri roky súčasť Dňa advokácie, kedy si advokáti pripomínajú prijatie prvého zákona o slobodnom výkone advokácie v roku 1990.

Pozostáva z dvoch prvkov: z poskytovania bezplatných právnych porád občanom a z prednášok študentom stredných škôl. Zámerom iniciatívy je upriamovať pozornosť verejnosti na princípy stanovené v Preambule Advokátskeho poriadku – na nezastupiteľné postavenie advokáta v spoločnosti a na potrebu existencie slobodného a nezávislého advokátskeho povolania ako základného prostriedku ochrany ľudských práv a slobôd proti moci štátu, a v neposlednom rade aj týmto spôsobom neustále prispievať k zvyšovaniu právneho povedomia občanov v širšom generačnom priereze.

Predseda Slovenskej advokátskej komory **JUDr. Ľubomír Hrežďovič** v jednom z mediálnych vystúpení uviedol, že cieľom projektu je priblížiť prácu advokátov ľuďom. Pomôcť im zorientovať sa, kedy a pri akých životných rozhodnutiach je preventívna návšteva advokáta vhodnejšia ako následný únavný, dlhý a zbytočne finančne náročný súdny proces.

Bezplatné právne porady tvoria bežnú súčasť každodennej práce advokáta. Preto aj v rámci tohto projektu zastrešovaného komorou advokáti a advokátski koncipienti poskytovali bezplatné právne porady občanom s cieľom poradiť, ako čo najefektívnejšie riešiť problémy s právnymi následkami.

V roku 2017 pribudli do portfólia dve mestá. Advokáti v praxi naplnili obsah slova *poslanie* aj touto formou v Banskej Bystrici, Bratislave, Košiciach, Nitre, Poprade, Prešove, Trenčíne, Žiline a **26. apríla 2017** v priestoroch Slovenskej advokátskej komory v Bratislave, v ostatných mestách na magistrátoch a miestnych úradoch, s ktorými komora pri príprave iniciatívy úzko spolupracuje.

Podakovanie patrí všetkým poskytovateľom, ktorí čas a energiu (viacerí opakovane) venovali tejto peknej akcii (v abecednom poradí): JUDr. Ide Cabanovej, JUDr. Blanke Gondovej, JUDr. Tomášovi Hláčikovi, JUDr. Diane Hrončikovej (**Banská Bystrica**); Mgr. Alexandre Čižmárikovej, JUDr. Márii Chrenkovej, JUDr. Beáte Kaprinayovej, JUDr.

Petrovi Serinovi (**Bratislava**); JUDr. Pavlovi Barabasovi, Mgr. Petrovi Dittrichovi, JUDr. Martinovi Friedrichovi, Mgr. Tomášovi Hermanovi, Mgr. Pavlovi Kissovi (**Košice**); JUDr. Petre Baňákovéj, JUDr. Lucii Lehmanovej, Mgr. Romanovi Nagyovi, JUDr. Kristíne Panasiukovej, JUDr. Jakubovi Polákoví, Mgr. Márii Vaššovej (**Nitra**); Mgr. Pavlovi Antošovi, Mgr. Adriánovi Bobkovi, JUDr. Márii Didekovej, JUDr. Matúšovi Fabianovi, JUDr. Petrovi Lindemanovi, JUDr. Jurajovi Lukáčovi, Mgr. Petrovi Piatnikovi, JUDr. Karolovi Pudlákovi, Mgr. Milošovi Sobekovi, JUDr. Nikole Tudajovej (**Poprad**); JUDr. Zuzane Adamovej Tomkovej, JUDr. Ladislavovi Bujňákoví, JUDr. Evaldovi Dzurendovi, JUDr. Martinovi Fabiánovi, JUDr. Justíne Lajčákovej, JUDr. Dáši Komkovej, JUDr. Ambrozovi Motykovi, JUDr. Stanislavovi Oravcovi, JUDr. Patrikovi Paľšovi, JUDr. Zuzane Pitoňákovéj, Mgr. Jurajovi Pirkovskému, JUDr. Rastislavovi Strakovi, JUDr. Jozefovi Tarabčákovi, JUDr. Oktávií Ťukotovej, JUDr. Ernestovi Vokálovi (**Prešov**); JUDr. Zuzane Čížovej, JUDr. Kataríne Hunčíkovej, JUDr. Ivane Magdolenovej Joríkovej, Mgr. Vladimírovi Misárošovi, JUDr. Mgr. Slavomíre Propperovej, JUDr. Alene Sedláčkovej, Mgr. Rastislavovi Škultétymu (**Trenčín**); a napokon Mgr. Nikole Cervanovej, JUDr. Andrei Havelkovej, JUDr. Vladimírovi Herichovi, JUDr. Magdaléne Hromcovej, Mgr. Tomášovi Jurčovi, JUDr. Michaele Macalákovéj, JUDr. Veronike Romaníkovej, JUDr. Lenke Špiriakovej, JUDr. Zuzane Vilčekovej (**Žilina**).

Zo správy **JUDr. Motyku**, regionálneho zástupcu SAK v Prešovskom kraji, vyberáme:

„Po úspešných akciách v rokoch 2015 a 2016 sa podujatie realizovalo za aktívnej spoluúčasti Mesta Prešov, ktoré poskytlo dostatočné priestory, občerstvenie a dobrú propagáciu. Podľa záznamov z prezenčnej listiny boli právne porady poskytnuté takmer 80 občanom z Prešova a okolitých obcí. V tomto roku bola dosiahnutá rekordná návštevnosť záujemcov o bezplatné právne poradenstvo. Skladbou advokátov a občanov, ktorým bolo právne poradenstvo poskytnuté, má táto akcia celoregionálny rozmer. Prevažná väčšina občanov odchádzala s pocitom spokojnosti, akcia opäť zanechala v meste a okolí pozitívnu odozvu. Projekt bol propagovaný v regionálnej televízii, na internete aj v miestnych printoch.“

Súčasťou Dňa otvorených dverí sú aj odborné prednášky pre študentov stredných škôl a verejnosť na témy súvisiace s advokáciou a jej úlohami v spoločnosti, históriou advokácie na Slovensku či etikou výkonu advokátskeho povolania.

Slovenská advokátska komora sa v roku 2011 rozhodla každoročne si pripomínať prijatie zákona o slobodnom výkone advokácie slávnostným podujatím, na ktorom odovzdá ocenenia advokátom za ich celoživotný prínos advokácii. Tradičnou súčasťou sprievodných podujatí býva Deň otvorených dverí, ktorý sa z Bratislavy postupne rozširuje aj do iných miest na Slovensku. Čitateľom prinášame prierez osláv Dňa advokácie.

V Bratislave na pôde komory študentom Základnej školy pre nadané deti, Gymnázia Grösslingová 18, Gymnázia Ladislava Novomestského a Súkromného evanjelického gymnázia prednášali **Mgr. Viktória Hellenbart, JUDr. Juraj Veverka** a **JUDr. Karol Šiška**. V Žiline na bilingválnom gymnáziu advokáciu prezentoval **Mgr. Robert Hmira** a na Katólickom gymnáziu sv. Františka z Assisi **Mgr. Lukáša Hamza**. V prednáškach sa venovali vysvetľovaniu právnych oblastí – civilnému právu, trestnému právu, oboznámili s rozdelením úloh medzi advokátmi, sudcami a prokurátormi v systéme súdnictva, dôraz kládli aj na etiku výkonu advokátskeho povolania.

Štatistiky z jednotlivých ročníkov z hľadiska počtu občanov, ktorí vyhľadajú bezplatnú právnu pomoc, aj z hľadiska počtu študentov, ktorí sa oboznamujú s advokáciou, dokazujú, že záujem o podujatie z roka na rok narastá. Samozrejme, neustále je čo dopĺňať a zlepšovať, ako pozitívum je však potrebné vnímať najmä to, že v dobe, kedy do trhu právnych služieb zasahujú neoprávnení poskytovatelia a v dobe, kedy internet prináša často nesprávne či neúplné návody, ako sa vysporiadať s právnym problémom, je dôležité klásť dôraz na kvalitu práce advokáta a upozorňovať verejnosť na možné úskalia pri vyhľadaní nekvalifikovanej pomoci. O snahe komory svedčí aj zvolený slogan imidžovej kampane komory v roku 2017: „**Internet nepozná vašu situáciu, dôverujte len svojmu advokátovi.**“

–km–

Poskytovanie bezplatných právnych služieb v Nitre. Zľava: JUDr. Jakub Polák, Mgr. Mária Vassová, JUDr. Petra Baňáková, Mgr. Roman Nagy, JUDr. Lucia Lehmanová a JUDr. Kristína Panasiuková.

Galavečer Slovenskej advokátskej komory

V poradí už siedmy galavečer Slovenskej advokátskej komory je svojou povahou prirodzeným slávnostným zakončením **Dňa advokácie**. Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa snaží presúvať činnosť komory aj do regiónov, preto si za miesto konania tejto výnimočnej udalosti zvolilo krásne mesto Prešov, ktorý 28. apríla 2017 privítal advokátov a hostí v Hoteli Dukla.

Podujatie otvoril predseda SAK **JUDr. Ľubomír Hrežďovič**. Po prvý raz v histórii advokácie odprezentoval **slávnost-**

ný talár a kolanu (foto 1, 2), o vyhotovení ktorých rozhodlo predsedníctvo komory s cieľom identifikovať advokátske povolanie aj týmto symbolickým spôsobom. Na galavečere bol po prvý raz do života slávnostne uvedený aj **heraldický emblém** komory.

Heraldik **Ladislav Vrteľ** sa prítomným prihovril zo znamu. Erby sú dedičstvom rytierskeho stredoveku, vznikli v polovici 12. storočia z praktických potrieb – odlišiť od seba uniformne odetých rytierov. Rýchlo však prerástli rámec turnajových kolbišť, prenikli do spoločenského života a s európskou kultúrou zostali spojené až dodnes. Erby vznikajú aj v súčasnosti podľa ustálených heraldických pravidiel a zvyklostí a identifikujú príslušnosť ku konkrétnej inštitúcii. Pokiaľ ide o obsah erbu komory, všeobecne známym znamením práva je paragraf – spojenie dvoch písmen s. Toto znamenie je však vlastné právnikom každého zamerania, preto bolo

1

2

potrebné odlíšiť advokáciu od ostatných právnických povolání. Konečná myšlienka sa napokon stvárnila v podobe *šikmého štítu*, ktorý je vložený do *základného štítu*. Šikmý štít vyjadruje akčnú polohu – rytier mal erb na ramene práve v tejto polohe, keď bránil seba alebo iné osoby. Do zobrazenia erbu komory sa premieta jedinečná myšlienka – advokát paragrafom chráni a zaštituje klienta. **Erb** je od roku 2016 zapísaný v Heraldickom registri Slovenskej republiky.

Erb tvorí základ – popri ňom vznikol **heraldický emblém** obsahujúci základný *erb* vložený do *kruhového damaškovaného poľa* s kruhopsom SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA a mottom BONUM ET AEQUUM – dobro a rovnosť.

Podpredsedníčka SAK **Mgr. Viktória Hellenbart** doplnila filozofiu, ktorou sa riadilo predsedníctvo vo svojich úvahách.

Advokácia patrí medzi najstaršie profesie, citujúc prof. Krskovú – je starousadlíkom medzi profesiami. Profesiou definujú tri kľúčové znaky: nárok na odbornosť človeka vykonávajúceho profesiu, nárok na jeho morálnu integritu a schopnosť dodržiavať etický kódex danej profesie a potreba spoločnosti, ktorá vníma profesiu ako nezastupiteľnú. Z tohto pohľadu advokácia medzi profesie nepochybne patrí a zohráva medzi nimi významnú úlohu. V slovenskej novodobej histórii Slovenská advokátska komora patrí medzi mladšie profesijné organizácie. Predsedníctvo komory pociťovalo potrebu prepojiť novodobú históriu komory s jej koreňmi, tradíciami a historickým rámcom. Pracovná komisia pre históriu advokácie sa ubrala cestou prezentácie advokátskeho povolania aj formou erbu. Od prijatia nového symbolu si komora sľubuje zjednotenie advokátskeho stavu dovnútra aj navonok a identifikáciu advokácie týmto dôstojným symbolom ako ochrannou známkou, ktorá bude pre adresáta – či už širšiu verejnosť alebo advokátov samých – symbolizovať, že advokácia je vznešené historické povolanie, ktoré dôraz kladie najmä etiku. Poslaním advokácie do budúcnosti by malo byť obnovenie vysokého etického štandardu, dôvery verejnosti v advokáciu ako takú, preto predsedníctvo verí, že advokáti sa s erbom stotožnia a budú ho radi využívať pri prezentácii podľa pravidiel používania symbolov komory.

Po predstavení erbu nasledovalo odovzdávanie ocenení za celoživotný prínos advokácii. **JUDr. Hrežďovič** v úvodnom slove uviedol, že predsedníctvo SAK nevníma galavečer iba ako fórum na vyslovenie individuálnej vďaky za celoživotné dielo ocenených, ktorí zasvätili advokácii profesijný život, ale aj ako vyjadrenie pocty celému advokátskemu stavu. Poukázal na historický význam mesta Prešov v dejinách advokácie. Práve tu 50 rokov pôsobila **Prešovská advokátska komora** a sídlila evanjelická právnická akadémia. Starší advokáti si ešte pamätajú bývalú budovu Krajského súdu v Prešove, pred ktorou sa nachádzajú sochy známeho slovenského sochára **Fraňa Gibalu** *Justícia a Zákon*. (foto 3)

3

Byť advokátom si vyžaduje veľa fyzických a psychických síl. Jedným z hlavných kritérií, ktoré viedli predsedníctvo komory pri výbere ocenených, bolo, že tieto osoby vykonávali povolanie takpovediac telom aj dušou a dokázali, že advokátsky stav je dôležitou súčasťou spoločnosti a výraznou pridanou hodnotou. Ocenenie má byť povzbudením a motiváciou pre ďalšie generácie advokátov, aby zachovávali etiku a princípy výkonu advokácie. Ocenenie má svojou povahou prispieť k posilneniu hrdosti na advokátsky stav aj pocitu spolupatričnosti, ktorá je dôležitá, aby sa advokátom darilo správať sa k sebe navzájom profesionálne a korektne, aj keď sa pri poskytovaní právnych služieb ocitajú na opačných brehoch.

Štatút udeľovania cien za celoživotný prínos advokácii stanovuje kritériá, komu je možné ocenenie udeliť. Ročník 2017 sa niesol **v znamení troch kategórií** – (1) advokáti zapísaní do zoznamu advokátov Slovenskej advokátskej komory za dlhoročné pôsobenie v advokácii, obetavé nasadenie v samospráve po dlhší čas a za etický výkon profesie; (2) zahraničný advokát za dlhoročnú spoluprácu so Slovenskou advokátskou komorou, presadzovanie záujmov Slovenskej advokátskej komory v zahraničí a pri medzinárodnej spolupráci advokátov a advokátskych komôr, za mimoriadne zásluhy pri zlepšovaní podmienok výkonu profesie advokátov na medzinárodnej úrovni, a napokon (3) ocenenie *in memoriam*.

Prvým oceneným bol bratislavský advokát **JUDr. Milan Valašik**, do zoznamu advokátov zapísaný v roku 1990, v minulosti člen disciplinárnej komisie v pozícii predsedu disciplinárneho senátu, v súčasnosti predseda skúšobného senátu a člen pracovnej skupiny pre trestné právo (**foto 4**). JUDr. Štefan Ondriš na jeho adresu v prezentácii uviedol: „*Doktora Valašika poznám takmer 35 rokov. Od roku 1990 sa angažuje v prospech advokácie. Okrem pôsobenia v orgánoch komory pripravuje aj mladých adeptov v advokátskej kancelárii na budúce povolanie a je prezidentom Slovenskej asociácie trest-*

ných obhajcov ako tematického združenia advokátov. Som presvedčený, že ocenenie je v dobrých rukách.“ Ocenenie JUDr. Valašikovi s predsedom JUDr. Hrežďovičom odovzdal podpredseda komory doc. JUDr. Jozef Olej.

Ako druhý si ocenenie prevzal advokát z Veľkého Krtíša **JUDr. Vladimír Zvara**, do zoznamu advokátov zapísaný v roku 1974, ktorý svoje pôsobenie v advokácii zhodnotil krátko – od skončenia právnickej fakulty okrem advokácie nevykonával nikdy žiadne iné „remeslo“ (**foto 5**). Z videonahrávky sa mu prihovril súčasný predseda revíznej komisie Mgr. Richard Karkó: „*Doktor Zvara sa stal po skončení vysokej školy advokátskym koncipientom, následne advokátom. Bol predsedom revíznej komisie, po zmene režimu pracoval v advokátskej poradni ako samostatný advokát. Každý deň*

poctivo vykonával povolanie advokáta. Už tieto skutočnosti stačia na jeho ocenenie. Ale je tu ešte niečo navyše. Staré príslovie hovorí, že sa nemáme stretať so svojimi hrdinami – preto, aby sme neboli sklamaní. Ja som mal možnosť stretať sa so svojimi hrdinami v kancelárii u Janka Smetanu v Banskej Bystrici. Doktora Zvaru si pamätám veľmi dobre. Mali sme veľa vášnivých debát, niekedy nervózných, ale páni advokáti vždy zachovali gráciu, noblesu. Jednoducho - boli úžasní. Tam som spoznal doktora Zvaru. Moje stretnutie s hrdinami dopadlo tak, že som nebol sklamaný, naopak, priam nadšený. Práve poctivosť, slušnosť a pracovitosť je to, prečo je ocenenie v najsprávnejších rukách. Advokácia je dennodenný boj a verím, že doktor Zvara bude statočne a s veľkým elánom bojovať ďalej, že mu vydrží zdravie a že bude mať radosť z dennodenného zápolenia a práce.“ Mgr. Karkó odovzdal ocenenie spolu s JUDr. Hrežďovičom.

Po prvý raz bolo ocenenie udelené aj **zahraničnému advokátovi**. Stal sa ním súčasný predseda Českej advokátskej komory **JUDr. Martin Vychopeň** (foto 6, 7). Vzhľadom na to, že neodkladné povinnosti mu nedovolili prísť do Prešova, ocenenie mu osobne odovzdal JUDr. Hrežďovič na pôde českej komory v Prahe s nasledovnými slovami: „Je pre mňa mimoriadnou ctou, osobnou aj profesionálnou, predstaviť prvýkrát v histórii oceňovaných kolegov zahraničného advokáta, hoci z veľmi blízkej krajiny, ale predsa dnes už cudziny. Ocenenie sme sa rozhodli udeliť mu za jeho mimoriadny, odborný, profesionálny a ľudský prínos k rozvoju slovenskej advokácie. Vo funkcii predsedu Českej advokátskej komory pôsobí od roku 2009. Od tej doby sa stretávame pri oficiálnych, ale aj menej oficiálnych či osobných príležitostiach. Všetky stretnutia nás upevnili v presvedčení, že JUDr. Vychopeň svojou prácou prispieva k rozvoju a napredovaniu slovenskej advokácie tak, ako sa aj my snažíme podporovať českých kolegov na vnútroštátnej aj medzinárodnej úrovni. Ocenenie pre pána doktora Vychopňa je dôvodné, vážne a v plnej miere si ho zasluhuje. Zasluhuje si ho preto, lebo pri akýchkoľvek legis-

latívnych aktivitách, v praktickom aj osobnom živote vždy prejavoval maximálnu úctu a podporu všetkým slovenským advokátom.“

O všetkom svedčí aj poďakovanie JUDr. Vychopňa: „Pro mě je to velká čest. S ohledem na datum svého narození nevnímám naše země jako Česko – Slovensko, ale stále jako Československo, takže pro mě znamená jezdit na Slovensko jako jezdit domů. Vztahy, které máme se slovenskou komorou, jsou nadstandardní a myslím si, že jsou i v Evropě naprosto ojedinělé a originální. Vyplývají jednak z našich historických tradic, ale jsou také především proto, že na Slovensku máme pro nadstandardní a výtečné vztahy protihráče na té nejvyšší úrovni. Myslím si, že jestli je Evropa konstituována a zamýšlena jako způsob soužití mnoha národů, tak Češi a Slováci mohou být tím nejlepším příkladem. Ocenění vnímám nikoliv jako své osobní, ale jako ocenění snah, které stávající představenstvo ČAK po 8 let v téměř stejném složení vyvíjelo. Je mi obrovskou ctí, že jsem historicky prvním zahraničním advokátem, kterému se dostalo této pocty a také pro mě je to vůbec první ocenění v životě.“

Ako posledné bolo odovzdané ocenenie *in memoriam* košickému advokátovi **JUDr. Alexandrovi Ferčákovi**. Po skončení Právnickej fakulty Karlovej univerzity v Prahe v roku 1951 pôsobil krátko ako profesor na gymnáziu v Trebišove, od 1. decembra 1952 sa zamestnal najskôr ako advokátsky osnovník v Advokátskej poradni č. 1 v Košiciach, potom pôsobil v Košiciach ako advokát po celý svoj život. V roku 1990 sa stal členom predsedníctva komory a mal nemalý osobný podiel na vypracovaní návrhu nového zákona o advokácii, ktorý vrátil slovenskú advokáciu po niekoľkých desaťročiach späť do Európy. Bol veľmi výraznou osobnosťou, a to nielen kvôli priateľskej a príjemnej povahe s veľkým zmyslom pre humor, ale najmä vzhľadom na pevné predstavy o etike advokátskeho povolania a mimoriadny intelekt a právnickú erudíciu. Vďaka týmto vlastnostiam a schopnostiam okrem právnych porad, ktoré poskytoval klientom, bol aj pravidel-

8

ným poradcom prevažnej väčšiny kolegov – advokátov, ktorí sa naňho obracali s aktuálnymi odbornými problémami. O vynikajúce právnické vedomosti sa delil aj v rámci Študijnej sekcie občianskeho práva fungujúcej na celoslovenskej úrovni, ako aj v rámci krúžku občianskeho práva pri bývalom Krajskom združení advokátov v Košiciach. Bol autoritou medzi košickými advokátmi, písal odborné články do advokátskych časopisov.

JUDr. Straka si vo videovizitke na JUDr. Ferčáka zaspomínal takto: „Dňa 19. apríla uplynulo 11 rokov, čo nás JUDr. Ferčák – pre nás priateľský Šaňo – opustil. Dovoľte predstaviť ho v niekoľkých sekvenciách, ktoré stručne vykreslia jeho humánný postoj k výkonu advokácie. S menom JUDr. Ferčáka som sa stretol pred 50 rokmi, keď som v roku 1966 pracoval ako koncipient na Krajskom súde v Košiciach v legendárnom senáte Dr. Zarembu. Ten mi raz pred pojednávaním položil

otázku: máš to poriadne naštudované? Zastupuje Ferčák. Na pojednávanie som čakal s veľkým záujmom a naozaj, stálo za to. Dokonale spracovaný návrh, perfektne právne zdôvodnený a prvotriedna rétorika s dokonalou slovenčinou. Pre mňa veľká motivácia. Zakrátko som sa so Šaňom zoznámil osobne, prednášal civilné právo na seminári koncipientov, krátko na to sme sa stali priateľmi. Ďalšia reminiscencia sa viaže na pobyt so Šaňom v Taliansku v lete 1969. Presvedčil nás o mimoriadnych znalostiach histórie Ríma, ale predovšetkým dokonalou latinčinou. Ako nie celkom poslušné dieťa advokácie v 70. a 80. rokoch som bol pomerne často predmetom debát vo výbore krajského združenia advokátov. Viem, že Šaňo dvíhal štít na moju obranu. V roku 1989 sme sa obaja ocitli v novom výbore krajského združenia, vzápätí v predsedníctve komory, kde vznikla zvláštna skupina sediaci v pravom rohu stola so zaujímavými monogramami: Ferčák, Filo, Fuchs – jedine ja som monogramom nezapaľoval. Po roku 1993 však už do orgánov komory z dôvodu zhoršeného zdravotného stavu ne kandidoval, v roku 2005 sa dal zo zoznamu advokátov na vlastnú žiadosť vyčiaroknuť. A zrazu sme si uvedomili, ako veľmi chýba. Odovzdanie ocenenia považujem za akt poslednej rozlúčky so Šaňom, človekom, ktorý bol nielen advokát, ale mimoriadne erudovaný znalec literatúry a umenia priam renesančného rozsahu. Je na nás, aby sme si ho takéhoto pamätali.“

Z rúk predsedu JUDr. Hrežďoviča a JUDr. Straku ocenenie prevzala dcéra, tiež advokátka **JUDr. Melánia Knopová (foto 8)**. JUDr. Ferčák bol veľmi skromný človek, ale určite by sa cítil veľmi poctený a s humorom sebe vlastným by povedal – veď som si zaslúžil.

Za ocenených sa poďakoval **JUDr. Vladimír Zvara**. Spomenul hektické obdobie prípravy osnovy zákona o slobodnom výkone advokácie krátko predtým, ako mal byť predložený do národnej rady. Odvtedy advokácia prešla značnú cestu a ocenení advokáti sú radi, že mohli priložiť ruku k dielu a že stáli pri začiatkoch nového smerovania advokácie. Zaspomínal na spoločné semináre organizované v Čechách

a na Slovensku, na spoločné koordinované zasadnutia jednotlivých ústredí advokácie. O to pozitívnejšie vníma ocenenie českého predsedu JUDr. Vychopňa a skutočnosť, že v čínorodej spolupráci s českou advokáciou sa naďalej pokračuje. Na záver uviedol, že ocenenie určite zanechá u ocenených hlbokú pamätovú stopu v myslí aj v srdci, a to aj vtedy, keď zavesia remeslo na kliniec so spomienkou, že práca v advokácii bola krásna, zaujímavá a náročná zároveň. Poďakovanie patrí aj všetkým spolupracovníkom a rodinným príslušníkom za podporu a toleranciu, bez ktorej by sa každodenná práca advokáta a angažovaného člena orgánov slovenskej advokácie nedala vykonávať.

9

Slovenská advokátska komora každý rok venuje finančný výťažok z galavečera na charitatívne účely. Predsedníctvo komory sa tento rok rozhodlo poslať dar do Stropkova neziskovej organizácii **Dom detí Božieho milosrdenstva**. Vznikla na podnet rodičov detí s mentálnym, telesným a kombinova-

ným postihnutím v Stropkove a okolí. Účelom organizácie je najmä včasná diagnostika, rehabilitácia a fyzioterapia detí a dospelých s mentálnym, fyzickým alebo s kombinovaným postihom, poskytovanie sociálnej prevencie a sociálneho poradenstva, vzdelávanie a výchova detí a dospelých s postihom. V rámci svojej činnosti prevádzkuje denný stacionár a domov sociálnych služieb. Finančný dar odovzdala podpredsedníčka Slovenskej advokátskej komory Mgr. Hellenbart formou symbolického šeku riaditeľke **Mgr. Stanislave Hubáčovej (foto 10)**.

Tohtoročný galavečer bol bohatý na udalosti s atribútom „prvý“. Po prvý raz bol advokátskej verejnosti prezentovaný erb, predseda komory sa po prvý raz odel do slávnostného talára a hrdo niesol na krku kolanu, po prvý raz dostal ocenenie aj zahraničný advokát... Galavečer je vždy príležitosťou na zdôraznenie významu advokátskeho povolania, ku ktorému sa advokáti hrdo hlásia, na posilnenie spolupatričnosti k stavu, ale aj miestom na príjemné stretnutia kolegov, priateľov a známych. Galavečer v Prešove je dnes už spomienkou, ale ak sa nové orgány komory zvolené na konferencii advokátov v júni 2017 stotožnia s pokračovaním v tejto tradícii, organizátori vynaložia maximálne úsilie, aby boli aj ďalšie ročníky výnimočné.

–km–

Foto Vladislav Zigo, Anton Frič

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Nepodanie odvolania advokátom na základe pokynu klienta

Advokát, ktorý napriek výslovnému pokynu klienta nepodá v jeho veci odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 1 a 2 zákona o advokácii.

Advokát, aj napriek presvedčeniu o neúspešnosti a bezdôvodnosti odvolania, je povinný rešpektovať a konať v súlade s pokynom klienta napriek tomu, že má výhrady k jeho účelnosti a hospodárnosti. V takomto prípade je advokát povinný klienta poučiť o prípadnom neúspechu odvolania, ale nezavazuje ho to povinnosti odvolanie podať, ak mu klient udelil takýto pokyn.

*Rozhodnutie II. odvol. disc. senátu SAK z 15. októbra 2014, sp. zn. II. ODS-26/14:1025/2013
Rozhodnutie IV. disciplinárneho senátu SAK z 20. mája 2014, sp. zn. DS IV.-104/13:1025/2013*

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1 a 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení

Rozhodnutím II. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 15. októbra 2014, sp. zn. II. ODS-26/14:1025/2013 v spojení s rozhodnutím IV. disciplinárneho senátu SAK z 20. mája 2014, sp. zn. DS IV.-104/13:1025/2013 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1 a 2 zákona o advokácii,

tým, že

vo veci svojho klienta A. B. nepodal odvolanie voči rozsudku okresného súdu zo dňa 19. 11. 2012,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **100 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške 352 eur v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Predseda Revíznej komisie SAK podal proti disciplinárne obvinenému návrh na začatie disciplinárneho konania z dôvodu porušenia povinností advokáta podľa § 18 ods. 1 a 2 zákona o advokácii na základe sťažnosti sťažovateľa A. B.

Rozhodnutím IV. disciplinárneho senátu SAK z 20. mája 2014, sp. zn. DS IV.-104/13:1025/2013 disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného za vinného z disciplinárneho previnenia na tom skutkovom základe, že disciplinárne obvinený vo veci svojho klienta A. B. nepodal odvolanie voči rozsudku okresného súdu zo dňa 19. 11. 2012, za čo mu podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii uložil disciplinárne opatrenie vo forme peňažnej pokuty vo výške 100 eur a zároveň povinnosť zaplatiť SAK trovy konania vo výške 352 eur.

Disciplinárny senát na základe vykonaného dokazovania zistil, že sťažovateľ podal na disciplinárne obvineného sťažnosť, v ktorej namietal nedostatky postupu disciplinárne obvineného v jeho právnej veci. Sťažovateľ tvrdil, že po doručení rozsudku okresného súdu, ktorým bolo rozhodnuté v jeho neprospech, mu disciplinárne obvinený na stretnutí v jeho kancelárii dňa 29. 11. 2012 navrhol, aby vo veci nepodávali odvolanie a zároveň mu odovzdal originál rozsudku, na ktorý vyznačil dátum doručenia 21. 11. 2012. Po porade so súrodencami sa sťažovateľ rozhodol, že odvolanie chce podať a za účelom udelenia pokynu disciplinárne obvinenému sa s ním pokúšal kontaktovať, čo sa mu podarilo až dňa 6. 12. 2012 formou SMS správy, v ktorej mu disciplinárne obvinený oznámil, že on odvolanie nepodá. Na preukázanie

svojich tvrdení sťažovateľ predložil výpis preukazujúci obsah SMS komunikácie zo dňa 6. 12. 2012 medzi ním a disciplinárne obvineným ako aj svoje čestné vyhlásenie o priebehu stretnutia s disciplinárne obvineným dňa 29. 11. 2012. Po tejto odpovedi disciplinárne obvineného sťažovateľ podal proti predmetnému rozsudku odvolanie sám dňa 6. 12. 2012, ktorý na základe dátumu doručenia, vyznačeným disciplinárne obvineným považoval za posledný deň lehoty na podanie odvolania. Zároveň sťažovateľ predložil aj predmetný rozsudok okresného súdu zo dňa 19. 11. 2012 a uznesenie krajského súdu zo dňa 28. 2. 2013, ktorým bolo jeho odvolanie odmietnuté ako oneskorene podané.

Disciplinárne obvinený vo svojom vyjadrení k sťažnosti zo dňa 19. 6. 2013 uviedol, že on v žiadnom prípade neodmietol podať odvolanie proti predmetnému rozsudku. Potvrdil uskutočnenie porady s klientom po vyhlásení a prevzatí rozsudku v advokátskej kancelárii za účelom jeho oboznámenia so stavom konania s tým, že klientovi vysvetlil svoje stanovisko k podaniu odvolania. Disciplinárne obvinený ďalej uviedol, že po dlhom rozhovore klienti pochopili jeho argumenty s tým, že disciplinárne obvinený nebude podávať odvolanie proti predmetnému rozsudku a zároveň právne zastupovanie v tejto veci ukončil, o čom malo podľa jeho názoru svedčiť odovzdanie originálu predmetného rozsudku. Na týchto svojich tvrdeniach disciplinárne obvinený zotrval aj vo svojom písomnom vyjadrení k návrhu na začatie disciplinárneho konania.

Disciplinárny senát sa nestotožnil s obranou disciplinárne obvineného o skončení právneho zastupovania disciplinárne obvineným na základe faktického odovzdania rozsudku okresného súdu, keď z výpovede sťažovateľa ako aj listinných dôkazov zistil, že k ukončeniu zastupovania došlo na základe výpovede sťažovateľa zo dňa 6. 2. 2013, zaslanej disciplinárne obvinenému.

Disciplinárny senát ďalej v odôvodnení svojho rozhodnutia zdôraznil, že advokát je povinný postupovať a riadiť sa podľa pokynov klienta za predpokladu, že pokyny klienta nie sú v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi a len v tomto prípade nie je nimi viazaný, pričom o tejto skutočnosti klienta vhodným spôsobom poučí. V danom prípade takýto dôvod, pri ktorom advokát nie je viazaný pokynmi klienta, podľa záverov disciplinárneho senátu a s ohľadom na predmet prípadu nenastal. Disciplinárne obvinený bol viazaný pokynmi klienta. Disciplinárne obvinený na svoju obranu argumentoval ukončením poskytovania právneho zastupovania – poskytovania právnej pomoci, avšak v tomto prípade nedošlo faktickým odovzdaním rozsudku sťažovateľovi k ukončeniu právneho zastupovania. Disciplinárne obvinený v rámci vykonaného dokazovania nepredložil listinu – právny úkon preukazujúci ukončenie právneho zastupovania, a to buď dohodou so sťažovateľom alebo jednostranným úkonom zo strany disciplinárne obvineného alebo sťažovateľa. Rovnako disciplinárne obvinený nepredložil protokol, prípadne iný doklad, ktorý by preukazoval ukončenie právneho zastupovania a vrátenia spisového materiálu klientovi.

Disciplinárny senát dospel k záveru, že advokát, ktorý nepodá odvolanie voči rozhodnutiu prvostupňového súdu napriek tomu, že ho o to klient výslovne žiada, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia, pretože takýmto konaním porušuje § 18 ods. 1 zákona o advokácii. Odvolanie predstavuje riadny opravný prostriedok, proti rozhodnutiu prvostupňového súdu, a je závažným procesným úkonom, prostredníctvom ktorého klient realizuje svoje dispozičné oprávnenie disponovať s konaním. Advokát, aj napriek presvedčeniu o neúspešnosti a bezdôvodnosti odvolania, je povinný rešpektovať a konať v súlade s pokynom klienta napriek tomu, že má výhrady k jeho účelnosti a hospodárnosti. V takomto prípade je advokát povinný klienta poučiť o prípadnom neúspechu odvolania, ale nezabúva na svoju povinnosť odvolanie podať, ak mu klient udelil takýto pokyn.

Pri rozhodovaní o druhu a výmere disciplinárneho opatrenia disciplinárny senát v neprospech disciplinárne obvineného vyhodnotil závažnosť rozsahu a povahy porušenej povinnosti s poukazom na nerešpektovanie výslovného pokynu klienta. V prospech disciplinárne obvineného vyhodnotil skutočnosť, že disciplinárne obvinený nebol dosiaľ disciplinárne trestaný ako aj jeho aktívny prístup k veci. Disciplinárny senát uzavrel, že je viac skutočností v prospech disciplinárne obvineného ako v jeho neprospech, a preto mu uložil peňažnú pokutu vo výške 100 eur.

Proti tomuto rozhodnutiu disciplinárneho senátu podal v zákonnej lehote odvolanie disciplinárne obvinený, pretože sa cítil nevinným. Súladne so svojimi predchádzajúcimi podaniami tvrdil, že po prevzatí písomného vyhotovenia rozsudku zo dňa 19. 11. 2012 sa so sťažovateľom, ako jedným zo svojich klientov v danej veci stretol, vysvetlil mu svoje stanovisko, podľa ktorého odvolanie z právnych dôvodov nebolo potrebné podať a odoslal klientovi originál prvostupňového rozhodnutia. Nadobudol dojem, že klient súhlasí s jeho názorom a vydaním originálu splnomocnenia považoval právne zastúpenie za skončené.

II. odvolací disciplinárny senát SAK svojím rozhodnutím z 15. októbra 2014, sp. zn. II. ODS-26/14:1025/2013 podľa § 59 ods. 2 zákona o advokácii v spojení s § 34 DP SAK napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil.

Odvolací senát sa stotožnil s právnymi závermi prvostupňového senátu ako aj s vyhodnotením dôkaznej situácie a zároveň zdôraznil, že ak disciplinárne obvinený dostal, hoci aj v posledný deň lehoty, pokyn od klienta na podanie odvolania vo veci, tento pokyn mal splniť. Ak tak neurobil, dopustil sa disciplinárneho previnenia tak, ako to ustálil IV. disciplinárny senát. S ohľadom na to odvolací senát rozhodnutie prvostupňového senátu potvrdil.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala:
Mgr. Tatiana Frištková,
advokátka

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Vyúčtovanie odmeny advokáta s odkazom na neexistujúcu dohodu o zmluvnej odmene

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak advokát vyúčtuje odmenu s odkazom na neexistujúcu dohodu o zmluvnej odmene a riadne vyúčtovanie klientovi nepredloží.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie
Českej advokátskej komory zo 14. marca 2014, sp. zn. K 20/2012¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 3 ods. 1, § 16 ods. 2, § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 a 3, čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 4 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 2 ods. 2, § 18 ods. 2, 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 1 ods. 5, § 5 ods. 1, § 13 Advokátskeho poriadku SAK z 15. júna 2013

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

potom, čo dňa 9. 10. 2008 uzavrel s C. D. zmluvu o poskytovaní právnych služieb, ktorej predmetom bolo vykonanie obhajoby v jeho trestnej veci, neskôr vedenej na okresnom súde, a ktorá neobsahovala dojednania o zmluvnej odmene za poskytnuté právne služby, a C. D. mu na jeho žiadosť zložil zálohu v celkovej výške 70 000 Kč, a potom, čo bola vec právoplatne skončená a C. D. ho listami zo dňa 14. 6. 2011 a z 15. 7. 2011 požiadal o vyúčtovanie odmeny za poskytnuté právne služby, advokát listom z 25. 7. 2011 klientovi nepravdivo oznámil, že medzi nimi bola dohodnutá zmluvná odmena za úplné vybavenie veci vo výške 70 000 Kč, pričom C. D. najmenej do 10. 1. 2012 nepredložil vyúčtovanie svojej odmeny, ktoré by sa opieralo o ustanovenia o mi-

mozmluvnej odmene podľa § 7 a nasl. vyhl. č. 177/1996 Zb. v platnom znení,

čím porušil

§ 3 ods. 1, 16 ods. 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1, 3, čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 4 Pravidiel profesionálnej etiky.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – **pokuta** vo výške 70 000 Kč.

Z odôvodnenia:

Po podrobnom dokazovaní disciplinárny senát považoval za preukázané, že medzi disciplinárne obvineným a sťažovateľom došlo dňa 9. 10. 2008 k uzavretiu dohody o poskytovaní právnej pomoci, čomu zodpovedali zhodné tvrdenia sťažovateľa aj disciplinárne obvineného aj plná moc z tohto dátumu, avšak sporný bol konkrétny rozsah právnej pomoci. išlo o generálnu plnú moc, ktorá nebola udelená výhradne na obhajobu v trestnej veci sťažovateľa, v ktorej bol odsúdený trestným príkazom okresného súdu. Disciplinárne obvinený jednoznačne pre sťažovateľa vykonal aj iné úkony právnej služby, než len obhajobu v trestnom konaní.

Nebolo však preukázané, že by medzi disciplinárne obvineným a sťažovateľom bola uzavretá akákoľvek dohoda o odmene, pretože v tomto smere sa tvrdenia sťažovateľa a disciplinárne obvineného (o ústnom uzavretí dohody) jednoznačne rozchádzali. Za tejto situácie potom bolo povinnosťou disciplinárne obvineného sťažovateľovi vyúčtovať odmenu za poskytnutú právnu službu v súlade s § 6 a nasl. vyhl. č. 177/1996 Zb., advokátska tarifa, upravujúcimi mimozmluvnú odmenu advokáta.

Disciplinárny senát mal za preukázané, že disciplinárne obvinený po skončení poskytovania právnej služby v súvislos-

ti s obhajobou v predmetnom trestnom konaní nevyhotovil na základe výslovnej žiadosti sťažovateľa zo dňa 14. 6. 2011 a 15. 7. 2011 žiadne vyúčtovanie odmeny advokáta.

Bolo nepochybné, že sťažovateľ uhradil disciplinárne obvinenému dňa 9. 10. 2008 čiastku 20 000 Kč a následne v bližšie neurčený deň čiastku 50 000 Kč. Vo vzťahu k faktúre – daňovému dokladu z 9. 10. 2008, mal disciplinárny senát pochybnosti o tom, že by bola faktúra odovzdaná či akokoľvek doručená sťažovateľovi, keďže tento sa, naopak, domáhal od disciplinárne obvineného zaslania faktúry. Disciplinárne obvinený nenavrhol na vykonanie žiaden dôkaz, ktorý by potvrdzoval doručenie faktúry sťažovateľovi. Ak potom disciplinárne obvinený vôbec vystavil faktúru v rovnaký deň, kedy sťažovateľ uhradil zálohu vo výške 20 000 Kč, zostáva pochybnosť o tom, prečo nebola táto záloha vo faktúre zohľadnená.

Odmena advokáta za poskytnutie právnych služieb sa riadi zmluvou uzatvorenou medzi advokátom a klientom; ak nie je odmena advokáta takto určená, riadi sa ustanovením advokátskej tarify o tarifnej odmene. Ak nebola dohoda medzi disciplinárne obvineným a sťažovateľom platne uzavretá, bol disciplinárne obvinený povinný dodržať ustanovenia advokátskej tarify o mimozmluvnej odmene.

Aj v prípade, ak by bola uzavretá dohoda o zmluvnej odmene advokáta za poskytnuté právne služby tak, že by bola viazaná na výsledok vo veci, je advokát povinný klientovi poskytnúť vyúčtovanie s úplným vysvetlením. Neobstojí ani argumentácia advokáta, že nemohol vyúčtovanie sťažovateľovi vyhotoviť, pretože mu vydal celý klientsky spis, a to s odkazom na čl. 10 ods. 4 Pravidiel profesionálnej etiky a čl. 3 Uznesenia predstavenstva ČAK č. 9/1999 Vestníka, v platnom znení, podľa ktorého je advokát povinný uschovať dokumentáciu a klientsky spis po dobu piatich rokov odo dňa, keď ukončil poskytovanie právnych služieb, ak všeobecne záväzný alebo osobitný stavovský predpis neustanovuje inak. Porušenie tejto povinnosti nebolo disciplinárne obvinenému kladené za vinu, avšak bolo nutné disciplinárne obvineného upozorniť na archivačné povinnosť advokáta.

Preto, pokiaľ disciplinárne obvinený bez toho, aby mal akýkoľvek dôkaz svedčiaci o existencii a obsahu dohody o odmene za poskytnutú právnu službu, odmietol sťažovateľovi vyhotoviť riadne vyúčtovanie prijatej odmeny za poskytnutú právnu službu s odôvodnením, že dohoda o odmene bola uzavretá v nadväznosti na výsledok veci, a navyše tak nemožno ani urobiť, pretože nemá k dispozícii žiadne podklady, z ktorých by pri vyúčtovaní mohol vychádzať, a navyše ani na základe opakovanej výzvy svojho klienta tomuto nedoručil riadny daňový doklad, ktorým by bola odmena advokáta vyúčtovaná, disciplinárne obvinený podľa názoru disciplinárneho senátu porušil povinnosti advokáta ustanovené v § 3 ods. 1 zákona o advokácii v spojení s vyhl. č. 177/1996 Zb., advokátska tarifa, v platnom znení, a ďalej v § 16 ods. 2, § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1, 3, čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 4 Pravidiel profesionálnej etiky.

Pravidlá profesionálnej etiky jednoznačne ukladajú advokátovi, aby na základe riadne vedených záznamov o svojich

úkonoch klientovi na jeho žiadosť poskytol úplné vysvetlenie vyúčtovanej odmeny, a navyše, zákon o advokácii aj Pravidlá profesionálnej etiky ukladajú advokátom, aby svojím konaním prispievali k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu. Z toho vyplýva všeobecná požiadavka, aby správanie sa advokátov nielen vo vzťahu ku klientom, ale aj vo vzťahu k iným osobám a orgánom, bolo eticky na vyššej úrovni, než je v spoločnosti bežné. Túto požiadavku disciplinárne obvinený po doručení oboch žiadostí sťažovateľa o zaslanie vyúčtovania nespĺnil. Z priebehu konania bolo potom zrejmé, že si disciplinárne obvinený neuvedomuje, v čom nesprávnosť jeho konania spočíva, a voči sťažovateľovi zotrval na svojej nečinnosti. Týmto postupom poškodil disciplinárne obvinený dobré meno advokácie, prinajmenšom v očiach sťažovateľa. Svojim prístupom ku klientom a k riešeniu ich problémom by mali advokáti osvedčovať vyššiu mieru pochopenia a empatie, než je obvyklé v bežnom obchodnom či pracovnom styku. To platí aj o konaní advokáta vo vzťahu k bývalému klientovi, najmä v prípade, keď ide o nedorozumenie ohľadom vyúčtovania odmeny za poskytnutú právnu službu.

Vyššie popísané konanie disciplinárne obvineného je jednoznačne disciplinárnym previnením v zmysle § 32 ods. 2 zákona o advokácii. Disciplinárne obvinený ani počas disciplinárneho konania svoje pochybenia nenapravil a sťažovateľovi riadne vyúčtovanie tarifnej odmeny nevyhotovil a neodoslal. Disciplinárny senát vyhodnotil konanie disciplinárne obvineného ako závažné porušenie povinností advokáta plynúcich z právnych a stavovských predpisov.

K svojim osobným a majetkovým pomerom disciplinárne obvinený uviedol len to, že sú obvyklé, ničím výnimočné. Disciplinárne obvinený je rozvedený. Z matričného listu disciplinárne obvineného sa zistilo, že advokát je zapísaný v zozname advokátov od 22. 12. 2005; advokáciu vykonáva ako samostatný advokát. Od r. 2006 zamestnával celkom 27 advokátskych koncipientov, v súčasnosti sú uňho v pracovnom pomere traja advokátski koncipienti. Doteraz nebolo proti disciplinárne obvinenému vedené disciplinárne konanie.

Pri rozhodovaní o druhu a príp. výmere sankcie vzal disciplinárny senát do úvahy najmä skutočnosť, že konanie disciplinárne obvineného nemožno považovať za zavinené iba vo forme nevedomej nedbanlivosti, ale ide o úmyselné zavinenie. Najvhodnejším a primeraným disciplinárnym opatrením, vo vzťahu k závažnosti skutku disciplinárne obvineného je preto, uloženie pokuty vo výške 70 000 Kč.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

Poznámka

1 preložené a spracované z publikácie Bulletin advokácie – Sbírnica kárných rozhodnutí České advokátní komory 2014 – 2015 (zvláštní číslo/duben 2016). Česká advokátní komora, Praha 2016, s. 89 – 92

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka

PODMIENKY PRIJATEĽNOSTI SŤAŽNOSTI NA ESLP

Spracovanie sťažnosti podľa sudcovskej formácie

Na základe otázok adresovaných kancelárii SAK a v súvislosti so zapojením sa do programu Rady Európy HELP (Vzdelávanie v oblasti ochrany ľudských práv pre právnych odborníkov), by sme sa v priebehu roka 2017 radi v Bulletine slovenskej advokácie pravidelne venovali problematike prijateľnosti sťažností na ESLP. Týmto čitateľov pozývame k zasielaniu podnetov k danej problematike na e-mailovú adresu chladekova@sak.sk.

V predchádzajúcich častiach sme čitateľom priblížili, ako správne vyplniť sťažnosť z pozície fyzickej osoby, právnickej osoby a fyzickej osoby – podnikateľa, ako sa počíta lehota na podanie sťažnosti a 13 najčastejších chýb, ktoré majú za následok neprijateľnosť sťažnosti.

V tomto príspevku poskytujeme prehľad spracovania sťažnosti podanej na Európsky súd pre ľudské práva z hľadiska pridelenia sťažnosti jednej zo sudcovských formácií. Pod označením „ESLP“ alebo „Súd“ treba rozumieť jednu z nasledovných piatich formácií:

- Samosudcovia
- Výbory (zložené z troch sudcov)
- Komory (zložené zo siedmich sudcov; sú vytvorené z piatich sekcií ESLP)
- Veľká komora (17 sudcov, medzi ktorými je predseda a podpredseda ESLP, predsedovia kolégií a národný sudca, počet je doplnený náhodným výberom z ostatných sudcov)
- Plénum súdu (články 24 a 26 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv, ďalej len „Dohovor“).

Sudcom asistujú právnici z jednotlivých zmluvných štátov Dohovoru, ktorí sú zamestnancami Kancelárie ESLP.

Po doručení prvého dokumentu, ktorý opisuje predmet sťažnosti, Kancelária ESLP založí spis a prideli sťažnosti číslo, ktoré bude používané počas nasledovnej korešpondencie (vrátane formuláru sťažnosti, ak tento nebol prvým oznámením o veci). Dokumentom sa následne bude zaoberať príslušná sekcia ESLP určená pre štát v pozícii odporcu.

Sťažnosť, ktorá sa zdá byť jednoznačne neprijateľná, je pridelená samosudcovi. Ak samosudca sťažnosť nevyhlási za neprijateľnú alebo ju nevyčiarkne, postúpi vec výboru alebo komore na ďalšie posudzovanie (článok 27 Dohovoru).

V praxi je väčšina rozhodnutí o prijateľnosti prijatá samosudcom alebo výborom (články 27 a 28 Dohovoru), no môže sa stať, že o prijateľnosti rozhoduje aj komora alebo veľká komora (články 29 a 31 Dohovoru). Prevažná väčšina (viac ako 90 %) sťažností je odmietnutých z dôvodu neprijateľnosti, t.j. ESLP nie je oprávnený rozhodnúť vo veci údajného porušenia práv a slobôd upravených v Dohovore a/alebo protokoloch, ktorých sa daná sťažnosť týka.

Ak podstatu sťažnosti tvorí otázka výkladu a uplatňovania Dohovoru alebo jeho protokolov, ktorá je už predmetom ustálenej judikatúry ESLP (článok 28 Dohovoru), výbor môže sťažnosť vyhlásiť za prijateľnú a zároveň aj vyniesť rozsudok vo veci samej.

O neprijateľnosti sťažnosti môže výbor rozhodnúť len jednohlasne. Negatívne rozhodnutie samosudcu alebo výboru je sťažovateľovi doručené formou listu. Krátke odôvodnenie rozhodnutia o neprijateľnosti je súčasťou listu len vtedy, ak je sťažnosť považovaná za predčasnú a je teoreticky možné podať novú sťažnosť po vyčerpaní všetkých vnútroštátnych prostriedkov. Inak rozhodnutie odôvodnenie neobsahuje.

Rozsudok výboru sa stáva právoplatný jeho vyhlásením (článok 28(2) Dohovoru).

To však nie je automaticky prípad rozsudku prijatého komorou, ktorý nenadobúda právoplatnosť, ak jedna zo strán požiadala o predloženie veci veľkej komore s odôvodnením, že ide o závažnú otázku týkajúcu sa výkladu Dohovoru alebo jeho protokolov, alebo závažnú otázku všeobecného významu vyžadujúcu rozhodnutie veľkej komory.

Ak prípad prejednávaný komorou kladie takúto závažnú otázku alebo ak by rozhodnutie komory o danej otázke mohlo byť v rozpore so skôr vyneseným rozsudkom ESLP, komora môže, skôr než vynesie rozsudok, postúpiť právomoc veľkej komore (článok 30 Dohovoru).

Rozsudok komory nadobudne právoplatnosť vtedy, ak strany vyhlásia, že nepožiadajú o predloženie veci veľkej komore alebo ak uplynie lehota troch mesiacov od vynesenia rozsudku a žiadosť o predloženie veci veľkej komore bola odmietnutá alebo nebola vôbec podaná (článok 44(2) Dohovoru).

Veľká komora môže rozhodnúť o neprijateľnosti žiadosti o predloženie veci veľkej komore, napriek tomu, že komora, ktorá o veci rozhodovala, prijateľnosť žiadosti pripustila.

Rozsudok veľkej komory sa stáva právoplatný jeho vyhlásením (článok 44 (1) Dohovoru).

Rozhodnutie o prijateľnosti vnesené komorou alebo veľkou komorou musí byť odôvodnené a uverejnené v databáze HUDOC.

Všetky právoplatné rozsudky ESLP sú záväzné pre štáty, ktoré sú stranami Dohovoru (článok 46 Dohovoru).

Rozhodnutie o neprijateľnosti sťažnosti je právoplatné a teda nezvratné. Neexistuje ustanovenie, na základe ktorého by bolo možné podať odvolanie proti rozhodnutiu o neprijateľnosti sťažnosti. Na druhej strane, máte možnosť obrátiť sa na ESLP so žiadosťou o opätovné zaradenie sťažnosti do zoznamu prípadov v zmysle právomoci v článku 37(2) Dohovoru. Takouto žiadosťou sa ESLP zaoberá v prípade, že:

- základ pre rozhodnutie o vyčiarknutí sťažnosti je preukázateľne nedôvodný,
- stala sa faktická chyba s priamym dopadom na rozhodnutie o neprijateľnosti; alebo
- ak dôvodom neprijateľnosti sťažnosti je nevyčerpanie všetkých dostupných opravných prostriedkov a sťažovateľ môže túto vadu odstrániť.

Avšak, zvrátenie rozhodnutia o neprijateľnosti je nesmierne zriedkavé a neodporúča sa spoliehať na možnosť presvedčiť ESLP, aby opätovne preskúmal sťažnosť považovanú za neprijateľnú alebo vyčiarknutú. Mali by ste preto zvažovať žiadosť o opätovné zavedenie sťažnosti do zoznamu prípadov ESLP len v prípade mimoriadnych okolností.

Pri podávaní sťažnosti na ESLP treba mať tiež na pamäti, že ESLP môže priznať len spravodlivé zadosťučinenie, čo vo všeobecnosti znamená kompenzáciu (finančnú alebo nefinančnú, vrátane náhrady trov konania), ak bol dokázaný vznik škody porušením práva (článok 41 Dohovoru).

Iné formy nápravy, ktoré rozsudok vyžaduje – buď vo vzťahu k sťažovateľovi alebo vo všeobecnejšej rovine (napr. zmena právnej úpravy alebo praxe) - sú v zásade ponechané na konanie pred Výborom ministrov, ktorý zodpovedá podľa Dohovoru za dohľad nad výkonom rozsudkov (Článok 46 Dohovoru) (viď Zjednodušenú schému spracovania sťažnosti Súdom podľa sudcovskej formácie).

Text je výberom z obsahu on-line kurzu Rady Európy *Admissibility criteria*, ktorý je momentálne prekladaný do slovenského jazyka s cieľom sprístupniť kurz v slovenčine advokátom a advokátskym koncipientom. V prípade záujmu o anglickú verziu navštívte vzdelávaciu platformu programu HELP Rady Európy na <http://help.elearning.ext.coe.int/> alebo sa informujte mailom na chladekova@sak.sk.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Odbor medzinárodných vzťahov SAK – HELP Info Point

Ohliadnutie za jarnou konferenciou Európskej komory obhajcov

V dňoch 21. a 22. apríla 2017 som sa z poverenia predsedníctva SAK zúčastnil na jarnej konferencii ECBA (*European Criminal Bar Association* – Európska komora obhajcov), ktorá sa konala tentokrát v Prahe. ECBA organizuje v roku vždy dve podujatia tohto druhu: na jar a na jeseň.

ECBA od založenia v roku 1997 pôsobí ako nezávislá organizácia združujúca najmä advokátov, trestných právnikov, ale aj akademikov, prokurátorov a sudcov pôsobiach na všetkých stupňoch národných súdov, ako aj v európskych a medzinárodných justičných orgánoch. Jej cieľom je garantovať základné práva osôb, ktoré sú zadržané, stíhané, prípadne podozrivé zo spáchania trestných činov, ako aj obvinených či odsúdených. ECBA sa aktívne podieľa aj na legislatívnom procese v rámci orgánov Európskej únie a participuje na viacerých projektoch Európskej komisie.

Okrem samotnej konferencie sa uskutočnilo aj zasadnutie predsedníctva ECBA, ktorého som členom. Predmetom rokovania bola okrem iného diskusia k zaujatiu stanoviska ECBA k navrhovaným právnym aktom Európskej únie v oblasti základných práv podozrivých, obvinených a poškodených v trestnom konaní. Členovia diskutovali aj o implementácii prijatých smerníc v tejto oblasti členskými štátmi, ako aj o návrhu ECBA pre Európsku komisiu v súvislosti s projektom *Roadmap 2020*, ktorý má vylepšiť transpozíciu smerníc o základných právach v trestnom konaní v členských štátoch EÚ.

Oficiálny program jarnej konferencie ECBA otvorili **prof. Holger Matt**, predseda ECBA, **Martin Vychopeň**, predseda Českej advokátskej komory a **Antoním Mokřý**, viceprezident CCBE.

Jarná konferencia sa niesla v znamení nosnej témy *Dôvernosť komunikácie medzi advokátom a jeho klientom v trestných veciach a ochrana osobných údajov klienta*. V rámci odborných prezentácií sa účastníkom prihovoril **Pavel Zeman**, najvyšší štátny zástupca Českej republiky, so zameraním na právo na mlčanlivosť v trestnom konaní.

Ďalší rečník, **Tomáš Grřvna**, advokát a akademik z Právnickej fakulty Karlovej univerzity v Prahe, si za tému prednášky zvolil zákonnú povinnosť mlčanlivosti a jej praktické aspekty v trestnom konaní. K tejto téme s prezentáciou vystúpil aj **Filip Seifert** z Únie obhajcov Českej republiky.

V ďalšom bloku sa príspevky venovali veľmi špecifickej problematike – ochrane informácii klientov v ére IT. Panel viedol český advokát **Miroslav Krutina** spolu s panelistami z Českej republiky, Švajčiarska a CCBE.

Nasledovala panelová diskusia s prezentujúcimi na tému ochrany informácii klienta a mlčanlivosti advokáta.

Do programu ďalšej časti konferencie boli zaradené projekty, na ktorých participuje ECBA a pracovné skupiny v rámci ECBA. Advokátka z Portugalska **Vania Costa Ramos** informovala o publikovaní príručky ku konaniu o európskom záťahacom rozkaze (*EAW Handbook*) v súčinnosti s ECBA.

Posledná časť konferencie sa tradične venovala aktuálnemu dňaniu v národných právnych poriadkoch.

Materiály z konferencie: www.ecba.org/content/index.php/conferences/past-conferences/739-prague-czech-republic-2017

JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

advokát, člen predsedníctva ECBA

POZVÁNKA **AIJA SEMINÁR v Bratislave** **12. – 14. október 2017**

Dvojitý seminár: výročná konferencia v oblasti obchodného a pracovného práva

AIJA komisia obchodného práva po viacerých úspešných seminároch organizuje svoju prvú výročnú konferenciu v našom hlavnom meste - v Bratislave. Program konferencie bude zameraný na aktuálne témy z oblasti cezhraničných a medzinárodných transakcií, napr. distribúcie prostredníctvom on-line platforiem a aktuálny vo veci nekalých obchodných praktík. Osobitná pozornosť bude venovaná distribúcii farmaceutických výrobkov, a práve vďaka spoločnej organizácii konferencie s AIJA komisiou pracovného práva zároveň aj problematike týkajúcej sa prevodu zamestnancov podľa európskeho nariadenia TUPE pri ukončovaní distribučných zmlúv či prekvalifikovaní franchisingových dohôd a zmlúv o zastúpení na zmluvy pracovnoprávneho charakteru.

V nadväznosti na výrazné úspechy AIJA komisie pracovného práva na seminároch v Bostone (2012) a Chicagu (2016) budú predmetom tejto konferencie aktuálne témy týkajúce sa medzinárodných a cezhraničných aspektov v pracovnom práve. Na výročnej konferencii sa zúčastnia skúsení odborníci z oblasti pracovného a imigračného práva tak z Európy, ako aj z celého sveta. Popri pracovnoprávnej problematike týkajúcej sa vyplácania bonusov, odstupného a odchodného, európskeho nariadenia TUPE a cezhraničných aspektov bude táto konferencia zameraná aj na problematiku svetovej mobility a imigrácie v období po „Brexite“, zvolení Trumpa za prezidenta USA a následnej politickej nevráživosti voči „otvoreniu hraníc“ a voľnému trhu. Pozornosť bude venovaná aj tomu, ako právo a právna prax zareagovali na starnutie pracovnej sily a s tým súvisiace témy zdravotnej starostlivosti.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
odbor medzinárodných vzťahov SAK
www.aija.org

Chcete aj vy zažiť tzv. „AIJA spirit“?

Ponuka pripravovaných podujatí AIJA

9. výročná AIJA arbitrážna konferencia

15. – 17. jún 2017
Stockholm, Švédsko
<https://www.aija.org/en/event-detail/359>

Oslava 55. výročia AIJA – Digitálna transformácia a riadenie advokátskej kancelárie

23. – 24. jún 2017
Amsterdam, Holandsko
<https://www.aija.org/en/event-detail/357>

„Otvorte si vlastnú advokátsku kanceláriu a nechajte ju rásť“

29. jún – 1. júl 2017
Lublana, Slovinsko
<https://www.aija.org/en/event-detail/356>

Navigujúc cez búrlivé vody. Súčasné trendy v medzinárodnej námornej a energetickej insolventnosti

28. – 30. september 2017
Bilbao, Španielsko
<https://www.aija.org/en/event-detail/365>

55. medzinárodný kongres mladých právnikov – „Umelá inteligencia, technológie a inovácie“

28. august – 1. september 2017
Tokio, Japonsko
<http://tokyo.aija.org/>

Dvojitý seminár: výročná konferencia v oblasti obchodného a pracovného práva

12. – 14. október 2017
Bratislava, Slovensko
<https://www.aija.org/en/event-detail/367>

Seminár v oblasti M&A:

„Cezhraničné reorganizácie – babylonské veže?“

19. – 21. október 2017
Bukurešť, Rumunsko
<https://www.aija.org/en/event-detail/366>

Polročná novembrová konferencia – „Crowdfunding & alternatívne financovanie“ a „Právo kinematografie“

15. – 18. november 2017
Girona, Španielsko
<https://www.aija.org/en/event-detail/361>

Dvojitý zimný seminár: „M&A: sektorovo špecifické fúzie a akvizície na vzostupe“ a „Súkromní klienti a spory: Život po smrti – ako sa vyhnúť hororovému dedičstvu“

21. – 24. január 2018
Lenzerheide/Valbella, Švajčiarsko
<https://www.aija.org/en/event-detail/369>

Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

CCBE

CCBE – *Rada advokátskych komôr Európy* (Conseil des Barreaux Européens) je organizácia združujúca advokátske komory z 32 krajín a ďalších 13 pridružených a pozorovateľských krajín. Zastupuje tak záujmy vyše jedného milióna európskych advokátov. Pravidelne vystupuje v mene svojich členov na úrovni Európskej únie, vypracováva stanoviská, štúdie, zapája sa do projektov a chráni základné piliere advokácie. Slovenská advokátska komora je jej plnohodnotným členom.

30. marca 2017 sa konalo zasadnutie Stáleho výboru CCBE v Bruseli za účasti vedúceho delegácie SAK Mgr. Michala Bužeka a informačnej pracovníčky delegácie Mgr. Michaely Chládekovej, PhD. Obsahom zasadnutia boli, okrem iného, nasledovné témy:

Zmeny štvrtej AML smernice

CCBE pripomenovala návrh zmien štvrtej AML smernice, v zmysle ktorej sú podľa CCBE neúmerne posilnené právomoci Finančnej spravodajskej jednotky v členských štátoch. Zároveň CCBE zastáva názor, že ciele smernice sa odklonili od boja proti terorizmu smerom k posilneniu opatrení na prevenciu daňových únikov (ktoré sú zákonné) a daňových podvodov (ktoré sú nezákonné).

Politicky exponované osoby

Témou bola aj povinnosť advokátov preverovať, či je klient politicky exponovanou osobou, ako to vyplýva zo smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES). Členovia diskutovali o tom, že advokáti nemajú k dispozícii prostriedky na zisťovanie tejto skutočnosti iné, ako vyhľadávanie na internete a získanie čestného prehlásenia klienta.

Výbor pre trestné právo prijal stanovisko k návrhu novej smernice

CCBE pripravila stanovisko k návrhu Komisie na smernicu o boji proti praniu špinavých peňazí prostredníctvom trestného práva (COM (2016) 826). Dôvodmi prijatia návrhu boli značné rozdiely v príslušných definíciách predikatívnych trestných činov – t. j. východisková trestná činnosť, ktorá vytvorila praný majetok – ako aj výška sankcií. CCBE upozorňuje, že niektoré skutkové podstaty nie sú automaticky prepojené na finančný zisk a teda by nemali byť zahrnuté v definícii trestnej činnosti na účely tejto smernice. CCBE ďalej upozor-

ňuje, že smernica by mala vychádzať z minimálnych štandardov spoločných pre členské štáty a vynechať z návrhu kriminalizáciu držby praného majetku, pretože v tomto smere sa vnútroštátne ustanovenia značne odlišujú. CCBE tiež upozorňuje na narušenie princípu prezumpcie nevinu.

„Services package“ EÚ a jeho dopad na advokáciu

CCBE pripravila pripomienky k súboru dokumentov EÚ známych ako „balík služieb“. Balík obsahuje 15 dokumentov (oznámenia, pracovné dokumenty útvarov Komisie, návrhy smerníc), ktoré sa týkajú regulovaných povolání, vrátane advokátov. Návrh rozširuje právomoc Komisie, voči ktorej mali doteraz členské štáty povinnosť informovať o prijatých obmedzeniach voľného pohybu. Komisia mohla požiadať členský štát, aby neprijal nové pravidlá, ak ich považovala za neprimerané. Navrhovaná úprava však ide ďalej a umožňuje Komisii uložiť členskému štátu povinnosť neprijať nové pravidlá považované za neprimerané, čím Komisia získava veto vo vzťahu k zákonodarcovi. Zároveň by sa prenieslo „bremeno žaloby“ (konanie pre nesplnenie povinnosti) z Komisie na členský štát. CCBE pripravila stanovisko aj k tzv. testu proporcionality obmedzení voľného pohybu. Procesné pravidlá na spôsob a právny základ hodnotenia primeranosti opatrení sú v kompetencii členských štátov (ktoré môžu zveriť právomoci stavovskej samospráve). Návrh smernice o teste proporcionality podľa CCBE nerešpektuje toto rozdelenie moci medzi EÚ a členské štáty, ani judikatúru Súdneho dvora EÚ.

Workshop : Ako zlepšiť ochranu ohrozených advokátov vo svete? Praktické nástroje mechanizmu EÚ na ochranu obrancov ľudských práv

Stálemu výboru CCBE predchádzal workshop, na ktorom sa stretli okrem CCBE aj rôzne organizácie (napr. Medzinárodná komisia právnikov – ICJ) zaoberajúce sa intervenciami na súdnych konaniach, pozorovaním situácie v krajinách, kde je právny štát oslabený a kde advokáti nemôžu vykonávať svoje povolanie nezávisle, slobodne a bez strachu. Advokáti vo svete čelia často kriminalizácii, prenasledovaniu, stigmatizácii, bývajúc za výkon povolania zbavení licencie, zadržaní, uväznení, či musia žiadať o každoročné udelenie povolenia vykonávať advokáciu. CCBE spolupracovala s EÚ na spustení internetovej platformy www.protectdefender.eu, ktorá zbiera informácie o stave ohrozených obrancov základných práv – najmä ide o advokátov, ale aj iné povolania a aktivistov, ktorí sú terčom útokov. Zaujímavý je napr. Index útokov a ohrození v jednotlivých krajinách. Advokátske komory reagujú na ohrozenia svojich členov a mobilizujú sa

celosvetovo na podporu kolegov. Medzinárodné organizácie – OSN, EÚ – majú takisto mechanizmy zamerané na ochranu ľudských práv (Usmernenia EÚ pre ochranu ľudských práv od roku 2008, nový Akčný plán EÚ pre ľudské práva a demokraciu, OSN aktivity, ľudskoprávne stratégie v krajinách EÚ, závery a uznesenia Rady EÚ). Rečníci vyzvali k väčšiemu úsiliu smerom ku koordinácii a efektívnejším výsledkom. Okrem CCBE sa tejto téme venujú aj UIA (Medzinárodná únia advokátov), IBA (Medzinárodná advokátska komora), *Observatory of endangered lawyers*, Americká advokátska komora, *Avocats sans frontières* a pod. Ohrození sú často napr. aj príslušníci domorodých komunit alebo obrancovia životného prostredia. V rámci workshopu vystúpili predstavitelia EÚ a konkrétni advokáti, ktorí čelili prenasledovaniu, i predstavitelia komôr (napr. Kolumbia, Burundi, Keňa). CCBE sa momentálne zameriava najmä na zhoršujúcu situáciu v Turecku, kde zatýkanie advokátov neustáva.

Poistenie právnej ochrany

CCBE pripravila stanovisko k otázke zmluvnej úpravy poistenia právnej ochrany v štátoch EÚ, v ktorom ponúka prehľad rozličnej praxe v krajinách EÚ a odporúča presadzovať úpravu tých krajín, ktoré umožňujú slobodný výber advokáta, majú transparentný prístup ku klientovi a otázku odmeny advokáta ponechávajú na vzájomnej dohode s klientom.

■ ECBA

ECBA – Európska komora obhajcov (European Criminal Bar Association) je nezávislá organizácia združujúca obhajcov z krajín Rady Európy. Jej hlavným cieľom je presadzovať dodržiavanie základných práv podozrivých, obvinených a odsúdených osôb. ECBA slúži na udržiavanie kontaktov, vyhľadávanie kolegov v zahraničí, sprístupnenie relevantných dokumentov a sprostredkovanie odbornej rady členom. Slovenská advokátska komora nie je kolektívnym členom ECBA.

ECBA Handbook on the EAW –

nová príručka k európskemu zatýkaciu rozkazu

ECBA v spolupráci s ľudsko-právnou organizáciou JUSTICE vypracovala príručku, ktorú si budete môcť v pdf verzii stiahnuť na stránke <http://handbook.ecba-eaw.org/>. Poskytuje informácie o inštitúte európskeho zatýkacieho rozkazu, aké práva a povinnosti sa s ním spájajú a ako by mal byť správne implementovaný, aby sa naplnil cieľ efektívnej obhajoby. Príručka reaguje na procesné záruky, ktoré sú obsahom nových smerníc Európskej únie a poukazuje na významnú judikatúru Súdneho dvora EÚ i Európskeho súdu pre ľudské práva. ECBA má v pláne doplniť tento dokument v budúcnosti o kapitoly objasňujúce národné špecifiká.

Zásada mlčanlivosti

ako leitmotív Jarnej konferencie ECBA

Jarná konferencia ECBA sa konala 21. a 22. apríla v Prahe na tému *Dôvernosť komunikácie medzi advokátom a klientom v trestných veciach a ochrana údajov klienta – The Attorney-Client Privilege in Criminal Matters and Protection of Client's*

Data. Zúčastnil sa na nej v mene Slovenskej advokátskej komory JUDr. Ondrej Laciak, PhD., ktorý je členom predsedníctva ECBA. Rečníci sa venovali aj veľmi špecifickej téme – ochrane informácii klientov v ére informačných technológií. Príspevky si môžete prečítať na stránke www.ecba.org v časti *Conferences*.

■ IBA

IBA – Medzinárodná advokátska komora (International Bar Association) je svetová organizácia, ktorej hlavným cieľom je posilniť výmenu informácií medzi jednotlivými združeniami právnikov, podporovať nezávislosť súdnictva a právo advokátov vykonávať svoje povolanie bez vonkajšieho zasahovania. Prostredníctvom Inštitútu pre ľudské práva IBA presadzujú ochranu ľudských práv advokátov na celom svete. Členská základňa tvoria individuálni členovia a advokátske komory. Slovenská advokátska komora je kolektívnym členom IBA.

12. výročná konferencia

predstavitel'ov advokátskych komôr

Na pôde Medzinárodnej advokátskej komory aktuálne v súvislosti s konferenciou, ktorá sa konala 24. a 25. mája 2017 v Belfaste, rezonujú nasledovné témy: *BREXIT ako príležitosť i výzva pre advokátske komory a advokátske kancelárie, advokáti-roboti a výzvy spojené so zavádzaním umelej inteligencie na trh právnych služieb, leadership advokátskych komôr ako nástroj na naplnenie očakávaní ich členov či nuansy spolupráce miestnych a medzinárodných advokátskych kancelárií (protekciónizmus, spolupráca alebo vykorisťovanie?)*. Organizátorom debaty je Výbor pre záležitosti advokátskych komôr (*Bar Issues Committee*), ktorý podporuje záujmy členských organizácií IBA a vytvára platformy, na ktorých je možné zaoberať sa problémami globálne ovplyvňujúcimi advokátsku profesiu.

■ AIJA

AIJA – Medzinárodná asociácia mladých advokátov (Association internationale des jeunes avocats) je celosvetová asociácia mladých právnikov vo veku do 45 rokov. Venuje sa organizovaniu seminárov a výročných stretnutí zameraných na výmenu know-how, ponúka prednášky nielen na právnické témy – svoje nezastupiteľné miesto majú otázky osobného rozvoja, soft skills a manažmentu advokátskej kancelárie. Slovenská advokátska komora je kolektívnym členom AIJA.

AIJA HOUSE

Po slávnostnom otvorení v decembri 2016 sa v priebehu prvého štvrtroka 2017 zabieha nové sídlo AIJA v Bruseli, ktoré slúži všetkým členom. Na atraktívnej adrese Avenue de Terwueren a na strategicky výhodnej pozícii v blízkosti európskych inštitúcií a medzinárodných ambasád, ponúka priestor pre prácu i networking, či sprievodné služby ako parkovanie a catering. Členstvo v AIJA umožňuje využiť priestory s vysokokvalitným technologickým zabezpečením pre stretnutia s klientom, pracovné útočisko počas služobnej cesty, ale aj

relax v spoločnosti ďalších členov AIJA. Ak sú súčasťou Vašej práce cesty do Bruselu a splňate vekový limit, AIJA House môže slúžiť aj Vám.

■ HELP – Vzdelávací program Rady Európy

Prehľadnejšia a atraktívnejšia – vzdelávacia platforma má novú verziu modle

Program HELP, v zmysle ktorého sa vytvára zadarmo dostupná vzdelávacia platforma pre advokátov, sudcov a prokurátorov s možnosťou dištančných seminárov a samovzdelávacích materiálov v oblasti ľudských práv, je v novom šate. Po jednoduchej registrácii môžete od apríla využiť oveľa prehľadnejšiu a atraktívnejšiu platformu. Navštívte webstránku <http://help.elearning.ext.coe.int/>.

On-line kurz Ochrana osobných údajov a právo na súkromie v českom jazyku na platforme HELP

Po úspešnom ukončení pilotného kurzu 30 advokátmi z Česka a Slovenska Sekretariát HELP zverejnil českú verziu interaktívnej prezentácie, ktorá slúži ako základ on-line kurzu na svojej platforme. V prípade záujmu po prihlásení sa na platforme vyhládajte *Data protection and privacy rights* a zvolte českú mutáciu (cs). Ďalej otvorte *Výukový materiál*, zvolte *normálny mód* a potvrdte. Prezentáciu zatiaľ nemožno uložiť, ale platforma si pamätá, kde ste skončili, a tak môžete pohodlne z práce či z domu kurz absolvovať, podmienkou je len prístup na internet. Po úspešnom absolvovaní systém umožňuje vytlačiť potvrdenie o ukončení kurzu.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

■ Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 4/2017 českého Bulletinu advokacie

JUDr. Lenka Vidovičová, LL.M., členka predstavenstva ČAK, sa vo svojom **úvodníku** zamýšľa nad vhodným spôsobom využitia technologického pokroku v prostredí advokácie, najmä prípadnému poskytovaniu právnych služieb prostredníctvom internetu, a teda nad tým, akú rolu v tomto procese majú advokátske komory pri zabezpečení rešpektovania advokátskej etiky, bezpečnosti systému a rovnosti podmienok či dôvery užívateľov internetovej platformy.

V rámci **Aktualít** vedenie ČAK informuje o návrhu novely daňového poriadku, ktorá zásadným spôsobom prelomuje povinnosť mlčanlivosti advokátov, v oblasti získavania a zhromažďovania informácií o klientoch advokátov, notárov či daňových poradcov.

Rubrika tiež venuje priestor informácii o podpise Memoranda CCBE o vzájomnom uznávaní cezhraničného celožiivotného vzdelávania advokátov, alebo o rozsudku odvolacieho súdu v Prahe, ktorým odvolací súd rozhodol spor medzi advokátom a ČAK o výklad § 5 ods. 1 písm. d) českého zákona o advokácii, t. j., či žiadateľ o zápis je alebo nie je bezúhonný, v prípade, že bol v minulosti právoplatne odsúdený pre úmyselný delikt a jeho odsúdenie už súd zahladil. Odvolací súd dospel k záveru, že žiadateľ a o opätovný zápis do zoznamu advokátov je možné opätovne zapísať do zoznamu advokátov najskôr po piatich rokoch od právoplatného rozhodnutia vo veci samej. Odvolací súd dodal, že päťročnú lehotu je potrebné vnímať ako minimálnu, a komora má možnosť, aby sa na základe konkrétnych zistení každého prípadu rozhodla, či osobu, o ktorej je známa jej minulosť do zoznamu zapíše, a či táto osoba vzhľadom na všetky zistené

skutočnosti spĺňa podmienku bezúhonnosti, prípadne kedy sa tak stane.

Časť **Z judikatúry** obsahuje Uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 21. 9. 2016, sp. zn. 25 Cdo 3974/2015, podľa ktorého *základom pre určenie výšky odmeny advokáta, pre účely náhrady nákladov konania podľa § 142 odst. 3 Občianskeho súdneho poriadku nie je čiastka požadovaná žalobou, ale až čiastka prisúdená, Nález Ústavného súdu ČR z 9. 2. 2017, sp. zn. IV. ÚS 216/16, k otázke porušenia zásady kontradiktórnosti konania pri aplikácii § 243d písm. b) Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého z princípu kontradiktórnosti vyplýva, že rozhodnutie súdu nemôže byť založené na ničom, čo nebolo predmetom diskusie strán (...) každá zo strán musí zásadne mať možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za nutné, aby jej požiadavky uspeli, ale tiež mať možnosť zoznámiť sa a vzniesť pripomienky ku všetkým dôkazom za účelom ovplyvnenia rozhodnutia súdu, Stanovisko generálneho advokáta z 9. 2. 2017 vo veci Lahorque, C-99/16, týkajúce sa problematiky obmedzenia voľného pohybu služieb advokátov a porušenie čl. 4 smernice 77/249/EHS o uľahčení účinného výkonu voľného pohybu služieb advokátov (ďalej len „Smernica“), podľa ktorého *odmietnutie poskytnutia routeru pre pripojenie sa k virtuálnej privatej sieti advokátov advokátovi, ktorý je riadne zapísaný v advokátskej komore členského štátu, iba z dôvodu, že nie je zapísaný v advokátskej komore iného členského štátu, v ktorej si praje vykonávať povolanie advokáta ako osoba samostatne zárobkovo činná, je v rozpore s čl. 4 Smernice, Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 9. 3. 2017 vo veci C-343/15 Leopoldine Gertraud Piringer k overovaniu pravosti podpisov, Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 14. 3. 2017 vo veci C-157/15 Achbita proti G4S Secure Solutions k vnútropodnikovým pravidlám zakazujúcim nosenie moslimských šatiek, Rozsudok ESĽP z 13. 12. 2016, č. 26623/07 vo veci Eylem Kaya proti Turecku, k čl. 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie rodinného a súkromného života) k systematickému preverovaniu korešpondencie väzenkyne s advokátom, Rozsudok ESĽP z 20. 12. 2016, č. 18700/09 vo veci Lindstrand Partners Advokatbyrå**

proti Švédsku, k čl. 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie rodinného a súkromného života) *k domovej prehliadke advokátskej kancelárie vykonanej daňovým úradom počas auditu nariadeného u dvoch iných spoločnostiach.*

V Rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Trestní právo procesní – minulost a budoucnost* (Jiří Jelínek a kol.), *Bezdůvodné obohacení* (Jan Eliáš, Luboš Brim, Hana Adamová), *Občiansky zákonník. Veľký komentár. I. až IV. zväzok* (Imrich Fekete).

Časť **Z advokacie** – *Vademecum advokáta alebo Sprievodca niektorými situáciami právnej praxe* obsahuje úvodné slovo JUDr. Mareka Nespala, predsedu výboru pre odbornú pomoc a ochranu záujmov advokátov a stanoviská k témam: komunikácia s klientom vo výkone väzby a výkone trestu odňatia slobody, k rozsahu povinnosti mlčanlivosti v prípade podania vysvetlenia alebo svedeckej výpovede, k postupu pri právnom zastúpení klienta, ktorý vykazuje znaky nepríčetnosti, ktorý nebol obmedzený alebo pozbavený spôsobilosti, ku kolízii termínov úkonov nariadených súdom a inými orgánmi, k poskytovaniu právnej služby advokátom klientovi vo výkone väzby a výkone trestu odňatia slobody. Rubrika tiež obsahuje rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 6. 11. 2015, sp. zn. K 14/2015, podľa ktorého *je kárnym previnením, ak advokát započíta peniaze, ktoré inkasoval pre klienta, bez dohody s ním na palmárnu pohľadávku.*

Príspevky z **odbornej teórie a praxe** sú venované nasledovným problémom:

Prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.

Ešte k rozsahu kriminalizácie konania právnických osôb

Príspevok autora reaguje na v poradí už šiestu novelu zákona č. 418/2011 Sb. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a konania proti nim (ďalej len „zákon“), ktorá nadobudla účinnosť 1. decembra 2016, v kontexte § 7 zákona, ktorým zákonodarca upravil vecnú spôsobnosť zákona, teda otázku, či je právnická osoba zodpovedná za všetky trestné činy uvedené v osobitnej časti trestného zákonníka alebo iba za niektoré, taxatívne vymenované zákonom. Príspevok podrobne analyzuje možnosti právnej úpravy v komparácii s právnou úpravou susedných štátov: Slovenskej republiky, Poľska, Rakúska či Nemecka. Záverom autor konštatuje, že prijatá právna úprava sa prikláňa k tzv. obecnej trestnej zodpovednosti za všetky trestné činy, s výnimkou 51 trestných činov výslovne v zákone uvedených, pričom poukazuje na malú skúsenosť so stíhaním týchto trestných činov, ktoré kladú vysoké nároky na orgány aplikačnej praxe, nebezpečenstvo stíhania bez ohľadu na účel trestnej zodpovednosti či problémy spojené s dokazovaním pri tých trestných činoch, ktoré sa budú viazať na konanie fyzickej osoby.

Mgr. Ivo Keisler, JUDr. Andrej Lobotka, Ph.D.,

Mgr. David Zahumenský

Náhrada nákladov konania –

odmena advokáta za uplatnenie nároku na náhradu škody u príslušného ústredného správneho úradu

Príspevok sa zaoberá rozdielnou rozhodovacou praxou súdov Českej republiky pri posudzovaní otázky nároku na ná-

hradu nákladov právneho zastúpenia – odmeny advokáta za obligatórne uplatnenie predžalobného nároku v zmysle ustanovení zákona č. 82/1998 Sb., o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Uplatnenie predžalobného nároku pred príslušným orgánom štátnej správy zároveň predstavuje neodstrániteľný nedostatok podmienky konania v prípade prieskumu zákonnosti rozhodnutia súdom v zmysle § 103 a 104 ods. 2 občianskeho súdneho poriadku. Autori na podklade judikatúry ústavného súdu, s ohľadom na právnu úpravu analogických inštitútov obsiahnutých v právnom poriadku ČR, či iných vecných argumentoch záverom konštatujú nutnosť nápravy tohto negatívneho stavu či už zákonodarcom alebo samotným Ústavným súdom ČR.

JUDr. Martin Maisner, Ph.D., MCI Arb.

Filtrovanie zo strany ISP

vo svetle aktualít Európskeho práva

Príspevok sa venuje problematike filtrovania obsahu zo strany poskytovateľov služieb internetu či internetových úložísk (ISP), ktorým by mohla byť – podľa niektorých názorov – uložená povinnosť dohľadu nad obsahom nimi prenášaných alebo ukladaných informácií formou filtrovania alebo monitoringu. Autor približuje súčasný právny rámec problematiky z pohľadu úpravy v ČR, ale najmä z pohľadu európskeho práva, kde – podľa jeho názoru – aktuálne silnejú tendencie smerujúce k zavedeniu a rozšíreniu povinnosti dohľadu nad užívateľmi internetu. Autor vo vzťahu k povinnosti dohľadu ISP podrobne analyzuje rozsudok SDEÚ vo veci Tobias Mc Fadden vs. Sony Music Entertainment Germany GmbH., č. C-484/14 z 15. 9. 2016.

JUDr. Dominika Skuráková

kancelária SAK

AVÍZO

V dňoch **27. a 28. októbra 2017** sa v Bratislave uskutoční

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum

Slovenská advokátska komora je od roku 2011 členom Nemecko-česko-slovenského advokátskeho fóra, ktoré vytvára platformu na výmenu vzájomných poznatkov a praktických skúseností z jednotlivých právnych odvetví s dôrazom na rozmer cezhraničnej spolupráce s kolegami z Česka a Nemecka. Okrem SAK sú partnermi podujatia advokátske komory z Bambergu, Česka a Saska, ktoré organizujú konferenciu na rotačnom princípe. Súčasťou podujatia pre prihlásených účastníkov je tradične spoločné neformálne stretnutie v predvečer konferencie, ktoré poskytuje priestor na budovanie siete kontaktov nemecky hovoriacich advokátov. **Podrobnejšie informácie prinesieme v ďalších číslach bulletinu.**

DO VAŠEJ KNIŽNICE

**Zákon
o rozhodcovskom konaní**

GYÁRFÁŠ, J. – ŠTEVČEK, M. a kol.: **Zákon o rozhodcovskom konaní. Komentár.**
C. H. Beck, Praha 2016, prvé vydanie, 744 strán, ISBN 978-80-7400-636-4

Úspešný edičný rok 2016 ukončila slovenská organizačná zložka vydavateľstva C. H. Beck výnimočným dielom – komentárom k zákonu č. 244/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov – zákon o rozhodcovskom konaní. Jeho vznik bol dlhodobo očakávaný a kritický dopyt po pôvodnej slovenskej arbitrážnej literatúre a priori kládol pred prípadných autorov ťažkú úlohu. Slovenské právne prostredie v oblasti nesporebiteľskej arbitráže totiž do určitej miery zaostáva za európskym a svetovým štandardom.

Za daných okolností možno veľmi pozitívne hodnotiť personálne zloženie autorského kolektívu, ktorý sa na splnenie tejto úlohy podujal. Ide o pomerne skúsených autorov s progresívnym a inovačným prístupom, ktorý vychádza z dôkladnej znalosti skúmanej problematiky a súvisiacej odbornej (najmä zahraničnej) spisby. To predznamenáva nadštandardnú kvalitatívnu úroveň a precíznosť spracovania témy.

Autori navyše tvoria pozoruhodný prienik právnej teórie a praxe. Popri zostaviteľoch diela, advokátovi **JUDr. Jurajovi Gyárfášovi, LL.M.** a **doc. JUDr. Marekovi Števíčekovi, PhD.** z Právnickej fakulty Univerzity Komenského, sa na tvorbe podieľali aj **doc. JUDr. Kristián Csach, PhD., LL.M.** z Právnickej fakulty Trnavskej univerzity a advokátsky koncipient **Mgr. Michal Porubský, LL.B., LL.M.**

Komentár vyšiel v rámci *Beckovej edície komentované zákony*, známej skôr pod zľudovelým názvom „Beckove sivé komentáre“. Systematiku spracovania jednotlivých ustanovení nie je teda nevyhnutné osobitne predstavovať. Rozhodne však (pri každom paragrafe) zaujme veľmi rozsiahly zoznam odbornej literatúry a anglické znenie súvisiaceho ustanovenia tzv. Modelového zákona o medzinárodnej obchodnej arbitráži UNCITRAL. Samotnému výkladu pragmaticky predchádza relevantná časť pôvodnej dôvodovej správy a pokiaľ ide o ustanovenie dotknuté zásadnou novelizáciou z roku 2014 (zákonom č. 336/2014 Z. z.), aj príslušný výňatok z dôvodovej správy k tejto novele.

Výklad je spravidla efektívne doplnený o prehľad súvisiacej judikatúry slovenských a českých súdov; prípadne o rozhodnutia Súdneho dvora EÚ. Pozorného čitateľa určite nadchne precízny a rozsiahly poznámkový aparát, ktorým je výkladová časť komentára sprevádzaná po celej svojej dĺžke. Počet poznámok pod čiarou dosahuje pozoruhodnú úroveň

– takmer 750 – bez toho, aby ich kvantita pôsobila na čitateľa rušivo.

Aj advokátom s nekompromisným zameraním na prax možno odporučiť prvotné zblíženie sa s týmto komentárom prostredníctvom 12-stranového teoreticko-historického úvodu, ktorý je adekvátne vecný a pútavý. Uľahčuje pritom celkové pochopenie filozofických a hodnotových východísk nesporebiteľskej arbitráže, ktorá rozhodne nie je v Slovenskej republike ešte definitívne udomácnená.

Nasleduje vsutku prepracovaný a rozsiahly komentár k § 1 ZoRK – predmet úpravy a rozsah pôsobnosti, ktorý je v podstate plynulým pokračovaním teoretického úvodu. Tým sa umne dotvárajú mnohé zovšeobecňujúce závery, z ktorých následne vychádzajú ďalšie časti komentára. Ustanovenie o predmete úpravy a rozsahu pôsobnosti zákona má v prípade arbitráže, ktorá predstavuje reálnu alternatívu a konkurenciu vo vzťahu k všeobecnému súdniectvu, osobitný a ťažiskový význam.

Bežného čitateľa milo prekvapí celkový (značný) rozsah a dôslednosť spracovania jednotlivých ustanovení. Autori nezamerali svoju pozornosť iba na tzv. nosné a interpretačne zásadné paragrafy, ale precízne spracovali aj menej frekvencované a diskutované ustanovenia. Súčasne je však potrebné vyzdvihnúť ich pragmatickú orientáciu v problematike, ktorá vyústila do rozsiahlych komentárových statí práve k paragrafom, ktorých výklad je v rámci aplikačnej praxe buď sporný alebo intenzívne vyžadovaný.

V načrtnutých súvislostiach možno vyzdvihnúť predovšetkým právne závery v súvislosti s reglementáciou rozhodcovskej zmluvy (§ 3 až § 5 ZoRK) a novou úpravou povinností rozhodcu, vrátane otázok súvisiacich s aktuálnou problematikou zodpovednosti za porušenie týchto povinností (§ 6a ZoRK) a s tzv. námietkou proti rozhodcovi podľa § 9 ZoRK. Pre advokátov, rozhodcov a iné osoby zaoberajúce sa arbitrážnym právom, bude mať nesporene význam výklad účinkov podania žaloby podľa § 19 ZoRK, ako aj účinkov samotného rozhodcovského rozsudku (§ 35 ZoRK), interpretácia pravidiel rozhodovania o právomoci v zmysle § 21 ZoRK, ústneho pojednávania a písomného konania (§ 26 ZoRK).

Samostatnú kapitolu, a to nielen obrazne, predstavuje problematika zrušenia rozhodcovského rozsudku a následného ďalšieho postupu, upravená v tretej hlave druhej časti

zákona. Autori venovali výkladu dotknutých noriem v § 40 až § 43 ZoRK takmer sto strán, pričom ide o výklad zrozumiteľný, vecný a argumentačne udržateľný. Jeho praktický význam je nesporný, keďže v rámci všeobecného súdnictva predstavuje konanie o zrušení rozhodcovských rozsudkov relevantnú agendu. Výklad zákonných dôvodov na podanie žaloby o zrušení rozhodcovského rozsudku je pritom v praxi pomerne nejednotný, v dôsledku čoho dochádza často k zneužívaniu a dezinterpretácii tohto ustanovenia.

Z hľadiska systematiky zákona (záverečná štvrtá hlava a piata hlava druhej časti) rozhodne nemožno opomenúť progresívne spracovaný komentár k ustanoveniam o výkone tuzemského rozhodcovského rozsudku a o uznaní a výkone cudzieho rozhodcovského rozsudku. Táto časť komentára je vysoko aktuálna a najmä v prípade zásadných § 49 a § 50 ZoKR efektívne zohľadňuje aktuálny stav *de lege lata* a ponúka východiská a pragmatické riešenia v súvislosti s problematikým výkonom cudzích rozhodcovských rozhodnutí.

Komentár je v závere vhodne doplnený o vecný register a súčasne aj o komentár k súvisiacim § 5 až 8 Civilného sporového poriadku. V kontexte naznačených hodnotení možno konštatovať, že komentár predstavuje bezkonkurenčne najvýznamnejšiu súčasnú príručku pre arbitrážnu prax; ktorá však svojím prepracovaným obsahom ponúka kvalitný výklad aj pre záujemcov o teóriu rozhodcovského konania. Neznalosť teórie, resp. medzery v teoretických znalostiach, sú „chronickým ochorením“ slovenskej právnej praxe, z ktorého sa liečime pomaly a ťažko. To, že recenzovaný komentár systematicky (a na niektorých miestach až tvrdohlavo) prepája výkladové závery s relevantnou právnou teóriou predstavuje jeden z jeho najväčších prínosov, ktorý zodpovedá modernému trendu racionálneho poznávania a aplikácie práva ako takého.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

advokát, člen redakčnej rady BSA

Trest pre obhajcov

*Zásahy totalitných režimov do rozhodovania súdov najmä v trestných veciach sú jedným zo znakov takýchto režimov. Vzprieť sa im je vecou osobnej statočnosti sudcov i obhajcov. Tak to bolo i v trestnej veci proti civilným predstaviteľom Slovenského národného povstania Dr. Vavrovi Šrobárovi a spol. súdnej Krajským súdom v Bratislave na sklonku druhej svetovej vojny. Jedným z obhajcov v tejto veci bol **advokát Dr. Aristid Jamnický**.*

Dr. Aristid Peter Jamnický (1910 – 2000) sa narodil v Pezinku v rodine verejného činiteľa a advokáta Dr. Otakara Jamnického (1878 – 1952), ktorý advokátsku skúšku zložil ešte v Budapešti v roku 1905 a advokáciu vykonával v Bratislave od začiatku roku 1906 až do svojho výmazu na vlastnú žiadosť ku koncu roku 1948¹. Dr. Otakar Jamnický prevzal v roku 1908 otcovu advokátsku kanceláriu, bol právnym zástupcom mesta Bratislavy, päť rokov bol náhradným členom výboru Advokátskej komory v Bratislave, po vzniku ČSR dva roky prvým komárňanským županom, neskôr honorárnym konzulom Belgického kráľovstva.²

Jeho syn Aristid Jamnický promoval na bratislavskej právnickej fakulte v júni 1934. Osnovnícku prax vykonával najprv do októbra 1935 u otca, potom sedem mesiacov v Malackách u advokáta Dr. Karola Danihela. Osnovnícku prax si dokončil u otca, kde pracoval do júna 1939. Advokátsku skúšku zložil v Bratislave v decembri 1937 a do zoznamu advokátov bol zapísaný 28. 4. 1939 ako advokát so sídlom v Bratislave.³ Po spoločenských zmenách v roku 1948 bol nútený z politických dôvodov z advokácie odísť. V rámci Akcie B bol aj s rodinou násilne vysťahovaný z Bratislavy a pracoval na strednom Slovensku ako ro-botník a úradník.⁴

Hoci priebeh trestnej veci Dr. Vavra Šrobára a spol. je pomerne známy,⁵ následky, ktoré hrozili advokátom za výkon obhajoby, spomína azda práve iba Dr. Aristid Jamnický v memoároch vydaných pod názvom *Oprášené histórie*.⁶

V trestnej veci Dr. Vavra Šrobára a spol. boli obžalovanými Vavro Šrobár, Jozef Lettrich,⁷ Ján Ursíny, Ivan Viest, Peter Zaťko, Jozef Šoltés a Ivan Štefánik. Bolo im kladené za vinu, že sa pokúsili za pomoci násilia zmeniť ústavný poriadok, od štátneho územia odtrhnúť jeho časť a pri tomto úkladnom podujatí zneužili i brannú moc. Obžalovaní si privlastnili právomoci patriace ústavným orgánom, v Banskej Bystrici vyhlásili povstalcami ovládané územie za súčasť ČSR a konali v čase stanného práva v spojení so štátmi, s ktorými bola Slovenská republika vo vojnovom stave. Obžaloba podaná prokurátorom Dr. Karolom Vagačom bola založená najmä na správach z povstaleckého územia a záznamoch z prejavov. Trestom mohol byť iba trest smrti alebo doživotné väzenie.

Vec prejednával Krajský súd v Bratislave od 21. 12. 1944 v senáte zloženom z predsedu Dr. Jána Terebessyho,⁸ Dr. Ľudovíta Rigana,⁹ Dr. Jozefa Igondu. Časť obžalovaných sa v čase konania procesu nachádzala už v zahraničí, časť sa skrývala. Boli im ustanovení obhajcovia ex offio. Predseda

senátu Ján Terebessy v prvý pojednací deň vykázal zo súdnej siene nemeckých pozorovateľov. Rozsudkom vyhláseným nasledujúci deň nebol žiaden z obžalovaných odsúdený na trest smrti. Ako hlavný trest bol Vavrovi Šrobárovi uložený doživotný trest odňatia slobody, Jánovi Ursínymu 30 rokov, Jozefovi Letrichovi 25 rokov a ostatným 20 rokov. Trest smrti nebol uložený s poukazom na to, že by sa javil neprímerane prísny. Ako dnes hodnotia historici, najšť pohľadujúce okolnosti odôvodňujúce takéto rozhodnutie bola pre sudcov takmer nadľudská úloha a ako dopĺňajú, aj advokáti *ex offio* pri obhajobe svojich klientov v tomto procese prejavili značnú dávku osobnej odvahy.¹⁰ Celková politická a vojenská situácia však všetko zmenila.

Reakcia Nemecka na rozsudok nedala na seba dlho čakať. Minister zahraničných vecí Joachim von Ribentrop zaslal 30. decembra 1944 nemeckému vyslancovi na Slovensku Hansovi Elardovi Ludinovi šifrovaný telegram, ktorý obsahoval inštrukcie pre vyslanca a text, ktorý mal vyslanec predniesť slovenskému prezidentovi a predsedovi vlády. Okrem iného v ňom bolo uvedené, že pre Nemecko je „*absolútne neúnosné*“, aby v krajine, v ktorej znovu nastolili pokoj a poriadok nemeckí vojaci, „*hlavný vodca pučistov bol odsúdený iba na doživotný žalár. Ríšska vláda vzala na vedomie rozsudok proti Šrobárovi s najvyšším počudovaním. Odsúdenie hlavného pučistu na doživotné väzenie je úplná nemožnosť, ba priamo fraška*“, ktorú Nemecko „*pokladá za urážku nemeckej brannej moci. Ríšska vláda preto musí žiadať, aby: a) ihneď, a to v priebehu troch dní po odovzdaní tejto nóty, bol vytvorený nový súd ad hoc akéhokoľvek druhu, ktorý by v tej istej lehote odsúdil Šrobára na smrť a tento rozsudok musí byť na Slovensku ihneď uverejnený; b) ríšska vláda musí ďalej trvať na tom, aby tí traja sudcovia, ktorí vyniesli rozsudok nad Šrobárom na doživotné väzenie, boli okamžite prevezení do koncentračného tábora.*“¹¹

Ešte na Silvestra 1944 popoludní Ludin navštívil prezidenta Dr. Jozefa Tisu za prítomnosti predsedu vlády Štefana Tisu a tlmočil im demarš. Vláda ho prerokovala v ten istý deň a podrobila sa mu. Ešte 31. 12. 1944 prijala nariadenie s mocou zákona č. 255/1944 Sl. zák., ktorým sa menia predpisy o urýchlennom trestnom pokračovaní. Touto normou bol zriadený pri Najvyššom súde osobitný revízny senát s právomocou preskúmať rozsudky vydané po 1. 9. 1944 v trestných veciach, v ktorých sa konalo podľa predpisov o urýchlennom trestnom pokračovaní. Revíziu procesu bol oprávnený nariadiť minister pravosúdia. Päťčlenný revízny senát sa skladal z predsedu, ktorým bol sudca z povolania, a štyroch prísediach vymenovaných ministrom pravosúdia. Minister pravosúdia nariadil revíziu rozsudku vo veci Vavro Šrobár a spol., predseda vlády si predvolal generálneho prokurátora Alojza Pojteka i členov budúceho revízneho senátu a prikázal im odsúdiť obžalovaných na trest smrti. Po tom, čo bolo nariadenie, ktorým sa menia predpisy o urýchlennom trestnom pokračovaní uverejnené v Slovenskom zákonníku, revízny senát na návrh generálneho prokurátora rozsudkom z 3. 1. 1945 zrušil výrok o treste a všetkých obžalovaných odsúdil na trest smrti.¹²

Ukážky z procesu z týždenníka *Týždeň vo filme 48 - 1947*

Vláda zároveň schválila i zaistenie sudcov Jána Terebessyho, Ľudovíta Rigana a Jozefa Igonda. Boli zatknutí 2. 1. 1945 a na druhý deň prevezení do Ilavy. V Ilave boli väznení do 13. 3. 1945.¹³

Trest však nemal minúť ani obhajcov. Mali byť zaistení a deportovaní do koncentračného tábora bez možnosti návratu. Nakoniec k tomu však nedošlo a o svojom pripravovanom osude ako aj o tom, prečo sa tak nestalo, sa dozvedeli až oveľa neskôr.

Stalo sa tak v roku 1947 počas prejednávania trestnej veci pred Národným súdom, v ktorej boli obžalovanými generál Hermann Höffle¹⁴ a spomínaný nemecký vyslanec Hans Elard Ludin.¹⁵ Obhajcom Ludina bol ustanovený Dr. Aristid Jamnický a obhajcom Höffleho Dr. Alexander Šimkovic, ktorý pred tromi rokmi, rovnako ako Jamnický, bol jedným z obhajcov v trestnej veci proti Dr. Vavrovi Šrobárovi. Trestná vec obžalovaných Hermanna Höffleho a Hansa Elarda Ludina¹⁶ bola pojednávaná v rovnakej pojednávacej sieni Hlavného súdu¹⁷ na Michalskej ulici v Bratislave. Predsedom senátu bol Dr. Igor Daxner, zástupcom obžaloby Dr. Michal Gero. Pojednávať sa začalo 17. 11. 1947.

Zatiaľ čo už vopred sa dalo predpokladať, že Hermanna Höffleho čaká trest smrti, u Hansa Elarda Ludina mal obhajca nádej, že dosiahne uloženie iba doživotného trestu. Keď však žalobca rozšíril obžalobu v priebehu konania v tom

smere, že Ludin mal vo februári 1945 z vlastnej iniciatívy nechať odtransportovať väčší počet politických väzňov zo Slovenska do koncentračného tábora v Nemecku¹⁸ a Ludin sa k tomuto priznal, bolo zrejmé, že i jeho trest smrti neminie. Ludin svojmu obhajcovi vysvetlil, že povedať pravdu považoval za správne. Aj v tomto prípade si obhajcovia svoju povinnosť riadne splnili. Rozsudkom vyhláseným 3. 12. 1947 v porotnej sieni justičného paláca na Záhradníckej ulici bol na trest smrti obesením odsúdený aj Ludin. Popravený bol 9. 12. 1947.¹⁹

Ako spomína Dr. Aristid Jamnický, na tomto pojednávaní sa dozvedel o tom, čo jemu a ostatným obhajcom obžalovaných vo veci Dr. Vavra Šrobára, hrozilo:

„Čítalo sa hlásenie Helmuta Hoppeho, bývalého vedúceho nemeckého Sicherheitsdienstu v Bratislave, o priebehu procesu proti dr. Šrobárovi a spol., ktoré poslal svojej centrále v Nemecku. Hoppe v tomto hlásení z konca roku 1944 referoval aj o správaní sa advokátov – obhajcov na tomto procese a podal návrh, aby ich pre svoju drzosť a vyslovene protinemecký postoj zadržali a odviezli do koncentračného tábora v Nemecku. Návrh bol doplnený poznámkou R. U. – Rückkehr unerwünscht – Návrat nežiadúci. Takto teda vykázani a urazení gestapáci referovali svojmu šéfovi, ale treba uznať, pravdivo.

Podľa hlásenia advokáti v procese vystupovali protinemecky vyzývavým a drzým spôsobom. Keďže medzi tými advokátmi bola aj moja maličkosť, predsa som si dodatočne vydýchol, že sa tento Hoppeho plán neuskutočnil. Je zaujímavé, že keď som videl pri výsluchu vyzlabnutého bledého blondína Hoppeho, ktorý ma chcel spolu s ostatnými obhajcami poslať na prakticky istú smrť, nepocítil som voči nemu žiadnu nenávisť. Vtedy som povedal dr. Šimkovicovi, ktorý po troch rokoch sedel zase vedľa mňa na mieste, ktoré bolo určené pre obhajcov:

– Vidiš, Šaňo, skoro sme prišli o život, keď sme sa vtedy tak vehementne angažovali za našich klientov. Aspoň sa ti podakovali?

– Ani ich to nenapadlo – znela odpoveď.

– Ani mne – dodal som.

V prestávke procesu mi Ludin povedal, že návrh na zadržanie a deportáciu obhajcov do Nemecka zarazil on. Slovenská vláda dala rozsudok po demarši pozmeniť, preto už nemalo zmysel situáciu ešte viac dramatizovať. Dodal, že medzi deportovanými čítal i moje meno. (...) Teraz je už ťažké zistiť, či nám Ludin zarazením našej deportácie do Nemecka zachránil životy. Je to pravdepodobné, lebo Ludin hovoril pravdu aj vtedy, keď mu to veľmi škodilo, ba vlastne stálo ho to život.“

Hoci trest na obhajcov Dr. Vavra Šrobára a spol. pre výkon ich obhajoby nakoniec nedopadol, tieto okolnosti dodnes mrazia. Neostáva než si priať, aby najväčším trestom za výkon obhajoby už nikdy nebolo nič iné, než iba nedostatok prejavenej vďaky klientov.

Poznámky

- 1 Matrika advokátov, Advokátska komora v Turčianskom Sv. Martine, zv. I, str. 9, Advokátska komora v Bratislave, zv. III, s. 40.
- 2 Biografický lexikón Slovenska, zv. IV., SNK, Martin, 2010, s. 159 – 160.

- 3 Matrika osnovníkov, Advokátska komora v Turčianskom Sv. Martine, zv. III., str. 36, Matrika advokátov Advokátska komora v Bratislave, zv. II., s. 377.
- 4 Biografický lexikón Slovenska, zv. IV., SNK, Martin, 2010, s. 156.
- 5 Napr.: ZAVACKÁ, K.: Politické trestné činy pred Slovenským najvyšším súdom. Veda, Bratislava, 2013, s. 169 – 171; PODOLEC, O.: Prázdna lavica obžalovaných, in.: BYSTRICKÝ, V. – ROGUĽOVÁ, J. a kol.: Storočie procesov. Veda, Bratislava, 2013, s. 151 – 157; ZAVACKÁ, K.: Politické trestné činy pred Slovenským najvyšším súdom. Veda, Bratislava, 2013, s. 169 – 171.
- 6 JAMNICKÝ, A.: Oprášené histórie. Vydavateľ Jozef Malíček – PAMA, Bratislava, 2002.
- 7 Dr. Jozef Lettrich (1905 – 1968) bol povolaním advokát; osnovnícku prax vykonal v rokoch 1934 – 42 postupne u Dr. Gustáva Izáka vo Zvolene, Dr. Viliama Paulínyho vo Zvolene a Dr. Jozefa Milla v Bratislave, advokátsku skúšku zložil 13. 5. 1942 a advokátom bol od 25. 6. 1942 do 11. 1. 1945, sídlil v Bratislave. Matrika osnovníkov, Advokátska komora v Bratislave, zv. I, s. 71; Matrika advokátov, Advokátska komora v Bratislave, zv. II., s. 421.
- 8 Dr. Ján Terebessy bol (okrem iného) za 1. ČSR predsedom senátu v trestnej veci proti Dr. Tukovi (1929); jeho syn Dr. Ján Terebessy, ml. svedčil v Košútskom procese a od polovice roku 1935 bol osemnásť mesiacov koncipientom u advokáta Dr. Vladimíra Clementisa.
- 9 Dr. Ľudovít Rigan bude po vojne (okrem iného) jedným z obžalobcov v procese proti Dr. Tisovi. K nemu viac napr.: RAŠLA, A.: Zastupoval som československý štát. Privatpress, Bratislava.
- 10 PODOLEC, O.: Prázdna lavica obžalovaných, in.: BYSTRICKÝ, V. – ROGUĽOVÁ, J. a kol.: Storočie procesov. Veda, Bratislava, 2013, s. 151 – 157; ZAVACKÁ, K.: Politické trestné činy pred Slovenským najvyšším súdom. Veda, Bratislava, 2013, s. 169 – 171.
- 11 Preklad podľa JAMNICKÝ, A.: Oprášené histórie. Vydavateľ Jozef Malíček – PAMA, Bratislava, 2002, s. 309 – 310.
- 12 PODOLEC, O.: Prázdna lavica obžalovaných, in.: BYSTRICKÝ, V. – ROGUĽOVÁ, J. a kol.: Storočie procesov. Veda, Bratislava, 2013, s. 155.
- 13 ZAVACKÁ, K.: Politické trestné činy pred Slovenským najvyšším súdom. Veda, Bratislava, 2013, s. 169 – 171.
- 14 Hermann Höffle (1898 – 1947) bol od septembra 1944 hlavným veliteľom nemeckých vojsk na Slovensku, bol známy tvrdým potlačením Slovenského národného povstania,
- 15 Hans Elard Ludin (1905 – 1940) bol nemeckým vyslancom na Slovensku od roku 1941.
- 16 Národný súd, sp. zn. Tn Ľud 42/46.
- 17 Dnešná budova Univerzitetnej knižnice, táto pojednávacia sieň bola, ako spomína Dr. Jamnický, na prvom poschodí na mieste dnešnej všeobecnej čítárne Univerzitetnej knižnice.
- 18 Medzi transportovanými bol i advokát Dr. Cyril Daxner – brat predsedu senátu – ktorý sa síce z koncentračného tábora vrátil, ale zakrátko na následky väznenia zomrel.
- 19 Priebeh procesu a postupy pri Ludinovej obhajobe dr. Jamnický podrobne nie len faktograficky ale i pútavo popísal (JAMNICKÝ, A.: Oprášené histórie. Vydavateľ Jozef Malíček – PAMA, Bratislava, 2002, s. 325 – 349).
- 20 JAMNICKÝ, A.: Oprášené histórie. Vydavateľ Jozef Malíček – PAMA, Bratislava, 2002, s. 306 – 307, 332.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.

advokát, Košice

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 800 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
JUDr. Zuzana Ďurišová
doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
JUDr. Marek Kordík, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
doc. JUDr. Marek Števec, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 10. 5. 2017

Uzávierka redakčnej časti: 23. 5. 2017

Toto číslo vyšlo 10. 6. 2017

advokát
Slovenská
komora

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný. Odborný článok nesmie byť popisný a svojim obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier**, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu, 290 × 343 pixelov** (to zodpovedá rozmeru 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške.
8. **Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier**, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. **Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.**
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujte s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

